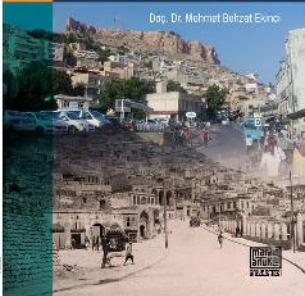

Bölgesel Kalkınma Odaklı Üniversite Modeli Mardin Artuklu (MAÜ) Örneği

Doç. Dr. Mehmet Belizat Ekinci

Şişli Tıp Fakültesi öğrencileri "The Challenge of Establishing World Class Universities Through Capacity Development: Successes, Challenges" adlı raporunu yayınladılar. Bu rapor, Türkiye'de yüksek öğrenim kurumlarının geliştirilmesi için öneriler sundu. Raporun başlığı, "Dünya Sınıfı Üniversiteleri Kurulması İçin Kapasite Geliştirme: Başarılar, Zorluklar ve Çözümler". Raporun yazarları, Türkiye'de dünya sınıfı üniversiteleri kurmak için önemli adımların atılması gerektiğini vurguladılar. Raporun başlığı, "Dünya Sınıfı Üniversiteleri Kurulması İçin Kapasite Geliştirme: Başarılar, Zorluklar ve Çözümler". Raporun yazarları, Türkiye'de dünya sınıfı üniversiteleri kurmak için önemli adımların atılması gerektiğini vurguladılar.

Türkiye'de dünya sınıfı üniversiteleri kurmak için önemli adımların atılması gerektiğini vurguladılar. Raporun başlığı, "Dünya Sınıfı Üniversiteleri Kurulması İçin Kapasite Geliştirme: Başarılar, Zorluklar ve Çözümler". Raporun yazarları, Türkiye'de dünya sınıfı üniversiteleri kurmak için önemli adımların atılması gerektiğini vurguladılar.

MAÜ'nün kuruluşu, bölgenin kalkınması için önemli bir adım olarak değerlendirildi. Raporun başlığı, "Dünya Sınıfı Üniversiteleri Kurulması İçin Kapasite Geliştirme: Başarılar, Zorluklar ve Çözümler". Raporun yazarları, Türkiye'de dünya sınıfı üniversiteleri kurmak için önemli adımların atılması gerektiğini vurguladılar.

MAÜ'nün kuruluşu, bölgenin kalkınması için önemli bir adım olarak değerlendirildi. Raporun başlığı, "Dünya Sınıfı Üniversiteleri Kurulması İçin Kapasite Geliştirme: Başarılar, Zorluklar ve Çözümler". Raporun yazarları, Türkiye'de dünya sınıfı üniversiteleri kurmak için önemli adımların atılması gerektiğini vurguladılar.

Bölgesel Kalkınma Odaklı Üniversite Modeli: Mardin Artuklu (MAÜ) Örneği

Doç. Dr. Mehmet Belizat Ekinci

BÖLGESEL KALKINMA ODAKLI ÜNİVERSİTE MODELİ; MARDİN ARTUKLU (MAÜ) ÖRNEĞİ

Doç. Dr. Mehmet Behzat Ekinci

Bu eser,
Kızıltepe Ticaret Borsası (KTB), Kızıltepe Ticaret ve Sanayi Odası (KTSO),
Mardin Ticaret ve Sanayi Odası (MTSO),
Nusaybin Ticaret Borsası (NTB) ve Nusaybin Ticaret ve Sanayi Odası (NTSO)
katkılarıyla basılmıştır.

Mardin, 2018

Mardin Artuklu Üniversitesi Yayınları

Birinci Baskı, Aralık 2018

ISBN

978-605-4202-42-3

Matbaa Sertifika No: 22114

**BÖLGESEL KALKINMA ODAKLI ÜNİVERSİTE MODELİ;
MARDİN ARTUKLU (MAÜ) ÖRNEĞİ**

Doç. Dr. Mehmet Behzat Ekinci

İç Düzen

Abdullah Özgür Oral

Kapak Tasarım

Fotografika

Kapak Resimleri

Doç. Dr. Mehmet Behzat Ekinci

İBB Atatürk Kitaplığı Arşivi

Baskı-Cilt

Mardin Sesi Gazetecilik Matbaacılık Yayıncılık

Amb. Dağ. San. ve Tic. Ltd. Şti.

0482 213 16 56 - 212 11 5

Copyright© Mardin Artuklu Üniversitesi

Mardin Artuklu Üniversitesi, Artuklu Yerleşkesi, Diyarbakır Yolu, Artuklu / Mardin
Tel : +90 482 2134002 • Fax : +90 482 2134004 • web : www.artuklu.edu.tr

BÖLGESEL KALKINMA ODAKLI ÜNİVERSİTE MODELİ; MARDİN ARTUKLU (MAÜ) ÖRNEĞİ

“ÜNİVERSİTE - TARIM/SANAYİ/HİZMET BİRLİKTELİĞİ” KAPSAMINDA
MAÜ’NÜN ŞEHİRİYLE VE BÖLGESİYLE
KALKINMA AMAÇLI İŞBİRLİKLERİ;

Üniversiteler (Batman, Şırnak, Siirt, Harran, İnönü, Uludağ)
Odalar/Borsalar (TOBB, KTB, KTSO, MTSO, NTB, NTSO, BTB, BATSO, ŞTSO, CTSO, DTSO)
Kamu Kurumları (Belediye, Valilik, Kaymakamlık, İŞKUR, SGK)
Kalkınma Kurumları (DİKA, KOSGEB, TKDK, GAP İdaresi)
Sektörel Kurumlar (Tarım-Gıda-Hayvancılık Müdürlükleri, Ziraat Odaları)
Meslekî Kuruluşlar (OSB, MÜSİAD)
Düşünce Kuruluşu (TEPAV)
STK (Dernekler)

Doç. Dr. Mehmet Behzat Ekinci

Mardin, 2018

İÇİNDEKİLER

• Girizgah.....	6
• Önsöz	7
• Preface	10
• Kısaltmalar Listesi	13
I. Mukaddime: Bölgesel Kalkınma Sürecinde Eğitim Olgusunun ve Bir Eğitim Kurumu Olarak Üniversitenin Rolü; Kavramsal ve Teorik Çerçeve.....	15
I.a. Kalkınmaya İlişkin Kavramsal Çerçeve	15
I.b. Kalkınma ve Eğitim İlişkisi.....	16
I.c. Kalkınmaya İlişkin Bazı Teorik Yaklaşımlar ve Üniversitenin Bu Süreçteki Rolü	18
II. Metodoloji	20
1. Eğitim Programları-Sunumlar	22
1.1. MAÜSEM Odaların/Borsaların Eğitim İhtiyaçlarını Karşılıyor.....	22
1.2. Odalarda/Borsalarda Dış Ticaret Seminerleri Düzenlendi	23
1.3. Odalarda/Borsalarda Uygulamalı Girişimcilik Programları Düzenlendi	25
1.4. Odalarda/Borsalarda Etkili Liderlik ve Takım Çalışması Semineri Düzenlendi.....	26
1.5. Odalarda/Borsalarda Stres Yönetimi Semineri Düzenlendi	27
1.6. Odalarda/Borsalarda Tarım Semineri Düzenlendi	28
1.7. Odalarda/Borsalarda Problem Çözme ve Karar Verme Semineri Düzenlendi	29
1.8. Kurumlarda KOSGEB Destekli Kurslar Düzenlendi.....	30
1.9. MÜŞİAD Dostlar Meclisi'nde Türkiye ve Mardin Ekonomisi Analiz Edildi	33
1.10. Kariyer Yönetimi Dersine İş ve Akademi Dünyasından Katkı Sağlandı.....	33
1.11. Kent Ekonomisi Dersi Farklı Kesimlerden Konuşmacıları Ağırladı	34
1.12. Odalar/Borsalar Üniversitede Bilgi-Tecrübe Paylaşımında Bulundu.....	36
1.13. DTSO ile AB Bilgilendirme Semineri Düzenlendi	38
1.14. Mardin İşkur, Meslek Seçimi ve İş Arama Becerileri Semineri Düzenledi	40
1.15. Güneydoğum Derneği Toplantısında Mardin'de İstihdam, Yatırım ve Eğitim İlişkisi Analiz Edildi	42
2. Bilgi Destekleri	47
2.1. Oda/Borsa Akreditasyon Süreçlerine Destek Sağlandı	47
2.2. Oda/Borsa Yayınlarına Katkı Sağlandı	48
2.3. DİKA ve Oda/Borsa Dicle Bölgesi Yöresel Ürünler Kataloğuna Katkı Sağlandı	49
2.4. Odalara/Borsalara İktisadî Veri Akışı Sağlandı	51
2.5. Oda/Borsa Üye Memnuniyet Araştırmaları Yapıldı	52
3. Saha Çalışmaları-Araştırmalar	53
3.1. MARBUILDS'17 Raporu Mardin Fuarının İyileştirilmesi Gereğine İşaret Ediyor	54
3.2. MAÜ-Oda/Borsa Araştırmasına Göre Mardin, Yeryüzünün En Çarpık İmarına Sahip Şehirlerinden Biri	61
3.3. MAGROTEX'17 Raporu Mardin'de Bir Fuar Alanına İhtiyaç Olduğunu Gösteriyor	65
3.4. MAGROTEX'18 Raporu Fuar Ziyaretçi Niteliğinin Artışına Dikkat Çekiyor.....	72
3.5. MAÜ-Oda/Borsa Araştırması Mardin'in Tarım ve Hayvancılık Yapısının Alarm Verdiğini İşaret Ediyor.....	79
3.6. MAÜ-Oda/Borsa Araştırması Mardin'de Bilinçli Tarım ve Hayvancılık Yapılmadığını Ortaya Koyuyor	83
3.7. Para-Kredi Araştırması 2017'ye Göre Mardin'de Bankalar Reel Kesimle Yakın İlişkide	87
3.8. Para-Kredi Araştırması 2018'e Göre Mardin'de Bankalar İş Âlemine Katkı Sağlıyor	91
3.9. MAÜ-Oda/Borsa Raporu Yatırımlarda Bürokratik Süreçlerin İyileştirilmesi Gereğine Dikkat Çekiyor.....	97
3.10. MAÜ-Oda/Borsa Mesleki ve Teknik Eğitim Raporu Kurumsal Sorunlara Parmak Basıyor. .	107

4. İstatistikler-İktisadî Panoramlar	117
4.1. Mardin İli İstatistikleri Dosyası Hazırlandı	117
4.2. Mardin'in Ekonomik Panorama Dosyası Hazırlandı	118
4.3. Mardin'in Sektörel Sorunları ve Çözümleri Raporu Hazırlandı	119
4.4. Türkiye Ekonomisi Dosyası Hazırlandı	126
5. Projeler	145
5.1. Dicle Bölgesi Lisanslı Depoculuk Projesi Tamamlandı	145
5.2. Dicle Bölgesi Coğrafi İşaretler Projesi Hayata Geçiriliyor	148
5.3. Dicle Bölgesi Kamu-Özel-Karma Kuruluşları Coğrafi İşaretler Uluslararası Sempozyumunda	150
5.4. Oda/Borsa Müşterek Proje Ekibi Oluşturuldu	154
5.5. Müşterek Proje Ekibi Oda/Borsa Üyelerine Yönelik Dış Ticaret Projelerine Yoğunlaşıyor ..	156
5.6. Odalar/Borsalar MAÜ Öğrencilerini Proje Uzmanı Yetiştirme Programına Aldı	159
5.7. TEPAV-EBRD BEEPS Projesine Destek Sağlandı	161
5.8. Mardin'e Teknokent Kurulması Planlanıyor	162
6. Sosyo-İktisadî-Kültürel ve Diğer Faaliyetler	165
6.1. Odalar/Borsalar Üniversite Öğrencilerine Araştırma ve İnceleme Programları Düzenliyor.....	165
6.2. Odalar/Borsalar V.Müşterek Toplantısını Üniversitemizde Gerçekleştirdi	166
6.3. Odalar/Borsalar MAÜ Öncülüğünde Yeni İktisadî Uygulamalar ve Açılımlar Arayışında... 168	
6.4. Odalardan/Borsalardan "Yeşil Üniversite" Hamlesi	170
6.5. İnovatif Gelişim Zirvesi Düzenlendi	174
7. Bu Eserin Hazırlanma Maksadı	177
7.1. Model Kapsamındaki Faaliyetlerin Sürdürülebilir Nitelikte Olması	177
7.2. Uygulamanın Özgün ve Yenilikçi Olması	182
8. Değerlendirme ve Sonuç	185
• Faydalanılan Kaynaklar	187
• Yazar Hakkında	191

GİRİZGAH

‘Ortak yaşam kültürü’nün en güzel modellerinden birinin yaşandığı Mardin, sosyal ve kültürel zenginlikleriyle sadece ülkemiz için değil tüm dünyaya son derece olumlu bir örnek teşkil eden şehirlerdendir.

Hâl böyleyken; bilginin, hikmetin ve kültürel mirasın yüksek hacimde üretildiği ve dönüştürüldüğü bir coğrafyada konuşlanan bir şehrin Üniversitesi olarak akademik, iktisadî ve sosyo-kültürel imkânlarımızı, katma değer sağlayan proje ve çalışmalarla bölgesel kalkınmaya kanalizetmeyi bir sorumluluk olarak görmekteyiz.

Bölgenin sosyo-kültürel ve iktisadî gelişimlerini etkileyen temel değişkenlerden biri olan üniversite, ‘eğitim-öğretim’ görevinin yanı sıra bölgeyi ekonomik anlamda geliştiren ve aynı zamanda bu gelişmenin sürdürülebilirliğini sağlayarak entellektüel birikimin oluşmasına temel teşkil eden fonksiyonlara da sahiptir.

Bu amaçla, Mardin Artuklu Üniversitesi (MAÜ) öncülüğünde bölge kaynaklarını harekete geçirerek ziraat, sanayi ve hizmet sektörleri başta olmak üzere bölgedeki bütün aktörlerin işbirliğini temel alarak; iktisadî, sosyo-kültürel ve kurumsal yapıyı geliştirme amaçlı faaliyetleri somut biçimde içeren bir çalışma ortaya koymaya çalıştık.

Özellikle bölgesel kalkınmayı olumlu yönde etkilemeyi misyon edinmiş Üniversitemizin; ekonomik sektörler, kamu/özel ve karma nitelikli kuruluşlar gibi faal unsurlarla yaptığı bu yenilikçi çalışmalarla, istihdam fırsatlarını ve yatırım imkânlarını artırarak bölgeye iktisadî üstünlükler sağlayacağına inanıyorum.

Bu çalışmanın oluşmasında saha çalışmalarıyla, ‘Bölgesel Kalkınma Odaklı Üniversite’ olma yolundaki entellektüel katkılarıyla lokomotif görevi üstlenen ve TOBB/TEPAV, Mardin İli/İlçeleri Odaları/Borsaları Akademik Danışmanlığını yürüten İktisat Bölümü Öğretim Üyemiz Doç. Dr. Behzat Ekinci başta olmak üzere Üniversitemizin değerli tüm akademisyenlerine ve bütün paydaşlara teşekkür eder başarılar dilerim.

Prof. Dr. Ahmet Ağırakça
MAÜ Rektörü

ÖNSÖZ

Dünya Bankası'nca yayımlanan bir raporda [The Challenge of Establishing World Class Universities (Dünya Çapında Üniversiteler Kurmanın Zorluğu), Jamil Salmi, Training Director, the World Bank, Washington D.C., 2009], gelişmekte olan ülke (GOÜ) Üniversitelerinin, yüksek meblağlı bütçe tahsisleriyle dünya çapında Üniversite olma hedefi yerine kaynaklarını, bilgilerini ve birikimlerini buldukları bölgelerin kalkınmasına sarf etmelerinin daha doğru olduğu belirtilmektedir.

Doğrusu, her ülkedeki Üniversitelerin dünya çapında birer okul hâline gelmesi zaten beklenemez. Çünkü gerçekten de çok yüksek meblağlı bütçeleri gerektirir böylesi bir hedefe ulaşmak. Özellikle GOÜ Üniversiteleri için bu tür bir hedefin kolay ulaşılabilir olmadığı bârızdır. Dolayısıyla, Raporda da belirtildiği üzere, söz konusu Üniversitelerin imkânlarını bölgesel kalkınmaya sarf etmeleri daha makul görünmektedir.

Üniversitelerin bölgesel kalkınmaya katkı sağlamaları, buldukları mahallerde mevcut olan ziraat, sanayi ve hizmet sektörleri ile kuracakları bağlarla mümkün olacaktır. Herhangi bir bölüm ayırımına gitmeksizin Üniversitelerin; tüm enstitülerinin, fakültelerinin, yüksek okullarının, meslek yüksek okullarının ve araştırma merkezlerinin ortak hareket ederek bunu gerçekleştirilmesi imkânsız değildir.

Bu kapsamda, ilk sayfada şöyle bir hareket planı çıkarmak mümkündür:

- Bölgenin temel sektörel envanterini çıkarmak,
- Söz konusu sektörlerin Üniversitelerce karşılanabilecek temel ihtiyaçlarını tespit etmek,
- Üniversitedeki enstitü, fakülte, yüksek okul, meslek yüksek okulu ve araştırma merkezleri eğitimcilerinin uzmanlıkları itibarıyla envanterini çıkarmak,
- Bu kaynakları ihtiyaçlara kanalize etmek ve kullanıma sunmak.

Sadece bölgenin Üniversiteye gelmesini beklememek, fakat bizzat bölgeye de gitmek gerekmektedir. Bu hususta öncülüğün üniversitelerce yapılması daha doğru görünmektedir. Bu çerçevede Üniversiteler; Ziraat-Sanayi-Ticaret Odaları, Kalkınma Ajansları ve ilgili kamu/özel/karma nitelikli meslekî ve diğer sivil toplum kuruluşları ile yoğun bir

dirsek temasına girmelidir. Böylece kurulacak sağlam ve istikrarlı bağlarla arzu edilen bölgesel kalkınma hedeflerine ulaşmak daha kolay hâle gelecektir.

İşte bu eserde de tam bu hususlara değinilmekte ve belirlenen yol haritasının Mardin Artuklu Üniversitesi (MAÜ) tarafından somutlaştırılmış hâline yer verilmektedir. Bu çerçevede MAÜ'nün; 2014 yılından bu yana bazı Üniversiteler (Batman, Şırnak, Siirt, Harran, İnönü, Uludağ), Odalar/Borsalar (TOBB, KTB, KTSO, MTSO, NTB, NTSO, BTB, BATSO, ŞTSO, CTSO, DTSO), Kamu Kurumları (Belediye, Valilik, Kaymakamlık, İŞKUR, SGK), Kalkınma Kurumları (DİKA, KOSGEB, TKDK, GAP İdaresi), Sektörel Kurumlar (Tarım-Gıda-Hayvancılık Müdürlükleri, Ziraat Odaları), Meslekî Kuruluşlar (OSB, MÜSİAD), Düşünce Kuruluşu (TEPAV) ve STK ile gerçekleştirdiği işbirliği faaliyetleri ele alınmaktadır.

Eser şu altı ana başlıktan oluşmaktadır: Eğitim Programları-Sunumlar; Bilgi Destekleri; Saha Çalışmaları-Araştırmalar; İstatistikler-İktisadî Panoramalar; Projeler ve Sosyo-Kültürel Faaliyetler. Bu kapsamda gerçekleştirilen çok sayıda faaliyete ilişkin detaylı bilgi sunumunda bulunmaktadır. Doğrusu, bunların önemli bir kısmı, TOBB/TEPAV ve Mardin İli/İlçeleri Oda/Borsa Akademik Danışmanı olarak icra ettiğimiz faaliyetlerden oluşmaktadır. Bununla beraber, MAÜ'nün birçok akademisyenin gerçekleştirdiği benzer faaliyetler de ilave edilerek çalışma daha zengin hâle getirilmiştir.

Bu girizgahtan sonra artık, sıra teşekkür safhasına gelmiştir herhalde... Bu eserin vücuda gelmesindeki desteklerinden dolayı MAÜ Rektörü Prof. Dr. Ahmet Ağırakça'ya müteşekkirim. Esere katkı sağlayan değerli Akademisyenlerimize de (Prof. Dr. Hüseyin Haşimi Güneş, Prof. Dr. Hakan Samur, Prof. Dr. Abdurrahman Ekinci, Doç. Dr. Yusuf Doğan, Doç. Dr. Lokman Toprak, Dr. Abdurrauf Aydın, Dr. Osman Eroğlu, Dr. Süleyman Şanlı, Dr. Ahmet Kayaoğlu, Dr. M. Zübeyir Akçe) şükranlarımı arz ederim. Saha çalışmalarında destek sağlayan değerli öğrencilerimize de teşekkür ederim. Ayrıca, eserde resimlerini kullandığım kişileri ve kurumları da zikretmeliyim.

Burada, Akademik Danışmanlık Programını yürüten ve lojistik sağlayan TOBB/TEPAV camiasından da bahsetmeden geçemeyeceğim. Şu isimlere müteşekkirim: TOBB Yönetim Kurulu Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Genel Sekreter Mustafa Saraçöz, Reel Sektör Ar-Ge ve Uygulama Dairesi Başkanı Fatih Soysal, Başkan Danışmanı Hasan Çağlayan Dündar, Eğitim ve Kalite Müdürlüğü Uzmanı Altuğ Gül,

TEPAV İcra Direktörü Prof. Dr. Güven Sak, Program Direktörü Bengisu Özenç, İnsan Kaynakları Sorumlusu Hatice Kaya Kıvanç, Proje Yöneticisi Yakup Peker.

Bu eserin basımında katkısı bulunan Mardin İli/İlçeleri Odalarının/ Borsalarının bütün ekip üyeleri de burada özel bir önemle zikredilmesi gereken kişilerdir. Fakat şu isimlere, süregelen işbirlikleri ve ilgileri dolayısıyla özellikle teşekkür etmeliyim: KTB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Şahin, Meclis Başkanı Nezir Yıldız, Meclis Başkan Yardımcısı Sedat Şahin, Yönetim Kurulu Üyesi Bülent Şahin, Genel Sekreteri Abdulkadir Şahin, Genel Sekreter Yardımcısı Metin Sert; KTSO Yönetim Kurulu Başkanı Mahmut Dünder, Başkan Yardımcısı İbrahim Halil Ramazanoğlu, Meclis Başkan Yardımcısı Şükrü Karaboğa, Başkan Danışmanı Beşir Dünder, Genel Sekreteri Ahmet Aslan, Genel Sekreter Yardımcısı Güneş Çelik, Kalite/Akreditasyon Sorumlusu Velit Aydın; MTSO Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Ali Tutaşı, Başkan Yardımcıları Gümar Budak ve Kenan Özçelik, Yönetim Kurulu Üyesi Lokman Karaman, Genel Sekreteri Çetin Sasa, Kalite/Akreditasyon Sorumlusu Sibel Gültekin; NTB Yönetim Kurulu Başkanı Necdet Aktaş, Başkan Yardımcısı Şeyhmus Peker, Yönetim Kurulu Üyesi Abdülhalim Aydın, Meclis Başkanı Abdülhakim Aytimur, Meclis Üyesi Cemal Mertoğlu, Genel Sekreteri Abdullah Dal, Kalite/Akreditasyon Sorumlusu Ercan Çelik; NTSO Yönetim Kurulu Başkanı Mahsum Özmen, Başkan Yardımcısı Mehmet Dünder, Meclis Başkanı Müfit Adnan Yumuşak, Genel Sekreteri Abdulkadir Güneş, Kalite/Akreditasyon Sorumlusu İlhan Özmen.

Özel teşekkürüm ise şüphesiz, bana teşebbüs ve araştırma ruhunu aşıl原因an muhterem babam Süleyman Beyefendi ile muhtereme annem Şemsa Çiçek Hanımefendi'ye ve çalışmalarımda sürekli destek sağlayan değerli eşim Medine Hanımefendi ile sevgili kızımız Dila Sara'yadır.

MAÜ'nün şehriyle ve bölgesiyle yakın ilişkili olması ve bu maksatla şu ana kadar gerçekleştirilen faaliyetlerin daha yoğun biçimde devamı temennisiyle, fakat aynı zamanda asıl hedef olan 'Bölgesel Kalkınma Odaklı Üniversite' yapısına ulaşabilmek için istisnasız bütün MAÜ camiasının sürece dahil olması gerektiği hususunu da hatırlatarak, mukaddimemizi nihayete erdirelim.

Doç. Dr. Mehmet Behzat Ekinci
MAÜ İİBF İktisat Bölümü Öğretim Üyesi
TOBB/TEPAV ve Mardin İli/İlçeleri Oda/Borsa Akademik Danışmanı
mbekinci(at)akademiktisat.net
13 Aralık 2018, Lavanta-Mardin

PREFACE

In a report by the World Bank (The Challenge of Establishing World Class Universities, Jamil Salmi, Training Director, the World Bank, Washington D.C. 2009), it is expressed that it would be better for universities to pool their resources (knowledge, experience etc.) for the development of their regions rather than each endeavouring to become a world class training institution by requiring high budgets.

In fact, it is simply not possible for all universities in every country to attain world class status, and for universities in developing countries especially so, since the budget requirement is so high. Therefore, as stated in the Report, it would be more profitable for such universities to allocate their resources for the benefit of regional development.

To this end, the contribution of the participating universities would be made possible through the links they establish with the regional agricultural, industrial, and service sectors. Without distinction among the departments, it should be possible for a university to reach such a target by means of its graduate-undergraduate programmes and research centers.

In this context, the following initial action plan can be proposed:

- Preparing a principal economic sectoral inventory of the region,
- Determining the main sectoral needs that can be met by the university,
- Preparing an inventory of academics' fields of specialisation in all graduate-undergraduate programmes and research centers,
- Orienting and using these resources for the benefit of the region.

It is vital that each university comes forward to offer the chance of potential benefit to its region rather than waiting for the regional authorities to make the first move. In this context, a university should develop a close relationship with the local chambers of agriculture/industry/services, regional development agencies, and other institutions of civil society in its region. Thus, through such links, it will be easier to reach desired regional development goals.

In this book, these issues are taken into account and offered for discussion in the concrete form of a roadmap set out by Mardin Artuklu University (MAU). In this context, information on the collaboration of MAU as of 2014 with a number of Universities (Batman, Şırnak, Siirt, Harran, İnönü, Uludağ), Chambers/Commodity Exchanges (TOBB, KTB, KTSO, MTSO, NTB, NTSO, BTB, BATSO, ŞTSO, CTSO, DTSO), Public Institutions (Municipality, Governorship, District Governorship, İŞKUR, SGK), Development Institutions (DİKA, KOSGEB, TKDK, GAP Administration), Sectoral Institutions (Agriculture-Food Ministries, Agricultural Chambers), Professional Institutions (OSB, MÜSİAD), the Think Tank Institution (TEPAV), and Civic Institutions are presented.

The book consists of the following main headings: Training Programmes-Presentations; Information Support; Field Studies-Research; Statistics-Economic Outlooks; Projects, and Socio-cultural Activities. In this context, detailed information on many activities is given. Essentially, majority of which are among the activities I practised as an Academic Consultant for TOBB/TEPAV and the Chambers of Commerce/Commodity Exchanges of Mardin. However, the book has been enriched by including similar activities carried out by many other academics of MAU.

Following this initial introduction section, I think it is time to show my gratitude... I am grateful to the Rector of MAU, Prof. Dr. Ahmet Ağırakça for his support in writing this book. I wish to thank other academics (Prof. Dr. Hüseyin Haşimi Güneş, Prof. Dr. Hakan Samur, Prof. Dr. Abdurrahman Ekinçi, Assoc. Prof. Dr. Yusuf Doğan, Assoc. Prof. Dr. Lokman Toprak, Dr. Abdurrauf Aydın, Dr. Osman Eroğlu, Dr. Süleyman Şanlı, Dr. Ahmet Kayaoğlu, Dr. M. Zübeyir Akçe) for their kind contributions. I also thank our dear students for their support in field studies. I should mention the people and institutions whose pictures I have used in this book as well.

I would also like to thank the following persons at TOBB/TEPAV who implement and provide logistic for the Academic Consultancy Programme: TOBB Chairman M. Rifat Hisarcıklioğlu, Secretary General Mustafa Saraçöz, Real Sector R&D and Implementation Department Director Fatih Soysal, Chairman's Consultant Hasan Çağlayan DüNDAR, Education and Quality Division Specialist Altuğ Gül, TEPAV Managing Director Prof. Dr. Güven Sak, Programme Director

Bengisu Özenç, HR Department Coordinator Hatice Kaya Kıvanç, Project Manager Yakup Peker.

Those who deserve being mentioned here with a special importance because of their continuous cooperation, interest, and assistance in printing this book besides all team members of Chambers of Commerce/Commodity Exchanges of Mardin are: KTB Chairman Mehmet Şahin, Council Head Nezir Yıldız, Vice Council Head Sedat Şahin, Board Member Bülent Şahin, Secretary General Abdulkadir Şahin, Vice Secretary General Metin Sert; KTSO Chairman Mahmut Dündar, Vice Chairman İbrahim Halil Ramazanoğlu, Vice Council Head Şükrü Karaboğa, Chairman's Consultant Beşir Dündar, Secretary General Ahmet Aslan, Vice Secretary General Güneş Çelik, Quality/Accreditation Coordinator Velit Aydın; MTSO Chairman Mehmet Ali Tutaşı, Vice Chairmen Gümar Budak and Kenan Özçelik, Board Member Lokman Karaman, Secretary General Çetin Sasa, Quality/Accreditation Coordinator Sibel Gültekin; NTB Chairman Necdet Aktaş, Vice Chairman Şeyhmus Peker, Board Member Abdülhalim Aydın, Council Head Abdülhakim Aytimur, Council Member Cemal Mertoğlu, Secretary General Abdullah Dal, Quality/Accreditation Coordinator Ercan Çelik; NTSO Chairman Mahsum Özmen, Vice Chairman Mehmet Dündar, Council Head Müfit Adnan Yumuşak, Secretary General Abdulkadir Güneş, Quality/Accreditation Coordinator İlhan Özmen.

My special thanks go to my esteemed parents Mr. Süleyman and Mrs. Şemsa Çiçek who inspired in me the spirit of enterprise and research, and my dear wife Mrs. Medine and our beloved daughter Ms. Dila Sara who provide me with continuous support.

Let's end our words by wishing MAU be in close contact with its city and surroundings on condition that, even more intensively, it continues to carry out all the activities it has performed until now, while at the same time remembering that all MAU should, without exception, be involved with the related process which requires reaching the main target 'A Regional Development Focused University'.

Assoc. Prof. Dr. Mehmet Behzat Ekinci
Faculty Member, Economics, FEAS, MAU
Academic Consultant, TOBB/TEPAV and Chambers/Commodity Exchanges of Mardin
mbekinci(at)akademiktisat.net
December 13, 2018, Lavanta-Mardin

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
BATSO	: Batman Ticaret ve Sanayi Odası
BDDK	: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BEEPS	: Business Environment and Enterprise Performance Survey (İş ortamı ve İşletme Performansı Araştırması)
BİST	: Borsa İstanbul (İMKB)
BM	: Birleşmiş Milletler (UN: United Nations)
BTB	: Batman Ticaret Borsası
CTSO	: Cizre Ticaret ve Sanayi Odası
ÇED	: Çevresel Etki Değerlendirmesi
DİKA	: Dicle Kalkınma Ajansı
DTSO	: Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası
EBRD	: The European Bank for Reconstruction and Development (Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası)
GAİB	: Güneydoğu Anadolu İhracatçı Birlikleri
GAP İdaresi	: GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
GOÜ	: Gelişmekte Olan Ülke
GÜ	: Gelişmiş Ülke
HM	: Hazine Müsteşarlığı (Hazine ve Maliye Bakanlığı)
İİBF	: İktisadî ve İdarî Bilimler Fakültesi
İŞKUR	: Türkiye İş Kurumu
KOSGEB	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
KTB	: Kızıltepe Ticaret Borsası
KTSO	: Kızıltepe Ticaret ve Sanayi Odası
MAGROTEX	: Uluslararası Mardin Tarım Ekipmanları, Gıda ve Hayvancılık Fuarı
MARBUILDS	: Mardin Yapı Grubu, İnşaat ve Tadilat Fuarı
MAÜ	: Mardin Artuklu Üniversitesi
MAÜSEM	: MAÜ Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi
MTSO	: Mardin Ticaret ve Sanayi Odası
MÜSİAD	: Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği
MYO	: Meslek Yüksek Okulu
NTB	: Nusaybin Ticaret Borsası
NTSO	: Nusaybin Ticaret ve Sanayi Odası
OSB	: Organize Sanayi Bölgesi
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
STSO	: Siirt Ticaret ve Sanayi Odası
ŞTSO	: Şırnak Ticaret ve Sanayi Odası
TEPAV	: Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı
TKDK	: Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UNDP	: United Nations Development Programme (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı)
YO	: Yüksek Okul
YÜCİTA	: Yöresel Ürünler ve Coğrafi İşaretler Türkiye Araştırma Ağı

I. MUKADDİME: BÖLGESEL KALKINMA SÜRECİNDE EĞİTİM OLGUSUNUN VE BİR EĞİTİM KURUMU OLARAK ÜNİVERSİTENİN ROLÜ; KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE

I.a. KALKINMAYA İLİŞKİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE

'Kalkınma' farklı alanlarda da kullanılmakla beraber, temelde iktisadî bir kavramdır. İktisat literatüründe bu çerçevede yapılan ilk ayırım, 'büyüme' ve 'kalkınma' kavramları üzerinedir. İlki, üretim faktörlerindeki artışın hasılda yol açtığı büyümeyi ifade ederken, ikincisi iktisadî alandaki gelişmeye ilaveten siyaset, eğitim, sağlık ve benzeri alanlarda toplumu ilgilendiren hususlardaki ilerlemeleri de içerir. Nitekim, Savaş'ın da (1973: 5) belirttiği gibi 'kalkınma', sadece üretimin ve fert başına gelirin artırılmasından ibaret olmayıp ekonomik ve sosyo-kültürel yapının da değiştirilmesi, yenileştirilmesi manalarına gelir. Bu arada, 'büyüme' ve 'kalkınma' kavramları, ülkelerin gelişmişlikleri dikkate alınarak kullanılan terimler de olabilmektedir. Nitekim; ilki daha ziyade gelişmiş ülkeler (GÜ) için kullanılırken, ikincisi ise gelişmekte olan ülkeleri (GOÜ) nitelemede tercih edilebilmektedir (Seyidoğlu; 2002: 82).

'Büyüme' bu bilgiler çerçevesinde 'emek, sermaye, tabiat ve müteşebbis' şeklinde sıralanabilen üretim faktörlerindeki artışın ve 'teknolojik gelişmenin' mal/hizmet üretiminde yol açtığı matematiksel artışları ifade eder. Yani bir ekonomide mesela işgücünde meydana gelen niceliksel artış, uygun ortamın mevcudiyeti şartıyla, üretim miktarının mutlak olarak artmasına imkân sağlar. Benzer ilişki diğer üretim faktörleri için de geçerlidir.

'Kalkınma' ise aynı değerlendirmeleri yapmamıza imkân tanımaz. Nitekim, mesela yine bir üretim faktörü olarak işgücünün eğitim, sağlık vb. alanlarda elde ettiği bir kazanım, üretimde niteliksel artışlara yol açabilecekken doğrudan ve ölçülebilir bir oranda niceliksel bir artışa yol açmayabilir. Zira niceliksel artışın, yani mesela alınan eğitim yıl sayısının artmasının üretime pozitif bir etkisinin olduğu aşikârdır ama bunu 'büyüme'nin kaynaklarında olduğu gibi matematiksel mutlakiyette ölçmek zordur. Fakat her hâl ve kârda genel bir değerlendirme çerçevesinde 'kalkınma'nın kaynaklarının da üretimi olumlu etkileyeceğini belirtmek yanlış olmaz. Bu çerçevede 'eğitim' olgusunun bu kaynakların başında geldiği ifade edilebilir.

I.b. KALKINMA VE EĞİTİM İLİŞKİSİ

Burada, özellikle ‘kalkınma’nın kaynakları arasında yer alan ‘eğitim’ olgusuna vurguda bulunulmakta ve eğitimin kalkınmaya/bölgesel kalkınmaya ve bir eğitim kurumu olarak Üniversitelerin bu süreçteki rollerine ilişkin birtakım tespitlerde/tekliflerde bulunulmaktadır.

Eğitimin ve bir eğitim kurumunun kalkınmaya/bölgesel kalkınmaya katkısının/etkisinin ne olduğunu anlayabilmek için Amartya Sen’in “Özgürlükle Kalkınma” adlı eserinde yönelttiği “İnsanî gelişme ne sağlar?” sorusu ile başlamakta fayda vardır. Sen (2004: 202) bunu, “Toplumsal fırsatların oluşturulması, insan kapasitelerinin ve hayat kalitesinin artışına doğrudan bir katkı sağlar. Sağlık hizmetlerinin, eğitimin, ve toplumsal güvenliğin vb. artması hayat kalitesine ve bu kalitenin artışına doğrudan katkıda bulunur. Nispeten düşük geliri de olsa herkese sağlık hizmeti ve eğitim güvencesi veren bir ülkenin bütün nüfusun hayat uzunluğu ve kalitesi bakımından gerçekten dikkat çekici sonuçlar sağlayabildiğini gösteren pek çok bulgu vardır” şeklinde cevaplamaktadır.

Sen’in (2002) kitap kapağında değerlendirme yapan Prof. Dr. Fikret Adaman ise kalkınma sürecinin; insanların ekonomik, bilgiye ulaşma (saydamlık), siyasî, sosyal ve ferdî güvence alanlarındaki özgürlüklerinin genişletilip güçlendirilmesi anlamına gelmesi gereğine dikkat çekmektedir. Adaman, birbirini tamamlayan ve güçlendiren bu beş boyut sayesinde, insanların daha yüksek gelirlere ulaşırken; daha eğitilmiş, sağlıklı ve uzun ömürlü olmalarının mümkün olabileceğini ifade etmektedir. Bununla bağlantılı olarak, bir döngü biçiminde mesela daha eğitilmiş ve sağlıklı olan insanların daha yüksek büyüme/kalkınma oranlarına imkân sağlayacağı da belirtilebilir.

Uğur da (2017: 93) gerçek anlamda bir kalkınmanın ancak, insanların hayatlarını özgür bir biçimde sürdürebildikleri bir toplum içerisinde gerçekleşebileceğini dile getirerek, sadece gelir artışını veya üretim seviyesinin artırılmasını içeren iktisadî bir anlayışın, yani salt olarak ‘büyüme’nin böylesi bir süreci açıklamada yetersiz kalacağını ifade etmektedir. Nitekim gelir artışı, tek başına insanî eksikliği açıklayamamaktadır, zira insanların tercihleri, iktisadî refahın çok ötesinde bir yerde durmaktadır. Burada da benzer biçimde, daha eğitilmiş ve sağlıklı fertlerin daha yüksek gelir seviyesine yol açacağından bahsedilebilir.

Eğitimin, kalkınmanın temel bir kaynağı olduğuna dair beyanlar uluslararası kaynaklarda da yer almaktadır. Nitekim Birleşmiş Milletler (BM), 1954 yılında Hayat Seviyesinin ve Standardının Uluslararası

Tanımı ve Ölçümü Raporu (Report on International Definition and Measurement of Standards and Levels of Living) adlı çalışmasında, ülkeler mukayese edilirken 12 muhtemel hayat standardı unsurunun dikkate alınması gerektiğini ifade etmektedir (Kalkınma Sözlüğü; 2007: 433): Okuryazarlık ve belli alanlarda beceriler de dahil olmak üzere eğitim; Demografik şartlar da içerilmek şartıyla sağlık; Gıda maddeleri ve beslenme; Çalışma şartları; İstihdam şartları; Toplam tüketim ve tasarruflar; Ulaştırma; Aile fertlerine verilecek hizmetler de dahil olmak üzere konut üretimi; Giyinme; Dinlenme ve eğlenme; Toplumsal güvenlik ve İnsanî özgürlük.

Görüleceği üzere, eğitim de bu unsurlardan biridir. Bununla beraber, bunlar simge seviyesinde kalmıştır. Zira uluslararası kıyaslamaları büyüme kaynaklarından kalkınma kaynaklarına çekerek daha sağlıklı tanımlama ve ölçme çabaları sağlıklı bir şekilde yürütülmemiştir ve GSMH anlayışı pek değişmemiştir. Fakat ilgili süreç çeşitli platformlarda devam ettirilmiştir. Bu kapsamda yeni endekslerin oluşturulması denenmiştir. Bunlardan biri olarak Beşerî Kalkınma Endeksi, BM tarafından (UNDP: United Nations Development Programme: BM Kalkınma Programı) ilk kez 1990'da yayınlanmıştır. Bu endeksler, sadece kişi başına düşen gelir seviyesini değil, ortalama hayat süresi, sağlık ve eğitim seviyesi, kadınların ekonomik ve siyasî hayata katılımı, beslenme seviyesi, hareket ve ifade özgürlüğü, enerji tüketimi, çevre bilinci vb. birçok kriterden faydalanılarak oluşturulmaktadır (Öztürk; 2005: 9).

UNDP'nin 1990'da yayınladığı İnsanî Kalkınma Raporu'nun en tutkulu hedefi, bir İnsanî Kalkınma Endeksi oluşturmaktır, yani 130 ülkede küresel İnsanî Kalkınma seviyesini sayısal bir tablo hâlinde sentezlemektir. İzlenen yöntemin şu şekilde olması öngörülmüştür (Kalkınma Sözlüğü; 2007: 436):

- 1) Ortalama hayat süresindeki eksikliği,
- 2) Yetişkin okuma-yazma oranı eksikliğini,
- 3) Fert başına düşen gerçek GSMH eksikliğini birleştirmek.

Ancak, Raporu hazırlayanlar böylesi bir endeks kapsamında tespitlerde bulunmanın ve ölçüm yapmanın kısıtlarının farkındaydı. Yine de temel maksatları, eski faydalı ve evrensel bir standart olan GSMH hesaplama yöntemini teknik yönden geliştirmek ve daha kapsayıcı hâle getirebilmek olmuştur.

Belirtilmelidir ki kalkınma kavramı, zamanla evrim geçirmiştir. Kalkınmanın; bugün kendi kendine sürdürülebilir büyüme, üretim biçiminde yapısal değişme, teknolojik yenilik, sosyal-siyasî ve kurumsal yenileşme ve insanların hayat şartlarında yaygın iyileşme gibi temel

unsurlardan oluştuğu konusunda geniş bir mutabakat bulunmaktadır (Şenses; 2009: 235). Burada dile getirilen unsurlardan 'teknolojik yeniliğin' ve 'sosyal-siyasî ve kurumsal yenileşmenin', geniş çerçevede düşünüldüğünde 'eğitim' olgusuyla bağlantılı olduğu ifade edilebilir.

Yeldan da (2004, 445) değerlendirmelerinde bu hususa yer vermektedir. Nitekim, iktisadî kalkınmayı "hızlı büyümenin bir uzantısı olarak uluslararası iş bölümünde daha yüksek bir konuma ulaşma ve hayat kalitesinin yükselmesi" şeklinde tanımlayarak bunun gerçekleşmesi için şu beş olgunun meydana gelmesi gerektiğini belirtmektedir:

- 1) Sosyal, siyasî ve kurumsal modernleşme,
- 2) Sürdürülebilir büyüme,
- 3) Üretim ve tüketim kalıplarının yapısal değişime uğraması,
- 4) Teknolojik ilerleme,
- 5) Yaşam standartlarında geniş çaplı iyileşme.

Burada da benzer unsurlar vurgulanmakta olup bunların da yine eğitim olgusuyla yakın ilişkili olduğu açıktır. Bu ilişkiler ağı dikkate alınarak kalkınma ve eğitim arasında var olan bu etkileşimin somutlaştırılması mümkündür. Bu çerçevede, bir eğitim kurumu olan Üniversitenin de bu süreçte merkezî bir rol aldığı dile getirilebilir. Yani eğitim faaliyeti, kalkınmaya doğrudan pozitif bir etkide bulunmaktadır ve bir eğitim kurumu olarak Üniversite de doğrudan ve/ya dolaylı biçimde kalkınma amaçlı/odaklı faaliyetler icra eden bir kurum pozisyonunda yer almaktadır.

I.c. KALKINMAYA İLİŞKİN BAZI TEORİK YAKLAŞIMLAR VE ÜNİVERSİTENİN BU SÜREÇTEKİ ROLÜ

Bölgesel kalkınma sürecinde eğitim olgusunun ve bir eğitim kurumu olarak Üniversitenin rolünü tespit edebilmek maksadıyla 'kalkınma'nın teorik çerçevesine bakmakta da fayda vardır. Günümüzde Kalkınma Teorisi, yeni yaklaşımlarla literatürünü zenginleştirmeye devam etmektedir. Bu süreçte eğitim olgusuna özel bir önem verildiğini belirtmek mümkündür. Burada, Kalkınma Teorisi'ndeki yeni yaklaşımların bir kısmına yer verilerek bunların eğitimle/eğitim kurumlarıyla (Üniversite) doğrudan/dolaylı ilişkileri vurgulanmaya çalışılmaktadır (Öztürk; 2005: 134-146):

- Yeni yaklaşımlardan biri olan İçsel Büyüme Teorisi, daha evvel analize dahil edilmeyen veya dışsal faktör olarak kabul edilen bilgi, beşerî sermaye ve teknolojik gelişmeyi diğer üretim faktörleri gibi dikkate almaktadır (Ekinci, 2018). Bu bağlamda bilginin üretilmesi, artırılması, yaygınlaştırılması ve beşerî sermaye seviyesinin artırılması, bir Üniversitenin doğrudan ilgi alanında olan hususlardır.

- İnsan Merkezli Kalkınma Anlayışı'na göre 'kalkınma', sadece ekonomik büyüme ile sınırlandırılmayacağı gibi, yalnız teknolojik sorunlara da indirgenemez. Kalkınma; kültürel bir kimlik, kendine güven, büyük ölçüde bağımsızlık, kendi cevaplarını kendi arama eğilimi, temel ihtiyaçların karşılanması, geleceğe açıklık ve toplum üyelerinin daha insanca yaşama şekli, kendi gayreti ve kendi araçlarıyla sürdürebileceği bir sosyal ve zihni değişim gibi unsurları içerir. Bu hedefler ise örgün ve/ya yaygın eğitim programları sayesinde Üniversitelerin katılımcılara sağlamaya çalıştığı kazanımlar arasında yer almaktadır.
- Temel İhtiyaçlar Yaklaşımı; Sen'in de (2004) değindiği gibi, kalkınmanın temel hedefinin; öncelikli olarak beslenme, sağlık ve eğitim gibi temel ihtiyaçların giderilmesi olduğunu savunmaktadır. Bu yaklaşım, az gelişmişliğin asıl sebebi olarak altyapı yetersizliğini, piyasaların istikrarsızlığını, nitelikli eleman yetersizliğini, kötü yönetimi, kalkınma planlarının başarısızlığını ve sosyal istikrarsızlığı göstermektedir. Dolayısıyla, az gelişmişlik sorununun çözümü için sadece ekonomik büyümenin şartlarının belirlenmesini yeterli bulmamaktadır. Başta nitelikli eleman yetersizliği olmak üzere diğer hususlarda da Üniversitelerin kalkınmaya/bölgesel kalkınmaya etkileri/katkıları olduğu açıktır.
- Kalkınma Teorisi'ndeki yeni yaklaşımlardan bir diğeri olan Veblen-Ayres Kültürel Kalkınma'ya göre ise ekonomik kalkınma süreci, yeni maddi ve sosyal tekniklerin uygulamasını ifade eden kullanışlı bilginin ilerlemesidir. Sosyal organizasyon ve ekonomik üretim ile ilgili bu yeni teknolojilerin uygulanması, kültür birikiminin ve dönüşümünün mekanizmasını oluşturmaktadır. Üniversiteler de özellikle 'kullanışlı bilgi' konusuna eğilerek kalkınmaya etki seviyelerini artırma çabasında/dırlar/olmalıdırlar.

Kalkınmanın temel kaynaklarından eğitimin bölgesel kalkınmaya etkisi, bu eserin temel konusu olup burada aktarılan bilgiler, söz konusu ilişkiyi teyit eder niteliktedir. Dolayısıyla eser boyunca bahsedilen faaliyet bilgileri, genel olarak Bölgesel Kalkınma Odaklı Bir Üniversite Modeli'ni oluşturma amacını taşımaktadır. Özelde ise MAÜ'nün bu hedefe odaklı bir eğitim kurumu olduğunu ortaya koyma maksadı güdülmektedir. MAÜ'nün, bu misyonunu ideal bir şekilde ifa ettiğini belirtmek belki mevcut şartlar ve imkânlar dahilinde mümkün değildir ama ana ve alt faaliyetler incelendiğinde, bu amaca yönelik olmak üzere kurumsal ve sistematik çalışmalar yürüttüğü ifade edilebilir.

II. METODOLOJİ

Bu eser, daha evvel de belirtildiği üzere, bölgesel kalkınma çerçevesinde bir eğitim kurumu olarak Üniversitenin etkisine/katkısına ilişkin tespitlerde bulunmaya ve somut faaliyetler üzerinden bunları örneklendirerek “Bölgesel Kalkınma Odaklı Bir Üniversite Modeli”ni oluşturmayı hedeflemektedir. Özel olarak inceleme konusu yapılan kurum ise MAÜ olmaktadır.

Bu kapsamda, MAÜ akademisyenlerince 2014 yılından itibaren şu altı ana başlık altında icra edilen faaliyetlere yer verilmektedir: Eğitim Programları-Sunumlar; Bilgi Destekleri; Saha Çalışmaları-Araştırmalar; İstatistikler-İktisadî Panoramalar; Projeler ve Sosyo-Kültürel Faaliyetler.

Eserde, şöyle bir metodoloji izlenmektedir:

- a) Belli bir kronoloji dahilinde kurumsal ve sistematik tarzda icra edilen bu ana ve alt faaliyetlere yer verilmektedir.
- b) Bu kapsamda; söz konusu faaliyetlere ilişkin genel bir girizgah yapılmaktadır.
- c) Bilahare içeriğe ilişkin detaylandırmalara gidilmektedir.
- d) Nihai olarak elde edilen somut çıktılara dair tespitlerde bulunularak, varsa, ilgili tekliflerde sıralanmaktadır.
- e) Böylece mini bir model örneği oluşturularak başka kurumlarca da faydalanılabilir bir niteliğe kavuşturulmaya çalışılmaktadır.

Daha anlaşılır kılmak için “Bölgesel Kalkınma Odaklı Bir Üniversite Modeli”ni ana ve alt faaliyetleri itibariyle şu şekilde şemalandırmak mümkündür:

**“Bölgesel Kalkınma Odaklı Üniversite Modeli”
Teklifine Dair Şematik Gösterim**

Elbette faaliyetlerin sadece bu altı başlıkla sınırlı olması gerekmemektedir. Bunların bu şekilde sistematize edilmesinde ve sınıflandırılmasında, bir ‘Sosyal Bilimler Üniversitesi’ tarzında organize olan MAÜ’nün mevcut kurumsal ve beşerî yapısı esas alınmıştır. Yani, Bölgesel Kalkınma Odaklı Bir Üniversite Modeli’ni hayata geçirmeyi hedefleyen bir Üniversite, kendi yapısına uygun bir tasarıma gidebilir ve bu açılardan geliştikçe/zenginleştikçe yeni açılımlar yapabilir. Nitekim MAÜ’de de yıllar itibariyle bu ana/alt faaliyetlerin sayısı/türü artırıl/mıştır/maktadır.

1. EĞİTİM PROGRAMLARI

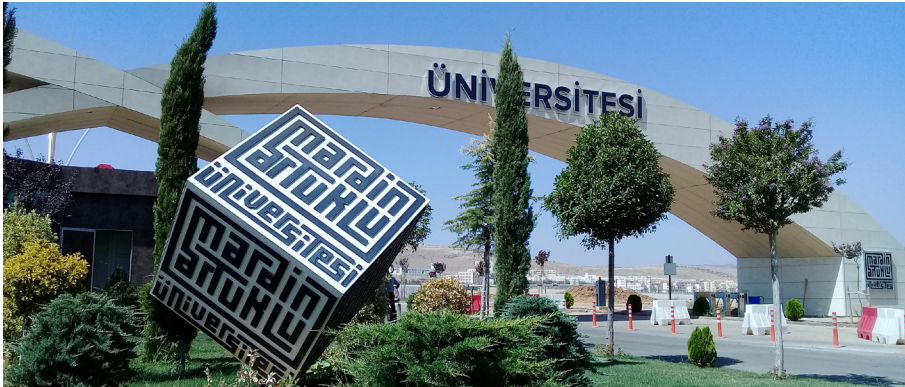
1.1. MAÜSEM ODALARIN/BORSALARIN EĞİTİM İHTİYAÇLARINI KARŞILIYOR

Mardin Artuklu Üniversitesi (MAÜ), Mardin İli/İlçeleri Odalarının/Borsalarının eğitim ihtiyacını karşılama maksadıyla beşerî kaynağını harekete geçirmektedir. Bu kapsamda, Odaların/Borsaların Mardin Artuklu Üniversitesi Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi(MAÜSEM)'ne yönlendirdikleri eğitim talepleri kısa zamanda karşılanmaya çalışılmaktadır.

MAÜSEM, geçtiğimiz dönemlerde bu kurumlardan gelen eğitim taleplerini konu ile ilgili uzman akademisyenleri kanalize ederek karşıladı. Bu çerçevede, şu ana kadar Nusaybin Ticaret Borsası (NTB) ve Kızıltepe Ticaret Borsası (KTB) ile aşağıdaki konularda eğitim programları düzenlendi: İnsan Kaynakları Yönetimi, İşletmelerde Liderlik Becerileri, Organizasyonlarda Kurumsallaşma, Proje Döngüsü Yönetimi, Problem Çözme ve Karar Verme, İşletmelerde Kriz Yönetimi, Program ve Proje Geliştirme, Tarımda Kalkınma ve Modernleşme.

Programlara Borsa yöneticileri ve üyeleri katıldı. Sunumlardan sonra katılımcılar güncel hayata dair önemli bilgi-tecrübe paylaşımında bulundular.

Odalar/Borsalar, MAÜSEM ile işbirliği hâlinde benzer programlara artan derecede devam etme kararı aldı.

1.2. ODALARDA/BORSALARDA DIŞ TİCARET SEMİNERLERİ DÜZENLENDİ

Mardin İli/İlçeleri Odaları/Borsaları üyelerine yönelik eğitim faaliyetleri düzenlendi. Bu kapsamda, “Dış Ticaret Semineri; İhracat Nasıl Yapılır, Pazar Araştırmaları Nasıl GerçekleŐtirilir, Ne Tür Dış Ticaret Destekleri Sağlanmaktadır?” konulu programlar tertip edildi.

Programlar, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği/Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TOBB/TEPAV) ve Mardin İli/İlçeleri Oda/Borsa Akademik Danışmanı ve Mardin Artuklu Üniversitesi (MAÜ) İktisadî ve İdarî Bilimler Fakültesi (İİBF) İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Dr. Mehmet Behzat Ekinci tarafından icra edildi.

Benzer içerikle hazırlanan eğitim programları Odalar/Borsalar itibariyle Şu tarihlerde icra edildi:

- Kızıltepe Ticaret ve Sanayi Odası (KTSO), 04.12.2014,
- Mardin Ticaret ve Sanayi Odası (MTSO), 29.09.2016,
- Nusaybin Ticaret ve Sanayi Odası (NTSO), 07.11.2017,
- Nusaybin Ticaret Borsası (NTB), 28.08.2018,
- Kızıltepe Ticaret Borsası (KTB), 26.11.2018.

Programlara; Depoculuk, Nakliye, Bilgi-İŞlem, Gıda, Tarım, Hediyeelik EŞya, Tekstil, Emlak, Otomotiv, İnşaat, Turizm, Kuyumculuk, Petrokimya, Beyaz EŞya ve Sağlık sektörlerinden sanayiciler/iş insanları ve ilgili personel katıldı.

Ekonomi Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Güneydoğu Anadolu İhracatçı Birlikleri (GAİB) vb. kaynaklardan faydalanarak sunulan seminerlerde şu konular ele alındı:

- 10 Adımda İhracat İşlemleri
İhracatçı sıfatının kazanılmasından mal teslimine ve ödemeye kadarki tüm aşamalara ilişkin incelemeler yapıldı.
- Ticarî Bilgilere Erişim
İş dünyasının ticarî bilgilere erişim imkânlarına dair bilgiler verildi.
- Pazar Araştırma Süreci
Ekonomi Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü'nün 2011/1 Sayılı Pazar Araştırması ve Pazara Giriş Desteğine ilişkin bilgiler aktarıldı.
- Yurtdışı Fuar Destekleri
Ekonomi Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü, Fuar İzinleri ve Destekleri Daire Başkanlığı'nın Yurt Dışı Fuar Destekleri hakkında detaylar sunuldu.
- Çevre Maliyetleri Desteği
Ekonomi Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü'nün 97/5 Sayılı Çevre Maliyetleri Desteği hakkında genel bilgiler verildi.
- Örnek Ülke Pazar Bilgileri
Mardin Sanayicilerine ve İş insanlarına farklı bir dış ticarî pencere aralayabilmek için Hollanda ülke örneğinden hareketle pazar bilgileri aktarıldı.

Programlar, katılımcıların sorularına verilen cevaplarla ve genel nitelikli değerlendirmelerle sonlandırıldı.

1.3. ODALARDA/BORSALARDA UYGULAMALI GİRİŞİMCİLİK PROGRAMI DÜZENLENDİ

MAÜ, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) ve Mardin İli/İlçeleri Odaları/Borsaları işbirliği ile Uygulamalı Girişimcilik Programları düzenledi.

KTB üyelerine yönelik düzenlenen bu programlarda çok sayıda girişimci adayı eğitime tâbi tutuldu. Programlar, MAÜ Mardin Meslek Yüksek Okulu (MYO) Muhasebe ve Vergi Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hüseyin Haşimi Güneş tarafından gerçekleştirildi.

8-23 Eylül 2014 ve 8-19 Haziran 2015 dönemlerinde üyelere ve diğer girişimci adaylarına sağlanan eğitim programları ile bölgesel kalkınma hedefine yönelik faaliyette bulunacak potansiyel girişimcilerin yetiştirilmesi hedeflenmektedir.

Programların sertifika dağıtım merasiminde söz alan KTB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Şahin; risk alabilen, farkındalık oluşturan araştırmacı ve yenilikçi, kendi işinin patronu, vizyon sahibi yeni girişimci adaylarının en kısa zamanda işletmelerini kurarak hazırlayacağı iş planlarıyla ilgili hibe desteğinden faydalanacaklarını umduklarını dile getirdi.

Program katılımcıları da bu eğitim programları ile iş hayatına bir adım daha yaklaştıklarını dile getirdi. KTB Yönetimi, MAÜ ve KOSGEB ile bu tür işbirliklerini artırarak bölgesel kalkınmaya kurumsal katkı sağlamaya devam edeceklerini dile getirdi.

1.4. ODALARDA/BORSALARDA ETKİLİ LİDERLİK VE TAKIM ÇALIŞMASI SEMİNERİ DÜZENLENDİ

Mardin İli/İlçeleri Odaları/Borsaları üyelerine yönelik “Etkili Liderlik Yöntemleri, Takım Çalışması ve Etkileri, Kalite Çemberleri” konularını kapsayan eğitim seminerleri düzenlendi.

KTSO ile KTB katılımcılarının yer aldığı eğitim programı, MAÜ Edebiyat Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Abdurrahman Ekinci tarafından verildi.

15.04.2014 tarihinde düzenlenen seminerlerde şu konularda sunumlar gerçekleştirildi:

- Liderlik Teorileri: Liderlik araştırmaları ve elde edilen sonuçlar, temel yaklaşımlar,
- Liderlik türleri ve işletmelerde uygulanabilecek temel liderlik davranışları ve yaklaşımları,
- Lider-üye etkileşimi ve kurumsal dönüşüm süreci,
- Kalite liderliği ve işletmelerde kalite sağlamada temel esaslar,
- İşletmelerde takım çalışmasının etkileri,
- Takım çalışmalarında motivasyon ve dayanışmanın etkileri,
- İşbirliği ve karşılıklılık yaklaşımına dayalı takımlar inşa etme,
- Kurumsal düzeyde sosyal sermayeyi inşa etme.

Katılımcıların ilgiyle izlediği programlar, soru-cevap faslı ve müzakerelerle nihayete erdirildi.

1.5. ODALARDA/BORSALARDA STRES YÖNETİMİ SEMİNERİ DÜZENLENDİ

Mardin İli/İlçeleri Odaları/Borsaları Personeline yönelik “Stres ve Mücadele Yöntemleri” konulu bir seminer düzenlendi.

Bu çerçevede, KTB personelinin yer aldığı eğitim programı MAÜ Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi Dr. M. Zübeyir Akçe tarafından icra edildi.

03.12.2015 tarihinde düzenlenen seminer ile personelin yoğun iş temposunda ve aile hayatında verimli olabilmesi ve günlük yaşananlara farklı bir açı ile bakması amacı güdülmüştür.

Akreditasyon Sistemi ve Kalite Çalışmaları kapsamında düzenlenen bu hizmet içi eğitim programı ile personelde olumlu yönde önemli değişikliklerin olması hedeflenmiştir.

KTB Genel Sekreteri Abdulkadir Şahin ve Genel Sekreter Yardımcısı Metin Sert, TOBB Akreditasyon Sistemi kapsamında personelin gelişimine olumlu yönde katkısı olan ve hizmet anlayışını değiştirecek eğitimleri MAÜ ve benzer kuruluşlarla işbirliği hâlinde belli bir plan dahilinde vermeye devam edeceklerini ifade ettiler.

1.6. ODALARDA/BORSALARDA TARIM SEMİNERİ DÜZENLENDİ

NTB üyelerine yönelik seminer düzenlendi. 24.11.2016 tarihinde gerçekleştirilen programın konusu “Tarımda Kalkınma ve Modernleşme” idi.

MAÜ Kızıltepe MYO Öğretim Üyesi Doç. Dr. Yusuf Doğan tarafından icra edilen seminerde şu konular ele alındı:

- Dünyada, Türkiye’de ve Mardin’de tarım potansiyeli,
- Dünyada ve Türkiye’de modern tarımın tarihsel gelişimi,
- Geleneksel ve modern tarım yöntemlerinin karşılaştırılması,
- Modern tarımın uygulanmasının ülkeye ve bölgeye getirisi,
- Sürdürülebilirlik ve doğal kaynaklara zarar vermeden modern tarımın uygulanması,
- Modern tarımın ekonomiye etkileri.

Program, katılımcıların sorularına verilen cevaplarla ve genel nitelikli değerlendirmelerle sonlandırıldı.

1.7. ODALARDA/BORSALARDA PROBLEM ÇÖZME VE KARAR VERME SEMİNERİ DÜZENLENDİ

Mardin İli/İlçeleri Odaları/Borsaları üyelerine yönelik “Problem Çözme ve Karar Verme” konularını kapsayan eğitim seminerleri düzenlendi.

KTB Meclis, Yönetim Kurulu ve Disiplin Kurulu Üyelerinin katıldığı eğitim programı, MAÜ Edebiyat Fakültesi Antropoloji Bölümü Öğretim Üyesi Dr. Süleyman Şanlı tarafından icra edildi.

30.12.2016 tarihinde düzenlenen seminerin amacı, Kurum yöneticilerinin günlük hayatlarının her safhasında ve özellikle işletmelerinde karşılaştıkları problemleri tespit ederek bunlara uygun çözümler üretebilmektir. Bu çerçevede, meydana gelen kriz sürecinde içsel ve dışsal etkenleri minimize ederek daha verimli çalışmalarını sağlamak hedeflenmiştir.

Katılımcılar, bu ve benzeri eğitimlerin işlerinde çok faydalı olacağını ve periyodik olarak tekrar edilmesini talep etmiştir.

1.8.KURUMLARDAKOSGEBDESTEKLİKURSLARDÜZENLENDİ

MAÜ ve KOSGEB işbirliğiyle kurumsal kapasitenin geliştirilmesi hedefine yönelik eğitim programları düzenlendi. Bu çerçevede Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD) Mardin Şubesi'nde, Kızıltepe Engelliler Derneği'nde ve Kızıltepe Mezopotamya Derneği'nde KOSGEB finansmanı ile ve MAÜ akademisyenlerinin katkısıyla muhtelif konularda kurslar verildi.

2016 ve 2017 yıllarında düzenlenen kurslar, MAÜ Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Öğretim Üyesi Dr. Lokman Toprak koordinatörlüğünde gerçekleştirildi.

Bunlardan MÜSİAD Mardin Şubesi'nde düzenlenen kurslarda şu konular ele alındı:

- Sektörel Pazar Araştırmaları: Sektörel pazar araştırmasının temelleri, değişik araştırma teknikleri ve bu tekniklerin pazarlama problemlerinin çözümünde nasıl kullanıldıkları, problem tanımlama, araştırma tasarımı, örnekleme, anket tasarımı, veri toplama, veri analizi, hipotez testi ve sonuçların raporlanması,
- Kurumsallaşma: Kurumsallaşmanın tanımı, şirketlerin kurumsallaşma nedenleri, kurumsallaşmanın önündeki engeller, kurumsal yönetimde temel göstergeler, aile işletmesi kavramı ve temel karakteristikleri, aile işletmelerinde kurumsal yönetim teorileri, aile işletmelerinde örgütsel yapı ve aile bireylerinin konumlandırılması, aile anayasası, aile işletmelerinde kuşaklar arasında çatışma ve yönetimi, örnek olay çözümlenmeleri,
- Helal Gıda: Helal gıdanın tanımı, Dünyada ve Türkiye'de helal gıda uygulamalarındaki gelişmeler, sertifikasyon süreçleri ile helal gıdaların tespitinde kullanılan bilimsel metotlar,
- Turizmde Yatırım ve Rehberlik: Turizm yatırımı ve projesi kavramı, türleri ve özellikleri, uygulanan teşvikler, ekonomik ve finansal yönden proje geliştirme, turizm yatırım projelerinin ekonomik yapılabilirliğinin analizi, örnek proje çalışması,
- E-Ticaret: E-ticaretin tanımı, e-ticaretin faydaları ve avantajları, e-ticaret başlangıç kuralları, işe göre site tasarımı, işe göre yazılım programı alma veya yaptırma, sektör ve ürün takibi, pazar yeri araştırma, etkin reklam verme yöntemleri, minimum maliyetle maksimum reklam uygulamaları,

- İnsan Kaynakları Yönetimi: Örgütsel öğrenme ve insan kaynakları geliştirme alanındaki kuramsal gelişmeler; optimum insan kaynağı ihtiyacı belirleme, örgütsel perspektifte eğitsel program hazırlığı için politika ve süreç geliştirme; ihtiyaç analizi, eğitsel hedeflerin tespiti, içerik belirleme ve düzenleme; öğretim ve değerlendirme stratejileri oluşturma yöntemleri,
- Finans Yönetimi: Finansal amaçlar, finansman yöneticisinin görevleri, finansman kararlarının firma açısından önemi, finansman ve firmanın genel yönetimi, finansal analiz ve kontrol, risk yönetimi, oran analizi ve finansal kontrol, finansal planlama araçları, sermaye maliyeti ve optimal sermaye yapısı.

MÜSİAD üyelerinin yoğun katılım sergilediği programlar interaktif tarzda olmak üzere verimli geçti.

Yine MAÜ Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Öğretim Üyesi Dr. Lokman Toprak Koordinatörlüğünde gerçekleştirilen diğer bir kurs ise girişimcilik odaklı idi.

Bu çerçevede, Kızıltepe Engelliler Derneği'nde ve Kızıltepe Mezopotamya Derneği'nde yine KOSGEB desteğiyle düzenlenen kurslarda katılımcılar 32'şer saatlik girişimcilik eğitimine tâbi tutuldu. Bu programlarda sunulan konular şöyleydi: Girişimcilik niteliklerinin test edilmesi, İş fikri oluşturma ve geliştirme egzersizleri, İş planı kavramı ve öğeleri, Pazar araştırma, Pazarlama planı, Üretim planı, Yönetim planı, Finansal plan, İş planı yazımında ve sunumunda dikkat edilecek hususlar.

Kursların sonunda katılımcılara Girişimcilik Sertifikası verildi.

1.9. MÜSİAD DOSTLAR MECLİSİ'NDE TÜRKİYE VE MARDİN EKONOMİSİ ANALİZ EDİLDİ

MAÜ, sivil toplum kuruluşlarıyla da çeşitli programlar düzenlemektedir. Bu kapsamda, MÜSİAD'ın "Dostlar Meclisi"ne de katılım sağlanarak bir sunum gerçekleştirildi.

26.01.2016 tarihinde MÜSİAD Mardin Şubesindeki sunum, Dr. Mehmet Behzat Ekinci tarafından gerçekleştirildi.

Farklı sektörlerden üyelerin katılımı ile icra edilen programın akışı şöyledir:

- Üyelerle genel müzakereler
Bu kapsamda iş hayatında ulusal ve uluslararası ticarî ilişkilerde izlenmesi gereken bazı hareket tarzlarına dair müzakerelerde bulunuldu.
- Türkiye ekonomisine ilişkin bilgiler
Türkiye ekonomisinin reel-finansal-kamu maliyesi ve dış ticaretine ilişkin birtakım bilgi aktarımlarında bulunuldu.
- Mardin ekonomisine dair değerlendirmeler
Mardin ekonomisinin sektörel yapısına ilişkin bilgiler aktarılarak piyasa şartlarıyla alakalı değerlendirmelerde bulunuldu. Bununla bağlantılı olarak potansiyel yatırım alanları hakkında müzakereler gerçekleştirildi.

Program, soru-cevap faslı ile nihayete erdirildi.

1.10. KARIYER YÖNETİMİ DERSİNE İŞ VE AKADEMİ DÜNYASINDAN KATKI SAĞLANDI

MAÜ İİBF İktisat Bölümü son sınıf öğrencilerine gelecekte kariyer planlamalarına yardımcı olmak için verilen Kariyer Yönetimi dersine iş ve akademi camialarından katkılar sağlandı.

2016 yılı Bahar döneminde açılan ve MAÜ İİBF İşletme Bölümü Öğretim Üyesi Dr. Osman Eroğlu tarafından yönetilen derse üniversitelerden, bankalardan, kamu kurumlarından, meslek kuruluşlarından ve ajanslardan çok sayıda konuşmacı katıldı. Ele alınan konulardan bir kısmı şöyledir: Devlet Bankacılığında Kariyer İmkânları, Bankacılıkta Kariyer Yönetimi, Yurt Dışında Eğitim İmkânları, Yüksek Lisans, Doktora, ALES ve Yabancı Dil Programları, KPSS-A ve B Grubu Sınavları, Sosyal Güvenlik Kurumu(SGK)'nda Kariyer İmkânları, Malî Müşavirlik Mesleği ve Sınavı, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu(TKDK)'nda Kariyer Fırsatları, Kalkınma Ajanslarında Kariyer İmkânları.

Öğrenciler; yoğun ilgi gösterdikleri bu dersin, iş hayatlarına dair stratejik kararlar almalarında önemli bir rol üstleneceğini dile getirdiler.

1.11. KENT EKONOMİSİ DERSİ FARKLI KESİMLERDEN KONUŞMACILARI AĞIRLADI

Dünyada hızlanan kentleşme süreçlerinin ekonomik nedenlerini ve sonuçlarını farklı yaklaşımlar çerçevesinde karşılaştırmalı olarak analiz etmeyi hedefleyen Kent Ekonomisi dersi değişik kesimlerden konuşmacılara ev sahipliği yaptı.

2016 yılında MAÜ İİBF İktisat Bölümü son sınıf öğrencileri için açılan bu ders, kentleşme konusunda var olan sorunları ve daha sağlıklı bir kent ekonomisi hakkında alternatif yaklaşımları ve bakış açılarını tanımayı hedeflemektedir. Bu çerçevede, genel olarak Chicago Okulu, Ekolojik Yaklaşım ve Neoklasik Kentsel Gelişme Teorileri gibi farklı yaklaşımlar hakkında bilgi kazandırma, özel olarak ise Mardin’de kentleşme sürecine, sanayileşmenin ve turizmin kentleşme üzerinde etkilerine ve kentleşme ve kalkınma ilişkisine dair bilgiler verme amaçlanmaktadır.

Dersi yürüten MAÜ İİBF İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Dr. Abdürrouf Aydın, bu ders sayesinde, öğrenci/öğretim elemanı ile Mardin İlinin ekonomik birimleri ve sektörleri arasında iletişimi sağlamayı da hedeflediklerini dile getirerek böylece “öğrencilerimize kent ekonomisi konusunda bir farkındalık oluşturmak ve mezuniyet sonrasında da buna kolaylıkla adapte olmalarını sağlamak istiyoruz” dedi.

Dönem boyunca derse katılan kişiler ve konuları şöyleydi:

- DİKA Uzmanı Burcu Günay, Ajansların Kurumsal Yapısı ve Destek Mekanizmaları,
- DİKA Strateji Geliştirme ve Planlama Birim Başkanı Ayşe Akyapı, Bölgesel Planlama: TRC3 2014-2023 Bölge Planı Örneği,
- Mardin Organize Sanayi (OSB) Bölge Müdür Yardımcısı Remzi Fırtına, Mardin OSB'nin Kurumsal Yapısı ve Faaliyetleri,
- MAÜ Turizm Yüksek Okulu (YO) Müdürü Dr. Lokman Toprak, Sürdürülebilir Turizm ve Mekanların Tüketilmesi,
- MAÜ Kızıltepe MYO Tarım Ekonomisi Bölümü Öğretim Görevlisi Veysi Acıbuca, Dünyada ve Türkiye'de Tarımsal Üretim ve Mardin'in Konumu,
- Mardin OSB Mütevelli Heyet Başkan Vekili, Sanayici Abdunnasır Duyan, Mardin Tarımına ve Sanayisine Genel Bir Bakış; Sorunlar ve Çözüm Önerileri.

Aynı zamanda sunumların da bir parçası olan öğrenciler derse yoğun ilgi gösterdiler. Bu kapsamda, Mardin şehir ekonomisine ait bir konuya dair araştırma yaparak bunu sınıfta sundular. Ayrıca, her konuşmacının sunumunu birer İktisatçı gözüyle çalışma notu hâline getirerek bunu da arkadaşlarıyla paylaştılar.

1.12. ODALAR/BORSALAR ÜNİVERSİTEDE BİLGİ-TECRÜBE PAYLAŞIMINDA BULUNDU

Mardin İli/İlçeleri Odaları/Borsaları, Üniversite-Sivil Toplum Kuruluşu işbirliğinin güzel bir örneğini sergiledi. Bu maksatla 5 Nisan 2016 tarihinde MAÜ İİBF ve KTB işbirliğiyle bir seminer düzenlendi. İktisat Bölümü öğrencilerine yönelik düzenlenen seminer “Ticaret Borsaları; Fonksiyonları, İşleyişi ve Faaliyetleri” konulu olup KTB Genel Sekreter Yardımcısı Metin Sert tarafından verildi.

Seminer, Dr. Mehmet Behzat Ekinci'nin giriş konuşmasıyla başladı. Ekinci konuşmasında, Odaların/Borsaların buldukları şehirlerin iktisadî ve ticarî hayatları açısından çok önemli kurumlar olduğunu belirterek başta Üniversiteler olmak üzere kurumlar ve kuruluşlar ile sağlanan bu tür işbirliklerinin her iki taraf açısından da yeni imkânlar kapı araladığını dile getirdi. Ayrıca, öğrencilere yönelik bu tür programların teori-pratik ilişkisini sağlamada da büyük önem taşıdığını ifade etti.

KTB Genel Sekreter Yardımcısı Metin Sert sunumunda; borsaların tarihçesi, borsaların tanımı, borsaların faydaları, borsalara üyelik, borsaya tâbi maddeler, alım-satım işlemlerinin tescili, tescil işlem hacimleri, malî durum analizi, teknolojik altyapı, kalite yönetim sistemi ve akreditasyon sistemi ile ilgili detaylı bilgiler verdi. Ayrıca Sert, özelde KTB'nin faaliyetlerini ve tecrübelerini somut örnekler üzerinden paylaşarak katılımcıların borsalar konusunda daha derinlemesine bilgi sahibi olmalarını sağladı.

MAÜ İİBF İktisat Bölümü öğrencilerinin yoğun ilgi gösterdiği seminerin ikinci kısmı sorulara-cevaplara ayrıldı. Bu kısımda gelen çok sayıda soruya cevap verilerek öğrencilerin merakları giderilmeye çalışıldı. Ayrıca, iş hayatına dair çeşitli müzakerelerde de bulunuldu.

1.13. DTSO İLE AB BİLGİLENDİRME SEMİNERİ DÜZENLENDİ

MAÜ, Avrupa Birliği (AB) Türkiye Delegasyonu ve Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası (DTSO) AB Bilgi Merkezi işbirliğiyle Mardin’de ve Diyarbakır’da Lise ve Üniversite öğrencilerine yönelik “AB Bilgilendirme Seminerleri” gerçekleştirildi.

Öncelikle “Özel Fehmi Aksoy Okulları” ve “Özel Ortadoğu Okulları” işbirliğiyle Diyarbakır’da gerçekleştirilen bilgilendirme seminerlerinde lise öğrencilerine AB hakkında temel bilgiler aktarıldı. Daha sonra biri yine Diyarbakır’da diğeri Mardin’de olmak üzere Üniversite öğrencilerine AB’nin tarihî ve güncel yönleri aktarıldı.

MAÜ İİBF Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Hakan Samur tarafından 2015 ve 2016 yıllarında gerçekleştirilen programlar, AB Türkiye Delegasyonu tarafından “Türkiye’de AB Bilgi Merkezleri Ağı’nın Desteklenmesi Projesi” kapsamında organize edildi. Mardin’deki programa MAÜ Siyaset Araştırmaları ve Aktiviteleri Topluluğu da iştirak etti.

Programın yürütücüsü Doç. Dr. Hakan Samur sunumlarının başında, “AB’nin, özellikle 1. ve 2.Dünya Savaşları sonrası Avrupa kıtasında kalıcı barışın sağlanması için birbirleriyle uzun yıllar savaşan ülkelerin bir araya gelerek barıştan başka bir alternatiflerinin olmadığını kabullenmesi suretiyle kurdukları bir Birlik olduğunu” belirtti.

Samur, AB'nin mevcut ülke yapısıyla Dünyanın en önemli barış, huzur ve istikrar Birliklerinden biri hâline geldiğini ve aynı zamanda Dünyanın en önemli ekonomik ve siyasi aktörlerinden biri konumunda olduğunu da sözlerine ilave etti.

Öğrenciler, bu programların AB'yi tanımada ve anlamada önemli katkılar sağladığını ifade ettiler.

1.14. MARDİN İŞKUR, MESLEK SEÇİMİ VE İŞ ARAMA BECERİLERİ SEMİNERİ DÜZENLEDİ

Mardin Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü (İŞKUR), MAÜ İİBF İktisat Bölümü Öğrencilerine yönelik “Meslek Seçimi ve İş Arama Becerileri” konulu bir seminer düzenledi.

21.12.2017 tarihinde İİBF Binasında Mardin İşkur İş ve Meslek Danışmanları Abdussamet Çiçekli ve Abdulgaffar Turan tarafından icra edilen ve öğrencilerin yoğun ilgi gösterdiği programda meslek aramaya ilişkin prosedürler hakkında detaylı bilgi verildi ve bu süreçte önem arz eden hususlara dair müzakerelerde bulunuldu.

Program, Dr. Mehmet Behzat Ekinci'nin koordinasyonu ile gerçekleştirildi. Seminer başlangıcında söz alan Ekinci, friksiyonel işsizlik olgusuna vurguda bulunarak genel olarak bir mezunun bu tür işsizliğe kaçınılmaz bir şekilde maruz kaldığını fakat bu işsizlik süresinin (kısıtlılığının/uzunluğunun) ağırlıklı olarak kişinin kendi elinde olduğunu belirtti. Bu kapsamda Ekinci, söz konusu eğitimlerin friksiyonel işsizlik süresinin kısalmasında ve bir an önce iş hayatına dahil olunmasında önemli bir fonksiyon ifa ettiğini ilave etti.

İki aşamada icra edilen programın ilk kısmı, Mardin İşkur İş ve Meslek Danışmanı Abdussamet Çiçekli tarafından icra edildi. Çiçekli, sunumunun başında, yüksek öğretime dahil olan her öğrencinin mezuniyet aşamasına gelmeden taşıdığı en önemli endişenin iş aramaya dair olduğuna dikkat çekerek bu hususta elde edilecek bilgilerin ve ilgili eğitimlerin söz konusu sorunları minimize etmeye yönelik olduğunu ifade etti. Çiçekli, ana başlıklar itibariyle şu sunumları gerçekleştirdi;

- İş arama becerileri,
- İş aramada başarı faktörleri,
- İş arama kanalları,
- Öz geçmişin önemi ve hazırlanması,
- Niyet mektubu,
- İş görüşmesinin önemi ve dikkat edilecek hususlar,
- Yeni ekonomide yeni meslekler mi yeni yetenekler (beceriler) mi?

Programın ikinci kısmı sorulara-cevaplara ayrıldı. Bu kısımda öğrencilerden çok sayıda soru yöneltildi. Bu fasılda, özellikle öğrencileri de doğrudan ilgilendiren ‘işbaşı eğitimi’ konusu yoğun biçimde ele alındı. Öğrenciler, iş hayatına dair farklı hususların da ele alındığı programa dair memnuniyetlerini dile getirerek bunların periyodik olarak tekrarını umduklarını ifade ettiler.

1.15. GÜNEYDOĞUM DERNEĞİ TOPLANTISINDA MARDİN'DE İSTİHDAM, YATIRIM VE EĞİTİM İLİŞKİSİ ANALİZ EDİLDİ

MAÜ ve STK'lar arasındaki işbirliği örneklerinden biri de Güneydoğum Derneği toplantısında sergilendi. 28.03.2018 tarihinde DİKA Konferans Salonunda gerçekleştirilen programa kamu/özel/karma nitelikli kuruluşlardan, STK'lardan ve MAÜ'den çok sayıda katılım oldu. Bu kapsamda düzenlenen "Mardin'de İstihdam ve Yatırım Olanakları" konulu panele Dr. Mehmet Behzat Ekinci de konuşmacı olarak katıldı.

Ekinci, programda "Mardin'de İstihdam, Yatırım ve Eğitim İlişkisi" konulu bir sunum gerçekleştirdi. Bu çerçevede; Mardin'in İstihdam Yapısı, Eğitim ve İstihdam İlişkisi, MAÜ'de ve Mardin'de Eğitim Faaliyetleri (MAÜ'ye Katkılar ve MAÜ'nün Katkıları) ve konuya dair bazı tespitler aktararak değerlendirmelerde bulundu ve muhtelif teklifler sıraladı.

Söz konusu sunumun bir kısmı aşağıda yer almaktadır.

MARDİN'DE İSTİHDAM, YATIRIM VE EĞİTİM İLİŞKİSİ

İktisadî büyüme/kalkınma kavramları, istihdamla ilgilidir, yatırımla ilgilidir, üretimle ilgilidir. Dolayısıyla Üniversitenin, icra ettiği faaliyetlerle doğrudan ve/ya dolaylı biçimde bu büyüklüklere etkide bulunduğu ifade edilebilir. Burada, MAÜ'nün bu hedefe odaklı bir eğitim kurumu olma yönünde çaba sarf ettiğini ifade etmek mümkündür.

Bu çerçevede, Mardin'de istihdam ve yatırım sorunlarına ilişkin tekliflerde bulunabilmek maksadıyla öncelikle çeşitli verileri sunmakta fayda vardır. Bu amaçla Türkiye'nin, Dicle Bölgesi'nin ve Mardin'in işsizlik verileri Tablo 1'de ve 2'de yer almaktadır.

Tablo 1: Türkiye'de ve Dicle Bölgesi'nde İşsizlik Verileri (2014-15)

	İşsizlik Oranları (%)			
	Toplam		15-24 Yaş	
	2014	2015	2014	2015
Türkiye	9.9	10.3	17.8	18.5
Dicle (TRC3) Bölgesi	24.0	24.4	33.1	35.3

Kaynak: Erçin, Murat (2017), "TRC3 Bölgesinde Genç İstihdamının Desteklenmesi Operasyonu", Sunum, DİKA Dış İlişkiler ve Fonlar Birimi, Mardin.

2014-15 verileri incelendiğinde, Türkiye'deki işsizlik oranlarının Dicle Bölgesi'ne yansması daha yüksek seviyelerdedir. Nitekim, mesela 2015'te Türkiye'nin genel işsizlik oranı %10.3 iken, Bölgedeki oran %24.4'tür. Genç nüfustaki işsizlik de yine benzer şekilde yüksek oranlıdır.

Tablo 2: Mardin'de İşsizlik Oranları (2012-13)

	İşsizlik Oranları (%)	
	2012	2013
Türkiye	9.2	9.7
Mardin	20.9	20.6

Kaynaklar:

- TÜİK (2017), “ İl Bazında Temel İşgücü Göstergeleri”, <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>, 14 Mart.
- TÜİK (2017), “ İşgücü İstatistikleri”, http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1007, 14 Mart.

Özel olarak Mardin'e bakıldığında tablo değişmemektedir. 2012-13 istatistiklerine göre, Mardin'deki işsizlik yine genel oranın iki katından fazladır. 2013'te Türkiye'deki işsizlik oranı %9.7 iken Mardin'de bu oran %20.6 olarak gerçekleşmiştir. Yani Dicle Bölgesi'nin ve Mardin'in ciddi bir işsizlik sorunu vardır ve bu oranlar genç nüfus açısından daha vahim seviyelerdedir.

Mardin'de iş piyasası ile ilgili önemli bir sorunun var olduğu da ifade edilebilir. Bu, aranan ve sunulan işlere dairdir.

Tablo 3: Mardin'de Mevcut ve Aranan Meslekler

No	Meslekler
1	Makineci (dikiş)
2	Overlok Makinesi Operatörü
3	Muhasebeci
4	İnşaat Elemanları Kalıpçısı (elle)
5	Model Makineci (dokuma, hazır giyim ve ev tekstili)
6	Hemşire
7	Tır-Çekici Şoförü
8	Şoför (yük taşıma)
9	Ebe
10	Beden İşçisi (inşaat)

Kaynak: Mardin İşkur İl Müdürlüğü, 2017.

Mardin'deki işgücü arzı ve talebi arasında bir uyumsuzluk vardır. Yani işgücü arz edenlerin aradığı ve işgücü talep edenlerin aradığı meslekler arasındaki ilişki zayıftır. Bu da söz konusu açığın giderilmesine yönelik çabaların gereğine işaret etmektedir.

Mardin'in çeşitli alanlarda Türkiye'de iller arasındaki sıralama bilgileri Tablo 4'te yer almaktadır

Tablo 4: Mardin'in İllerarası Rekabetçilik Endeksi Sıralama Bilgileri (2009-14) (Sıra)

Endeks	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14
Rekabetçilik Endeksi Genel İl Sırası	79	74	76	76	76
- Beşerî Sermaye Alt Endeksi	78	78	80	79	80
- Yenilikçilik Alt Endeksi	58	59	59	57	63
- Üretim ve Ticaret Alt Endeks	69	63	70	78	78

Kaynak: URAK, Deloitte Türkiye (2016), İllerarası Rekabetçilik Endeksi 2013-2014, İstanbul.

Mardin'in 'İllerarası Rekabetçilik Endeksi' genel sırası, 2013-14 itibariyle 76'dır. Bu genel değer içinde en fazla katkıya sahip olan alt endeks İlin 'yenilikçilik' yapısıdır. Bunu 76.sıra ile İlin 'yaşanabilirlik' yapısı takip etmektedir. En sonda gelen ise İlin 'beşerî sermaye' yapısıdır. Bu açıdan Mardin, 81 İl arasında 80. sırada yer almaktadır (Urfa 79., Şırnak 81.).

Aslında hemen hepsi bir biçimde ilgili olmakla beraber, alt endeksler arasında yer alan 'Beşerî Sermaye Alt Endeksi' eğitim olgusuyla doğrudan ilgilidir. Yani bu alan, bir eğitim kurumu olarak Üniversiteyi de ilgilendirmektedir.

Peki MAÜ, kendi kapasitesi çerçevesinde istihdam sorununun giderilebilmesine katkı sağlayabilmek için ne tür eğitim faaliyetler icra etmektedir? Buna 'MAÜ'ye katkılar' ve 'MAÜ'nün katkıları' olmak üzere ikili bir cevap vermek mümkündür.

- MAÜ'ye katkılar çerçevesinde, öğrencilere dışarıdan destek sağlanması hedeflenmektedir. Bu kapsamda, teorik bilgi ile mücehhez olan öğrencilerin pratik hayata dair bilgi edinmeleri ve mezuniyet öncesinde iş hayatı hakkında daha geniş bilgi edinebilmeleri amaçlanmaktadır. Böylece farklı kesimlerden davet edilen kişiler, bilgilerini ve tecrübelerini öğrencilerle paylaşmaktadırlar.
- MAÜ'nün katkıları çerçevesinde ise akademisyenlerin çeşitli kurumlarda düzenlediği eğitim programlarından bahsedilebilir. Bu amaçla MAÜ akademisyenleri de çeşitli kurumlarda farklı konularda programlar icra etmektedir. Ayrıca, yine MAÜSEM vasıtasıyla farklı konularda eğitim programları organize edilmektedir.

Bu bilgilerden sonra Őimdi de 6zel olarak eğitime dair birtakım teklifler sıralayalım:

- Mardin'de işgücü piyasasında arz-talep uyuŐmazlıđının giderilmesi için ilave eğitim programlarına ihtiyaç vardır. Bu ereve, başta eğitim kurumları olmak 6zere kamu/6zel/karma nitelikli kuruluŐların, meslekî teŐekk6llerin ve STK'ların bir Koordinasyon Kurulu oluşturmak suretiyle ihtiyaa y6nelik eğitim programları organize etmesi beklenmektedir.
- Mardin'in 'İllerarası Rekabetçilik Endeksi' genel sırası gerilerdedir. Bunda en 6nemli katkıya sahip alt unsur 'Beşerî Sermaye Alt Endeksi' olup bu da eğitim olgusuyla doğrudan ilgilidir. Bu ereve, Şehrin beşerî sermaye yapısının geliştirilmesi için başta 6niversite olmak 6zere diğer kademelerdeki t6m eğitim kurumlarının programlarını bunu y6kseklere çıkaracak Şekilde dizayn etmesi beklenmektedir.
- MA6 6đrencilerine teorik bilgiye ilaveten pratik bilgi edinebilmelerine y6nelik programların sayısının artırılmasında fayda vardır. Bu hususta kamu/6zel/karma nitelikli kuruluşlar, meslekî teŐekk6ller ve STK'lar ile işbirliğine devam edilebilir.
- MA6 akademisyenlerinin çeşitli kurumlarda d6zenlediği eğitim programlarının sayısının ve konusunun artırılmasında fayda vardır.

Nihaî olarak 'istihdam, yatırım ve eğitim' ilişkisi çerçevesinde ilave bazı tekliflerimizi sıralayarak sunumuzu tamamlayalım:

1. Mardin'deki 6reticiler ve istihdam meselesi
Mardin'in istihdamına olumlu katkıda bulunabilmek maksadıyla yerli kaynağın eğitilmesine 6zel 6nem verilmesi ve 6reticilerin istihdamda bu kaynakları kullanması b6y6k 6nem taşımaktadır. Yabancı kaynağın kullanılmasında herhangi bir sorun yoktur ama yerli kaynağın kullanımına 6ncelik verilmesinde fayda vardır.
2. Mardin'deki t6keticiler ve istihdam meselesi
Yine istihdama ve 6retime olumlu katkı için t6keticilerin yerli malları/hizmetleri tercih etmesi 6nem taşımaktadır. Sadece 6rnek olarak belirtmek gerekirse; mesela Mardin'de 6retilen mercimek, bulgur, makarna vb. 6r6nleri tercih etmek Şehrin iktisadî gelişimi açısından 6nemlidir. Yabancı 6r6nleri tercihte bir sorun yoktur ama 6nceliğin yerli 6r6nlere verilmesinde fayda vardır.

3) Mardin'deki yatırımcılar ve istihdam meselesi

Mardin'deki müteşebbisler, yatırım yaparken önceliği kendi şehirlerine verirlerse bunun istihdama ve üretime katkısının olumlu olacağı aşikârdır. Başka şehirlere yatırım yapmakta bir sorun yoktur ama önceliğin Mardin'e verilmesinde fayda vardır. Bu hususta Antep ve Kayseri modelleri örnek alınabilir.

4) Mardin'deki kurumlar ve istihdam meselesi

Mardin'de kişiler ve kurumlar kalkınma ajanslarıyla vb. kuruluşlarla çok sayıda proje hazırlamaktadır. Projelerde yerli kaynakların tercihinde fayda vardır. Bu çerçevede, mal/hizmet tedarikinde bütçenin ne kadarlık kısmı şehirde kalırsa yatırıma, istihdama ve üretime olumlu katkısının o derecede fazla olacağını belirtmekte fayda vardır.

2. BİLGİ DESTEKLERİ

2.1. ODA/BORSA AKREDİTASYON SÜREÇLERİNE DESTEK SAĞLANDI

TOBB, gelişen dünya şartlarına ayak uydurmak ve kurumsal kapasitelerini güçlendirerek bölgesel kalkınmaya katkılarını da artırmak amacıyla Odalarda/Borsalarda akreditasyon sürecini başlatmıştır. Böylece Odalar/Borsalar, söz konusu amaçlara yönelik neler yapacaklarına dair beşer yıllık stratejik planlar hazırlamaya başlamıştır. Bu kapsamda Odalar/Borsalar, 5 yıllık sürede planlarında belirledikleri faaliyetleri gerçekleştirme dereceleriyle bağlantılı olarak akreditasyon notlarını almaktadır.

Mardin İli/İlçeleri Odaları/Borsaları da akreditasyon sürecinin gereklerini yerine getirme amacıyla stratejik plan hazırlıklarını çok yönlü sürdürmüşlerdir. Bu kapsamda, kurum içi personelin ve kurum dışı paydaşların katkılarıyla yol haritalarını belirlemişlerdir.

Süreç içinde Odaların/Borsaların paydaşlarından biri de MAÜ olmuştur. Bu kapsamda MAÜ ayağına ait çalışmaları Dr. Mehmet Behzat Ekinci yürütmüştür.

Stratejik planlarına ve akreditasyon süreçlerine doküman seviyesinde katkı sağlanan Odalar/Borsalar şöyledir:

- Mardin Ticaret ve Sanayi Odası (MTSO),
- Nusaybin Ticaret Borsası (NTB),
- Nusaybin Ticaret ve Sanayi Odası (NTSO).

Akreditasyon toplantılarına katılım seviyesinde katkı sağlanan Odalar/Borsalar ise şöyledir:

- Kızıltepe Ticaret ve Sanayi Odası (KTSO),
- Kızıltepe Ticaret Borsası (KTB).

Mardin İli/İlçeleri Odalarının/Borsalarının tamamı da başarılı bir süreç izlemiş ve akredite kurum hâline gelmiştir. MAÜ'nün akreditasyon süreçlerine katkısı devam etmektedir.

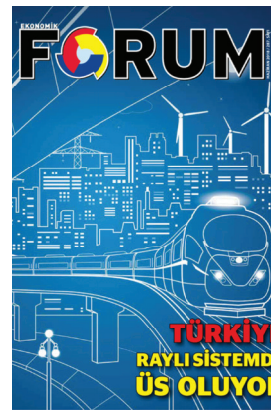
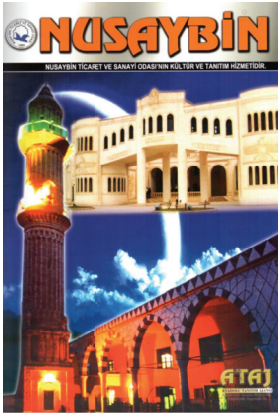
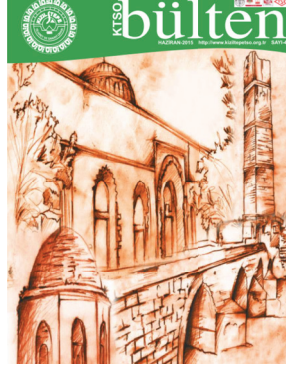
2.2. ODA/BORSA YAYINLARINA KATKI SAĞLANDI

Mardin İli/İlçeleri Odaları/Borsaları, üyeleri başta olmak üzere ilgili kuruluşları ve kamuoyunu kurumsal yapıları ve faaliyetleri hakkında bilgilendirmek amacıyla yayın faaliyetlerini sürdürmekte olup bu çerçevede faaliyet raporları ve periyodik bültenler yayımlamaktadırlar.

MAÜ akademisyenleri de bu yayın faaliyetlerine uzmanlıkları çerçevesinde katkı sağlamaktadır. Nitekim, Dr. Mehmet Behzat Ekinci de aşağıdaki Odaların/Borsaların bültenlerine belirtilen konulardaki yazılarıyla destek vermiştir:

- KTSO; Dicle Bölgesi'nin Katma Değer ve İstihdam Yapısı,
- NTB; Mardin'in Müteşebbislik ve Rekabetçilik Yapısı,
- KTB; Dicle Bölgesi'nin Türkiye Hizmet Ticaretindeki Yeri.

Bültenlere gönderilen yazılar, Dicle Bölgesi'ne ve Mardin'e dair iktisadi verileri sunmakta olup bunlarla ilgili birtakım değerlendirmeleri ve teklifleri içermektedir.

2.3. DİKA VE ODA/BORSA DİCLE BÖLGESİ YÖRESEL ÜRÜNLER KATALOĞUNA KATKI SAĞLANDI

Mardin İli/İlçeleri Odaları/Borsaları, başta Dicle Kalkınma Ajansı (DİKA) olmak üzere MAÜ ile işbirliği yaparak “TRC3 Bölgesi'nin Yöresel Tarım ve Gıda Ürünleri” isimli bir katalog hazırlamıştır.

Eser, geniş bir ekibin yoğun çalışmasıyla hazırlanmış olup süreçte yer alan kişiler/kurumlar şöyledir: Dr. Mehmet Behzat Ekinci; DİKA Genel Sekreteri Yılmaz Altındağ, Dış İlişkiler ve Fonlar Birim Başkanı Murat Erçin; KTB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Şahin, Genel Sekreteri Abdulkadir Şahin, Genel Sekreter Yardımcısı Metin Sert; KTSO Yönetim Kurulu Başkanı Mahmut Dünder, Genel Sekreteri Ahmet Aslan, Kalite ve Akreditasyon Sorumlusu Velit Aydın; MTSO Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Ali Tutaşı, Genel Sekreteri Çetin Sasa, Kalite ve Akreditasyon Sorumlusu Sibel Gültekin; NTB Yönetim Kurulu Başkanı Necdet Aktaş, Genel Sekreteri Abdullah Dal, Kalite ve Akreditasyon Sorumlusu Ercan Çelik; NTSO Yönetim Kurulu Başkanı Mahsum Özmen, Genel Sekreteri Abdulkadir Güneş, Kalite ve Akreditasyon Sorumlusu İlhan Özmen; MAÜ İİBF İktisat Bölümü Öğrencileri Seher Uygur, Ramazan Ersan, Ayşe Elçiboğa ve Fatime Akın; Ürünleri resimleyen Fotoğraf Sanatçısı Mehmet Çimen; Çalışmaya yazılı ve sözlü olarak katkı sağlayan ve isimlerine “Faydalanılan Kaynaklar” kısmında yer verilen tüm kurumlar ve değerli personelleri.

Katalogda Dicle Bölgesi illerinin (Mardin, Batman, Siirt, Şırnak) coğrafi işaret potansiyeli taşıyan ürünlerine ilişkin bilgiler ve görsel malzemeler yer almaktadır. Bunlar iller itibarıyla şöyledir:

- Mardin: Mardin Mezrone (Mezruna) Üzümü, Midyat Mercimeği, Midyat Pekmezi, Midyat Ekşi Kavunu, Midyat Palamudu, Midyat Kurutulmuş Kavun Üzerine Pekmez (Kerkiti), Midyat Kabuklu-Kabuksuz Kavun Çekirdeği, Midyat Zeyti Üzümü, Midyat Karfoki Üzümü, Midyat Kuru Üzümü, Kızıltepe Mercimeği, Kızıltepe Ğurs (Xurs) İnciri, Yeşilli Kirazı, Derik Halhalî (Xalxalî) Zeytini, Derik İnciri, Mardin Durum Buğdayı, Midyat Acuru, Mardin Yöresel Pekmezi, Mardin Mırrası, Mardin Pestili, Midyat/Kızıltepe Tandır Ekmeği, Mardin İklice Ekmeği, Midyat Acur Turşusu, Mardin Ktır Ekmeği, Savur Domatesi, Mardin Sumağı, Mardin Bıttım Sabunu, Mardin Bıttım Kahvesi, Nusaybin Terraki Nektarini,

Nusaybin Şapirze Üzümü, Savur Kişnişi, Mardin Paçalı Güvercini, İsfire, İşçok, Kenger Otu Kızartması, Harire Tatlısı, Peynirli Un Helvası, Davk'il May, Karadut Sosu, Mardin Gümüş İşlemeleri (Têlkârî).

- Batman: Sason Balı, Sason Cevizi, Sason Çileği, Sason Domatesi, Gercüş Mezrone (Mezrune) Üzümü, Gercüş Cevizli Sucuğu, Gercüş Üzüm Pestili, Gercüş Taifi Üzümü, Gercüş Pekmezi, Gercüş Sumağı, Hasankeyf İnciri, Hasankeyf Bademi, Batman Kırmızı Mercimeği, Batman Karpuz Çekirdeği, Beşiri Cefan Kavunu.
- Siirt: Siirt Bıttımı, Siirt Bıttım Kahvesi, Siirt Zivrik Narı, Siirt Sumağı, Saliho Kavunu, Siirt Taifi Üzümü, Siirt Kuru Ekmeği, Siirt Şavandar Pancarı, Siirt Tahini, İskombol Pekmezi, Gelin Yanağı Armudu, Siirt Sahlebi, Siirt Acuru, Pervari Karakovan Balı, Siirt Fıstığı.
- Şırnak: Beytüşşebap Karakovan Balı, Uludere Ters Lalesi, Kumçatı Susamı ve Tahini, İdil Kavunu, Kitalnefs Üzümü, Taifi Üzümü, Şal-Şapik, Kadike Difse, Otlı Peynir, Meyre, Hêkê Heşandi, Birinczer, Mexmelatik, Serbidaw.

Kataloğun hazırlanma maksadı, Dicle Bölgesi'nde üretimi gerçekleştirilen veya devam edilmekle beraber yok olma tehlikesi ile karşılaşan ve aynı zamanda coğrafi işaret potansiyeli taşıyan ürünleri kayıt altına almaktır. Orta-uzun vadedeki hedef ise bunları coğrafi işaretleme sistemine dahil ederek üretimlerini artırmak ve değer zinciri içine alarak bölgesel kalkınmaya katkı sağlar hâle getirebilmektir.

Söz konusu kataloğun daha da zenginleştirilmesi hedeflenmektedir.

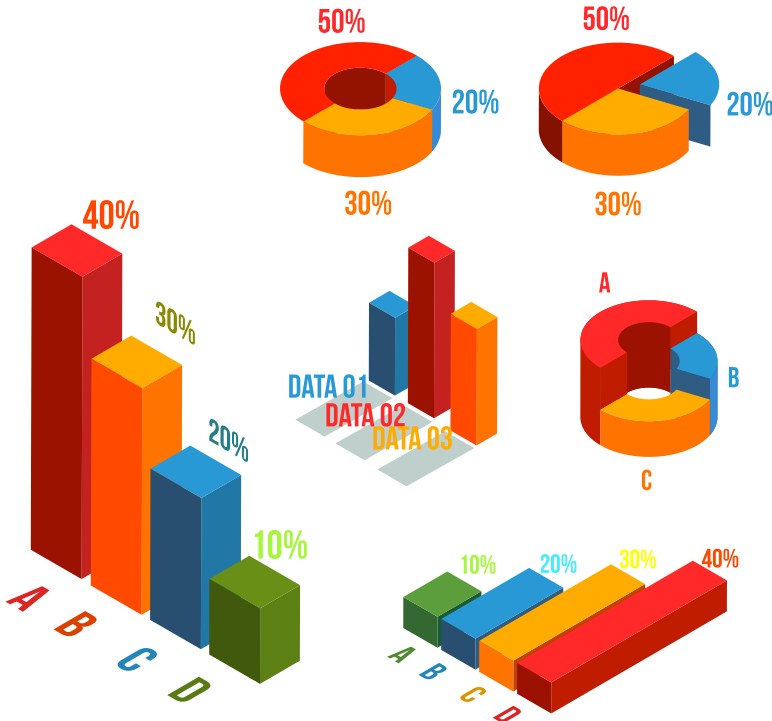
2.4. ODALARA/BORSALARA İKTİSADÎ VERİ AKIŞI SAĞLANDI

TOBB/TEPAV, hazırladıkları iktisadî verileri özellikle üyelerine olmak üzere Odalara/Borsalara göndermektedir. Bunlar, her ildeki Akademik Danışman vasıtasıyla iletilmekte olup amaç, ilgilileri iktisadî gelişmeler hakkında haberdar edebilmektir.

Dr. Mehmet Behzat Ekinci de TOBB/TEPAV'dan gönderilen verileri tasnif ederek ve gerektiğinde birtakım yerel verilerle analiz ederek Odalara/Borsalara aktarmaktadır.

TOBB/TEPAV'dan iletilen veriler şunlardan oluşmaktadır: TÜFE, TEPAV Perakende Güven Endeksi, Sanayi Üretim Endeksi, Gelir Vergisi Mükellef Sayıları, Kurumlar Vergisi Mükellef Sayıları, İşgücü İstatistikleri, İstihdam İzleme Verileri, Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Kredi Borcu, Kısa Vadeli Dış Borç İstatistikleri, Reel Kesim Güven Endeksi, Hizmet ve İnşaat Sektörleri Güven Endeksleri, Büyüme Oranları, Kurulan-Kapanan Şirket Sayıları, Banka Kredileri Eğilim Anketi, Tüketici Güven Endeksi, Kapasite Kullanım Raporu.

Akademik Danışman vasıtasıyla Odalara/Borsalara gönderilen veri dosyaları; kurumsal web sitelerinde üyeler, ilgili kurumlar ve kamuoyu ile paylaşılmaktadır.

2.5. ODA/BORSA ÜYE MEMNUNİYET ARAŞTIRMALARI YAPILDI

TOBB/TEPAV tarafından 2014 yılından itibaren yürütülen “81 İle 81 Akademik Danışman” Projesinin hedeflerinden başlıcası Odaların/Borsaların kurumsal kapasitelerini artırmak ve bölgesel kalkınmaya katkı derecelerini yükseltmektir.

Bu kapsamda, Mardin İli/İlçeleri Odaları/Borsaları, MAÜ ile işbirliği yaparak üyelerinin kurumsal yapıları hakkındaki düşüncelerini ve beklentilerini tespit etmeye çalışmaktadır.

Dr. Mehmet Behzat Ekinci'nin koordine ettiği bu çalışmalarla Odaların/Borsaların buldukları mahallerde daha etkin hâle gelmesi hedeflenmektedir.

Araştırmalarda “Bağlı bulunduğunuz Ticaret-Sanayi Odası ve Ticaret Borsası; hakkında ne düşünüyorsunuz, Oda/Borsa ile ilişkiniz nasıldır, Odaya/Borsaya yönelik olumlu-olumsuz bir eleştiriniz var mıdır, daha etkin olması için görüşünüz/teklifiniz nedir?” soruları yönlendirilmektedir. Verilen cevapların bir kısmı şöyledir:

- Odaların/Borsaların üyelere hangi hizmetleri verdiğiine dair bilgilendirici toplantılar düzenlenmesini faydalı buluyorum.
- Çeşitli konularda bilgilendirmeye yönelik daha fazla çalışma yapmalarını bekliyoruz.
- Yatırım amaçlı toplantılar düzenlenmesi faydalı olur.
- Raporlar ve sektörel çalışmalar hazırlanmasını bekliyoruz.
- Sorunlarımızı gidermeye yönelik eleman istihdamına gitmelerini bekliyoruz.
- Firma ziyaret sıklığının artmasını bekliyoruz.
- Esnafın, sanayicilerin ve iş insanlarının verimliliğini artırıcı teknik eğitim programları düzenlemelerini bekliyoruz.
- Esnafın, sanayicilerin ve iş insanlarının piyasada karşılaştıkları sorunlara yönelik lobi faaliyetleri icra etmelerini bekliyoruz.
- Beklentimiz, bölge ekonomisini doğru yönlendirmeleridir.
- Başka bölgelerin ve/ya ülkelerin Odaları/Borsaları ile işbirliklerinin artırılmasını bekliyoruz.
- Yurt dışı ticarî gezilerin sayısının artmasını talep ediyoruz.

MAÜ İİBF İktisat Bölümü öğrencilerinin katkılarıyla üyelerle gerçekleştirilen bu mülakatlar sayesinde Odaların/Borsaların işleyişinde ve kurumsal yapısında karşılaşılan aksaklıklar tespit edilerek bunların yerinde ve zamanında müdahalelerle giderilmesine çalışılmaktadır.

3. SAHA ÇALIŞMALARI-ARAŞTIRMALAR

TOBB/TEPAV tarafından 2014 yılından itibaren yürütülen “81 İle 81 Akademik Danışman” Projesi kapsamında Mardin’de Odaların/Borsaların kurumsal kapasitelerini artırmaya ve bölgesel kalkınmaya katkı seviyelerini yükseltmeye yönelik çalışmalara devam edilmektedir.

Bu çerçevede, Mardin İli/İlçeleri Odaları/Borsaları (KTB, KTSO, MTSO, NTB, NTSO), MAÜ ile işbirliği yaparak belli periyotlarla tarım, sanayi ve hizmet sektörleriyle ilgili çeşitli saha çalışmaları gerçekleştirmektedir.

MAÜ akademisyenlerinin de desteğiyle yapılan bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar analiz edilmekte ve bunlar birer rapor hâline getirilerek başta üyeler olmak üzere ilgili kişiler, kurumlar ve kamuoyu ile paylaşılmaktadır.

Dr. Mehmet Behzat Ekinci’nin İktisat Bölümü öğrencilerinin katkılarıyla ve/ya münferiden gerçekleştirdiği bazı saha çalışmaları şöyledir:

- MARBUILDS’17 Fuar Raporu,
- İmar ve İnşaat Araştırması,
- MAGROTEX’17 Fuar Raporu,
- MAGROTEX’18 Fuar Raporu,
- Tarım ve Hayvancılık Yapı Araştırması-2017,
- Tarım ve Hayvancılık Yapı Araştırması-2018,
- Para-Kredi Araştırması-2017,
- Para-Kredi Araştırması-2018,
- Yatırımlarda Bürokratik Süreçlerin İyileştirilmesi Raporu,
- Meslekî ve Teknik Eğitim Raporu.

Takip eden başlıklar altında bu çalışmalara ilişkin ayrıntılar yer almaktadır.

3.1. MARBUILDS'17 RAPORU MARDİN YAPI FUARININ İYİLEŞTİRİLMESİ GEREĞİNE DİKKAT ÇEKİYOR

MARDİN MARBUILDS'17 FUARI KATILIMCI FİRMALARI ARAŞTIRMA RAPORU

İÇİNDEKİLER

- I) Mukaddime
- II) Metodoloji
- III) Anket İçeriği
- IV) Genel Değerlendirme ve Teklifler

I) MUKADDİME

- Bu saha çalışması, 08-12 Kasım 2017 tarihlerinde Mardin Movapark Fuar Alanı'nda düzenlenen 2.Mardin Yapı Grubu, İnşaat ve Tadilat Fuarı (MARBUILDS'17) katılımcı firmalarıyla gerçekleştirilmiştir.
- Temel amaç, Mardin'de düzenlenen bu Fuarın katılımcı firmalar açısından nasıl değerlendirildiğini ortaya koyabilmektir. Bununla bağlantılı olarak, elde edilen sonuçlar ilgili kişiler, kurumlar ve kamuoyu ile paylaşılarak Fuarın daha da iyileştirilmesine katkı sağlanması hedeflenmektedir.
- Bu araştırma, Mardin İli/İlçeleri Odalarının/Borsalarının MAÜ ile ortak çalışması niteliğindedir.
- Çalışma, Dr. Mehmet Behzat Ekinci'nin koordinatörlüğünde İktisat Bölümü öğrencilerinin katkılarıyla yürütülmüştür.

II) METODOLOJİ

- Fuarın toplam katılımcı firma sayısı 52 olup bunlardan 34'ü ile görüşülmüştür. Bu açıdan, anket yapılan firmaların toplam firmaları temsil kabiliyeti %65 civarındadır.
- 34 firmanın 22'si (%65) Mardin'den, 12'si (%35) Mardin dışından katılmıştır.
- Mardin dışından katılım sağlanan iller şöyledir: Batman, Elazığ, Mersin, Nevşehir, İstanbul.
- Saha çalışması, yüzyüze anket usulüyle gerçekleştirilmiştir.

- Ankette Şu 10 (on) ana soru klasik tarzda yöneltilmiştir:
 1. Bu fuara kaçıncı defa katılıyorsunuz?
 2. Bu fuara katılım amacınız nedir?
 3. Bu fuarda sergilediğiniz ürünler nelerdir?
 4. Bu fuardan beklentileriniz nelerdi, bunlar karşılandı mı?
 5. Bu fuara daha önce katıldıysanız ne tür faydaları oldu?
 6. Bu fuarda herhangi bir yurt içi ticarî bağlantı sağlayabildiniz mi?
 7. Bu fuarda ne tür yurt içi ticarî bağlantılar sağladınız?
 8. Bu fuarda herhangi bir yurt içi ticarî bağlantı sağlayabildiniz mi?
 9. Bu fuarda ne tür yurt dışı ticarî bağlantılar sağladınız?
 10. Bu fuar süresince herhangi bir sorunla karşılaştınız mı?
- Verilen cevaplar harmanlanarak değerlendirmeye tâbi tutulmuştur. Dolayısıyla cevapların tamamı her firma için geçerli olmayabilir.
- Anket, kapsamı gereği sınırlı olduğundan, çok derinliğine analizler yerine durum tespiti yapılarak genel değerlendirmelere tâbi tutulmuştur.
- Bu arada belirtilmelidir ki bu araştırma fuar devam ederken gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla anket sonuçları değerlendirilirken, başta “beklentilerin karşılanması” ve “yurt içi/dışı ile gerçekleştirilen ticarî bağlantılar” gibi konular olmak üzere, bu hususun gözönünde bulundurulmasında fayda vardır.

III) ANKET İÇERİĞİ

Söz konusu 10 soruya verilen cevaplar harmanlanarak aşağıda sunulmaktadır:

- 1) Bu fuara kaçıncı defa katılıyorsunuz?
 - Firmalardan 22’si (%65) ilk defa, diğerleri ikinci kez katılmıştır.
 - İkinci kez katılanlardan 2’si Mardin dıŐındandır.
- 2) Bu fuara katılım amacınız nedir?
 - Reklam ve tanıtım yapmak.
 - Daha geniş bir kitleye satış yapabilmek.
 - Firmamıza ve ürünlerimize ilişkin bilgi vermek ve tanıtım yapmak.
 - Ürünlerimizin kalitesine dair bilgi vermek.
 - Markamızın Mardin’de bilinirliğini artırmak ve ticarî bağlantı sağlamak.
 - Yeni bayilikler verebilmek.
 - Sektör firmalarıyla bilgi alışverişinde bulunmak.

3) Bu fuarda sergilediğiniz ürünler nelerdir?

- Ofis mobilyası,
- Ev mobilyası,
- Beyaz eşya,
- Ocak,
- Fırın,
- Mikro fırın,
- Ankastré,
- Davlumbaz,
- Soba,
- Şömine,
- Mikro klima,
- Isıtma-soğutma sistemleri,
- Desenli havalandırma sistemleri,
- Enerji sistemleri,
- Mantar bariyer,
- Güvenlik kamerası,
- Plaka tanıma sistemi,
- Elektrikli el aletleri,
- Jeneratör,
- Taşlama makinesi,
- Benzinli hızır,
- Benzinli ve elektrikli testere,
- Kompresör,
- Kalorifer kazanı,
- Kombi,
- Asansör,
- Radyatör,
- Delici,
- Kırıcı,
- Mardin taşı,
- İç-dış boya,
- Yazılım entegreli donanım,
- Doğalgaz hizmetleri,
- PVC kapı-pencere sistemleri,
- Dış cephe kaplama sistemleri,
- Döşeme-kaplama malzemeleri,
- İnşaat hizmetleri,
- Turistik hizmetler,
- Konaklama hizmetleri,
- Gayrimenkul pazarlama/kiralama/satış hizmetleri.

4) Bu fuardan beklentileriniz nelerdi, bunlar karşılandı mı?

- Fuara yeterli ilgi olmadığını düşünüyoruz.
- Fuara ilgi çok azdı. Beklentimiz daha fazla ziyaretçinin olmasıydı.
- Daha etkin bir pazarlama yapabilmek istiyorduk fakat tam istediğimiz gibi olmadı.
- Yer sıkıntısından dolayı ve siyasî olaylar sebebiyle daha geniş alanlara açılmadık.
- Ziyaretçi sayısı az fakat yine de beklentiler belli ölçüde karşılandı.
- Hizmetlerimizin tanıtımını yapma hedefimize kısmen ulaştık.
- Yeni bayilikler verme hususunda kısmî başarı elde ettik.
- Beklentilerimizi %50 oranında karşıladık.
- Satış yapamamakla beraber tanıtım hususundaki hedeflerimizin %80'ini gerçekleştirdik.
- Genel olarak beklentilerimizi karşıladık.
- Müşteri potansiyelimizi artırmak istiyorduk, bunu orta seviyede karşıladık.
- Amacımız, reklam ve tanıtım yapmaktı. Buna ulaştık.
- Tanınırlığımızın artırılması konusundaki beklentilerimizi karşıladık.
- Ulaşamadığımız kesimlere erişebilme hedefimizi gerçekleştirdik.
- Satış konusunda hedefimize ulaşamadık fakat reklam hususunda belli başarı elde ettik.
- Amacımız maddî değildi, piyasayı tanımayı hedefledik. Bunu belli ölçüde gerçekleştirdik.
- Etkin ısıtma-soğutma sistemleri hakkında bilgi verme amacımızı belli ölçüde gerçekleştirdik.

- 5) Bu fuara daha önce katıldıysanız ne tür faydaları oldu?
- Ürünlerimizin kalitesine dair bilgi vermede başarılı olduk.
 - Daha fazla müşteriye ulaşma imkânı elde ettik.
 - Daha fazla bayiye ve kuruma ulaştık.
 - Müşteri portföyümüzü artırdık.
 - Markamızın tanınırlığını artırdık.
 - Yeni siparişler aldık.
 - Satışlarımızı artırdık.
 - Sektörümüze dair yeni ürünler hakkında bilgi edindik.
- 6) Bu fuarda herhangi bir yurt içi ticarî bağlantı sağlayabildiniz mi?
- Firmalardan 21'i (%62) olumlu cevap vermiştir.
 - Firmalardan 13'ü (%38) olumsuz cevap vermiştir.
- 7) Bu fuarda ne tür yurt içi ticarî bağlantılar sağladınız?
- Ofis mobilyası,
 - Taşlama makinesi,
 - Benzinli hızar,
 - Benzinli ve elektrikli testere,
 - Kompresör,
 - Kombi satışı ve montaj hizmeti,
 - İnşaat malzemesi,
 - PVC kapı-pencere,
 - Asansör,
 - Mardin taşı,
 - Yazılım entegreli donanım,
 - Konaklama hizmetleri.
- 8) Bu fuarda herhangi bir yurt içi ticarî bağlantı sağlayabildiniz mi?
- Firmalardan 3'ü (%9) olumlu cevap vermiştir.
 - Firmalardan 31'i (%91) olumsuz cevap vermiştir.
- 9) Bu fuarda ne tür yurt dışı ticarî bağlantılar sağladınız?
- Kompresör (Irak),
 - Benzinli ve elektrikli testere (Irak),
 - Enerji sistemi motor parçaları.

10) Bu fuar süresince herhangi bir sorunla karşılaştınız mı?

- Organizasyonel sıkıntılarla karşılaştık.
- Fuar mekanına dair sıkıntılar yaşadık fakat bunun geçici olmasını diliyoruz.
- Fuara ilişkin altyapı sorunları mevcuttur.
- Şehir içindeki trafik sorunu dolayısıyla ulaşımda zorluklar yaşadık.
- Fuar alanının Mardin şehir merkezinden çok uzak olduğunu düşünüyoruz.
- Mardin’de güzel bir fuar alanı açılmasını ümit ediyoruz.

IV) GENEL DEĞERLENDİRME VE TEKLİFLER

- Anket yapılan 34 firmanın 22’si (%65) Mardin’den, 12’si (%35) Mardin dışından katılmıştır. Bu firmalardan 22’si (%65) ilk defa, diğerleri ikinci kez katılmıştır. Bu yönü itibariyle Fuara belli ölçüde de olsa ilgi olduğu anlaşılmaktadır.
- Fuara temel katılım amaçları, “Reklam ve tanıtım yapmak, Daha geniş bir kitleye satış yapabilmek, Ürün kalitesine dair bilgi vermek, Yeni bayilikler verebilmek, Sektör firmalarıyla bilgi alışverişinde bulunmak” şeklinde belirtilmiştir.
- Fuarda sergilenen ürünlerden bir kısmı şöyledir: Ofis mobilyası, Ev mobilyası, Beyaz eşya, Soba, Mikro klima, Isıtma-soğutma sistemleri, Enerji sistemleri, Elektrikli el aletleri, Jeneratör, Kompresör, Kalorifer kazanı, Kombi, Asansör, Delici, Kırıcı, Mardin taşı, İç-dış boya, Yazılım entegreli donanım, Doğalgaz hizmetleri, PVC kapı-pencere sistemleri, Döşeme-kaplama malzemeleri, İnşaat hizmetleri, Konaklama hizmetleri, Gayrimenkul pazarlama/kiralama/satış hizmetleri.
- Firmalar, Fuardan beklentilerinin belli ölçüde de olsa karşılandığını dile getirmiştir. Bu çerçevede, “hizmetlerinin tanıtımını yapma hedeflerine kısmen ulaştıklarını” dile getirenler olduğu gibi “yeni bayilikler verme hususunda kısmî başarılar elde ettiklerini” ifade edenler de olmuştur. Dahası, “ulaşamadıkları kesimlere erişebilme hedeflerini gerçekleştirdiklerini” belirtenler de vardır. Bu arada kimi firmalar da yurtiçi-dışı ticarî bağlantı sağladıklarını not etmiştir.
- Öte yandan, kimi firmalar, “Fuara ilginin yetersizliğine değinerek daha fazla ziyaretçi beklediklerini” belirtmiştir.

- Daha önce katılan firmaların geneli, bu Fuarın ilkinin kendilerine fayda sağladığını ifade etmiştir. Bu kapsamda firmalar, “Ürünlerimizin kalitesine dair bilgi vermede başarılı olduk, Daha fazla bayiye ve kuruma ulaştık, Markamızın tanınırlığını artırdık, Satışlarımızı artırdık, Sektörümüze dair yeni ürünler hakkında bilgi edindik vb.” demişlerdir.
- Firmaların %62’si Fuarda yurt içi ticarî bağlantı sağlayabildiğini belirtmiştir. Öte yandan, yurt dışı ticarî bağlantı gerçekleştirdiğini ifade eden firma oranı %9’dur. Bağlantı sağlanan tek ülke ise Irak olarak not edilmiştir.
- Öte yandan firmalar, Fuar süresince birçok sorunla karşılaştığını belirtmiştir. Nitekim firmalar, “Organizasyonel sıkıntılarla karşılaştıklarını, Fuarla ilişkin altyapı sorunları olduğunu, Fuar alanının Mardin şehir merkezinden çok uzakta olduğunu, Şehir içindeki trafik sorunu dolayısıyla ulaşımında zorluklar yaşadıklarını vb.” ifade etmişlerdir.
- Ayrıca firmalar, “Fuar mekanına dair sıkıntılar yaşadık fakat bunun geçici olmasını diliyoruz” diyerek “Mardin’de güzel bir fuar alanı açılmasını ümit ediyoruz” şeklinde beklentilerini de ilave etmişlerdir

3.2. MAÜ-ODA/BORSA ARAŞTIRMASINA GÖRE MARDİN, YERYÜZÜNÜN EN ÇARPIK İMARINA SAHİP ŞEHİRLERİNDEN BİRİ

MARDİN'İN İMAR VE İNŞAAT YAPISINA İLİŞKİN ARAŞTIRMA RAPORU

İÇİNDEKİLER

- I) Mukaddime
- II) Metodoloji
- III) Anket İçeriği
- IV) Genel Değerlendirme ve Teklifler

I) MUKADDİME

- Bu saha çalışması, 08-12 Kasım 2017 tarihlerinde Mardin Movapark Fuar Alanı'nda düzenlenen 2.Mardin Yapı Grubu, İnşaat ve Tadilat Fuarı (MARBUILDS'17) katılımcı firmalarıyla gerçekleştirilmiştir.
- Temel amaç, Mardin'in inşaat ve imar yapısına ilişkin sorunları bu sektörlerle yakından ilgili firmaların bakış açısıyla tespit ederek ilgili çözüm tekliflerini ortaya koyabilmektir.
- Araştırma ile elde edilen sonuçlar; ilgili kişiler, kurumlar ve kamuoyu ile paylaşılarak Mardin'in inşaat ve imar yapısının daha da iyileştirilmesine katkı sağlanması hedeflenmektedir.
- Bu araştırma, Mardin İli/İlçeleri Odalarının/Borsalarının MAÜ ile ortak çalışması niteliğindedir.
- Çalışma, Dr. Mehmet Behzat Ekinci'nin koordinatörlüğünde İktisat Bölümü öğrencilerinin katkılarıyla yürütülmüştür.

II) METODOLOJİ

- Toplamda 34 Fuar katılımcısı firma ile görüşülmüştür.
- 34 firmanın 22'si (%65) Mardinden, 12'si (%35) Mardin dışından katılmıştır.
- Mardin dışından katılım sağlanan iller şöyledir: Batman, Elazığ, Mersin, Nevşehir, İstanbul.
- Saha çalışması, yüzyüze anket usulüyle gerçekleştirilmiştir.

- Ankette Şu 2 (iki) ana soru klasik tarzda yneltiymiŐtir:
 1. Mardin'deki imar ve yapılaşma hakkında ne düşünüyorsunuz, sizce Mardin'in imarı ve yapılaŐması iyi bir yolda mıdır, bu hususta sorunlar olduğunu düşünüyor musunuz, varsa bu sorunlar nelerdir?
 2. Mardin'deki imara ve yapılaşmaya dair sorunlar varsa sizce bunların giderilmesine yönelik neler yapılmalıdır?
- Verilen cevaplar harmanlanarak değerlendirmeye tâbi tutulmuştur.
- Anket, kapsamı gereği sınırlı olduğundan, çok derinliğine analizler yerine durum tespiti yapılarak genel değerlendirmelere tâbi tutulmuştur.
- Öte yandan Mardin dışından firmaların da ankete dahil edilmiş olması, Mardin'in inşaat ve imar yapısının bir "dış göz" ile değerlendirilmesi imknını sağlaması dolayısıyla araŐtırmanın anlamını artırmaktadır.

III) ANKET İÇERİĞİ

Söz konusu sorulara verilen cevaplar harmanlanarak aşağıda sunulmaktadır:

1) Mardin'deki imar ve yapılaşma hakkında ne düşünüyorsunuz, sizce Mardin'in imarı ve yapılaŐması iyi bir yolda mıdır, bu hususta sorunlar olduğunu düşünüyor musunuz, varsa bu sorunlar nelerdir?

- Mardin'in tarihî dokusuna uymayan bir yapılaşma vardır.
- Eski Şehrin imarı yeni Şehrin imarından daha iyidir. Bu erevede, Mardin'in tarihî yapısı korunmalıdır.
- Mevcut imar ve yapılaşma, Büyükşehir yapısına uygun değildir.
- arpık bir ŐehirleŐme vardır.
- Bilinçsiz bir imar ve yapılaşma mevcuttur.
- Düzensiz bir yapılaşma vardır.
- Herkes bulduğu arsaya bina dikmektedir.
- Kentsel imar daha düzgün bir Şekilde iŐlemelidir.
- Mimari açıdan denetim yoktur.
- İmara açılmayan yerlere ruhsat verilmektedir.
- İmarda ve yapılaŐmada bürokratik ve siyasi müdahalelerin olumsuz etkileri olmaktadır.
- Altyapı (kanalizasyon, elektrik, su vb.) yetersizliği vardır.

- Mevcut inşaat tamamlanmadan yeni bir inşaata başlanması sektörde aksaklıklara yol açmaktadır.
- Bina yapımlarında çevre düzenlemesine önem verilmemektedir.
- Çocuk parkları ve sosyal yaşam alanları eksiktir.
- Şehirdeki ve binalardaki otopark eksikliği önemli bir sorundur.
- Yaşam alanları yapımına dair çabalar yetersizdir.
- Şehirdeki yeşil alanlar yapılaşmaya açılmaktadır.
- Mardin'de yolların nizamî olmayışı çeşitli sıkıntılara yol açmaktadır.
- Trafik sorunları vardır.
- Türkiye'de çevre yolu olmayan tek il Mardin'dir.
- Mardin, yeryüzünün en çarpık imarına sahip şehirlerindendir.

2) Mardin'deki imar ve yapılaşmaya dair sorunlar varsa sizce bunların giderilmesine yönelik neler yapılmalıdır?

- İmara ve yapılaşmaya dair tedbirler alınmaktadır fakat bunların hızlandırılması gerekmektedir.
- İmar hususundaki bakış açısı değiştirilmelidir.
- İmar planlarının gözden geçirilmesi ve daha uygun tahsisatlar yapılması gerekmektedir.
- İmara açılmayan yerlere ruhsat verilmemelidir.
- Düzenli, planlı ve projeli bir yapılanmaya ihtiyaç vardır.
- Şehir planlamacılarının uzun vadeli projeksiyonlar yapması lazımdır.
- Bürokrasinin ve siyasetin imar ve yapılaşma hususundaki müdahaleleri engellenmelidir.
- Belediyelerin yapılaşmayla ilgili denetimlerini artırması lazımdır.
- Bir İmar Komisyonu kurulmalıdır.
- Şehrin imar ve yapılaşma karar sürecine halkın da dahil edilmesi gerekir.
- Mardin'de bir çevre yolu yapılmalı ve alternatif yollar inşa edilmelidir.
- Çok katlı bina yapımına izin verilmemelidir.
- Bina inşaatları esnasında otopark yapımı dikkate alınmalıdır.
- Alana göre kat izni verilmelidir.
- Konut yapımında ihtiyaç esas alınmalıdır.

IV) GENEL DEĞERLENDİRME VE TEKLİFLER

Araştırma ile ortaya konan sorunların başlıcaları şöyle sıralanabilir:

- Firmalar, Mardin'in tarihî dokusuna aykırı bir yapılaşmaya vurguda bulunarak, mevcut imarın ve yapılaşmanın, aynı zamanda Büyükşehir yapısına da uygun olmadığına dikkat çekmektedirler. Bilinçsiz bir imarın ve yapılaşmanın varlığından bahseden Firmalar, bunun düzensiz bir tarzda sürdüğünü ve mimarî açıdan denetimin yetersiz olduğunu ifade etmektedirler.
- Bina yapımlarında çevre düzenlemesine önem verilmeyişi, çocuk parkları ve sosyal yaşam alanlarının eksik oluşu ve şehirdeki/binalardaki otopark eksikliği ise dile getirilen diğer hususlardır.
- Firmalar ayrıca, Mardin'de yolların nizamî olmadığını ve trafik sorunlarının varlığını belirtmektedir. Türkiye'de çevre yolu olmayan tek ilin Mardin olduğu şeklinde bir ifade kullanılmakta olup; Mardin'in, yeryüzünün en çarpık imarına sahip şehirlerinden biri olduğu şeklinde bir iddia da dile getirilmektedir.

Araştırma ile ortaya konan başlıca sorunlara yönelik bazı teklifler şöyle sıralanabilir:

- Firmalar, söz konusu sorunların giderilmesine yönelik tekliflerini sıralarken, en başta imar hususundaki bakış açısının değiştirilmesi gereğine dikkat çekmekte ve düzenli, planlı ve projeli bir yapılanmaya ihtiyaç olduğunu dile getirmektedir. Bu çerçevede, bürokrasinin ve siyasetin imar ve yapılaşma hususundaki müdahalelerinin engellenmesi gerektiğini not etmekte ve belediyelerin yapılaşmayla ilgili denetimlerini artırması lazım geldiğine vurguda bulunmaktadır.
- Ayrıca bir İmar Komisyonu kurulmasının faydalı olacağı ve şehrin imar ve yapılaşma karar sürecine halkın da dahil edilmesi gerektiği belirtilmektedir.
- Mardin'de bir çevre yolu eksikliği önemle dile getirilen diğer bir husustur.
- Binalara dair dile getirilen sorunların çözümü hususunda; çok katlı bina yapımına izin verilmemesi, bina inşaatları esnasında otopark yapımının dikkate alınması, alana göre kat izni verilmesi gibi teklifler sıralanmaktadır.
- Firmalar, Mardin'de talep fazlası konut üretimine dikkat çekerek, bu hususta ihtiyacın esas alınması gerektiğini ifade etmektedir.

3.3. MAGROTEX'17 RAPORU MARDİN'DE BİR FUAR ALANINA İHTİYAÇ OLDUĞUNU GÖSTERİYOR

MARDİN MAGROTEX'17 FUARI KATILIMCI FİRMALARI ARAŞTIRMA RAPORU

İÇİNDEKİLER

- I) Mukaddime
- II) Metodoloji
- III) Anket İçeriği
- IV) Genel Değerlendirme ve Teklifler

I) MUKADDİME

- Bu saha çalışması, 12-15 Mayıs 2017'de 4.Uluslararası Mardin Tarım Ekipmanları, Gıda ve Hayvancılık Fuarı'nın (MAGROTEX'17) katılımcı firmalarıyla gerçekleştirilmiştir.
- Temel amaç, Mardin'de düzenlenen bu Fuarın katılımcı firmalar açısından nasıl değerlendirildiğini ortaya koyabilmektir. Bununla bağlantılı olarak, elde edilen sonuçlar ilgili kişiler, kurumlar ve kamuoyu ile paylaşılarak Fuarın daha da iyileştirilmesine katkı sağlanması hedeflenmektedir.
- Bu araştırma, Mardin İli/İlçeleri Odalarının/Borsalarının MAÜ ile ortak çalışması niteliğindedir.
- Çalışma, Dr. Mehmet Behzat Ekinci'nin koordinatörlüğünde İktisat Bölümü öğrencilerinin katkılarıyla yürütülmüştür.

II) METODOLOJİ

- Fuarın toplam katılımcı firma sayısı 120 olup bunlardan 20'si ile görüşülmüştür. Bu açıdan, anket yapılan firmaların toplam firmaları temsil kabiliyeti %17 (6 firmadan 1'i) civarındadır.
- 20 firmanın 12'si (%60) Mardin'den, 8'i (%40) Mardin dışından katılmıştır.
- Mardin dışından katılım sağlanan iller şöyledir: Diyarbakır, Urfa, Antep, Mersin, Antalya, Konya, Ankara.
- Saha çalışması, yüzyüze anket usulüyle gerçekleştirilmiştir.

- Ankette Şu 10 (on) ana soru klasik tarzda yöneltilmiştir:
 - 1) Bu fuara kaçıncı defa katılıyorsunuz?
 - 2) Bu fuara katılım amacınız nedir?
 - 3) Bu fuarda sergilediğiniz ürünler nelerdir?
 - 4) Bu fuardan beklentileriniz nelerdi, bunlar karşılandı mı?
 - 5) Bu fuara daha önce katıldıysanız ne tür faydaları oldu?
 - 6) Bu fuarda herhangi bir yurt içi ticarî bağlantı sağlayabildiniz mi?
 - 7) Bu fuarda ne tür yurt içi ticarî bağlantılar sağladınız?
 - 8) Bu fuarda herhangi bir yurt içi ticarî bağlantı sağlayabildiniz mi?
 - 9) Bu fuarda ne tür yurt dışı ticarî bağlantılar sağladınız?
 - 10) Bu fuar süresince herhangi bir sorunla karşılaştınız mı?
- Verilen cevaplar harmanlanarak değerlendirmeye tâbi tutulmuştur. Dolayısıyla cevapların tamamı her firma için geçerli olmayabilir.
- Anket, kapsamı gereği sınırlı olduğundan, çok derinliğine analizler yerine durum tespiti yapılarak genel değerlendirmelere tâbi tutulmuştur.
- Bu arada belirtilmelidir ki bu araştırma fuar devam ederken geerleŐtirilmiŐtir. Dolayısıyla anket sonuçları değerlendirilirken, başta “beklentilerin karşılanması” ve “yurt iiyle/dışıyla sağlanan ticarî bağlantılar” gibi konular olmak üzere, bu hususun gözönünde bulundurulmasında fayda vardır.

III) ANKET İÇERİĞİ

Söz konusu 10 soruya verilen cevaplar harmanlanarak aşağıda sunulmaktadır:

- 1) Bu fuara kaçıncı defa katılıyorsunuz?
 - Firmalardan 6’sı (%30) ilk, diğerleri 2 ve daha fazla sefer katılmıştır.
 - 2 ve üstü kez katılanlardan 5’i (%25) dört yıldır katılmaktadır. Bunlardan bir tanesi de Mardin dıŐındandır.
- 2) Bu fuara katılım amacınız nedir?
 - Firmamızı tanıtmaq,
 - Sektörümüzde daha seçkin bir firma olmak ve ürünlerimizi tanıtmaq,

- Mevcut müşterilerimizle bağlarımızı sağlam tutmak, yeni ürünlerimiz ve hizmetlerimiz hakkında bilgi vermek,
- Potansiyel müşterilerle buluşmak, mal pazarlama ve satış hizmetlerimiz hakkında bilgi vermek,
- Satış imkânlarımızı artırmak,
- Ürünlerimizin reklam değerini artırmak,
- Bölgemizde üretimi yapılan ürünleri sergilemek,
- Yurt içi ve dışı müşteri portföyünü geliştirmek,
- Yenilikçi çiftçileri ve firmaları bilgilendirmek/bilinçlendirmek,
- Firmamızı Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde tanınır hâle getirmek (Mardin dışı katılımcı bir firma).

3) Bu fuarda sergilediğiniz ürünler nelerdir?

- Un,
- Bulgur,
- Makarna,
- İrmik,
- Şehriye,
- Ambalajlı Su,
- Helva,
- Kahve,
- Badem Şekeri,
- Un Paketleme Makineleri,
- Ambalaj Malzemesi (Kutu, Koli vb.),
- Traktör,
- Biçerdöver,
- Tarım Aletleri ve Makineleri,
- Lastik ve Jant,
- Elektrik Motorları, Redüktör ve Vibrasyon Motorları,
- Sulama (Yağmurlama/Damlama/Filtre) Sistemleri,
- Gübre (katı/sıvı),
- Bitki Besleme Ürünleri,
- Tarımsal İlaç,
- Domestik Tip Isıtıcılar (Kalorifer Kazanları vb.).

4) Bu fuardan beklentileriniz nelerdi, bunlar karşılandı mı?

- Aslında çok beklentimiz yok. Zira yurt içinden veya dışından yeterli ziyaretçi gelmiyor. Bizi ziyaret edenler daha ziyade yerli halk.
- Bayi ağımızı genişletmek istiyoruz. Fakat bunu gerçekleştiremedik.
- Daha iyi bir tanıtım yaparak bölgemizdeki satış hacmimizi artırmak istiyoruz. Bunun pek karşılandığını söyleyemeyiz.
- Pek bir beklenti ile katılmış olmasak da bir miktar satış yapabildik.
- Pazarlama-satış ağımızı genişleterek daha fazla müşteriye ulaşmak istiyoruz. Beklentimiz %50 oranında karşılandı.
- Satış hacmimizi artırmak istiyoruz. Kısmen de olsa başarılı olduk.
- Ürün tanıtımını ve pazarlamasını-satışını gerçekleştirmek istiyoruz. Bunu belli ölçüde yapabildik.
- Ürün tanıtımında etkinliğimizi artırmak niyetindeyiz. Bunu önemli ölçüde gerçekleştirdik.
- Kurumsal tanınırlığımızı artırmak istiyoruz. Fuar, bunu gerçekleştirmemize yardımcı oldu.

5) Bu fuara daha önce katıldıysanız ne tür faydaları oldu?

- Pek faydasını görmedik.
- Bölgede tanınırlığımızı artırdık.
- Daha fazla satış imkânı elde ettik.
- Müşteri portföyümüzü genişlettik.
- Müşterilerle daha yakın iletişim sağlayabildik.
- Yeni bayilerimiz oldu.
- Yeni pazarlara açılabiliriz.
- Yurt içinden ziyade yurt dışına daha fazla satış gerçekleştirdik.

6) Bu fuarda herhangi bir yurt içi ticarî bağlantı sağlayabildiniz mi?

- Firmalardan 11'i (%55) olumlu cevap vermiştir.
- Firmalardan 9'u (%45) olumsuz cevap vermiştir.

7) Bu fuarda ne tür yurt içi ticarî bağlantılar sağladınız?

- Şehriye,
- Helva,
- Kahve,
- Badem Şekeri,
- Un Paketleme Makineleri,
- Ambalaj Malzemesi (Kutu, Koli vb.),
- Traktör,
- Tarım Aletleri ve Makineleri,
- Elektrik Motoru,
- Sulama (yağmurlama/damlama/filtre) sistemleri,
- Gübre (katı/sıvı),
- Bitki Besleme Ürünleri,
- Tarımsal İlaç.

- Bayilerimizle bağlantı sağlama imkânı bulduk.

- Mevcut müşterimize tekrar satış yaptık.

8) Bu fuarda herhangi bir yurt içi ticarî bağlantı sağlayabildiniz mi?

- Firmalardan 6'sı (%30) olumlu cevap vermiştir.
- Firmalardan 14'ü (%70) olumsuz cevap vermiştir.

9) Bu fuarda ne tür yurt dışı ticarî bağlantılar sağladınız?

- Şehriye,
- Un Paketleme Makineleri,
- Sulama (Yağmurlama/Damlama/Filtre) Sistemleri,
- Gübre (katı/sıvı),
- Bitki Besleme Ürünleri,
- Tarımsal İlaç.

- Irak, İran ve Suriye ile ticarî bağlantılar sağladık.

- Irak'taki müşterilerimize bir yenisini ekledik.

10) Bu fuar süresince herhangi bir sorunla karşılaştınız mı?

- Organizasyonel aksaklıklar yaşanıyor.
- Fuarın bir çadırda icrası çok zor görünüyor. Acilen sabit bir mekana ihtiyaç var.
- Ortam ferah değil.
- Havalandırma sistemi yok. Klima sistemi yeterli seviyede kurulmamış.
- Lojistik sağlayacak yeterli personel yok.
- Temizliğe ilişkin sorunlar mevcut.
- Enerji ve su sorunları var.
- Zemin engebeli bir yapıya sahip.
- Araç park sorunu var.

IV) GENEL DEĞERLENDİRME VE TEKLİFLER

- Fuara, firmaların %30'u ilk defa diğerleri 2 ve daha fazla sefer katılmıştır. İki ve üstü kez katılanların %25'i dört yıldır katılmakta olup bunlardan biri de Mardin dışındadır. Bu yönü itibariyle Fuara kurumsal katılımında bir süreklilik olduğu ifade edilebilir.
- Fuara temel katılım amaçları, “kurumsal tanıtım yapılması, ürünlerin sergilenmesi, mevcut müşterilerle ilişkilerin güçlendirilmesi, potansiyel müşterilerle ilk temasın sağlanması, satış imkânlarının artırılması, bölgesel ürünlerin promosyonunun gerçekleştirilmesi, yurt içi/dışı müşteri portföyünün geliştirilmesi, yenilikçi çiftçilerin ve firmaların bilgilendirilmesi/bilinçlendirilmesi” şeklinde belirtilmiştir.
- Fuarda sergilenen ürünlerden bir kısmı şöyledir: Un, Bulgur, Makarna, İrmik, Şehriye, Ambalajlı Su, Helva, Kahve, Badem Şekeri, Un Paketleme Makineleri, Ambalaj Malzemesi (Kutu, Koli vb.), Traktör, Biçerdöver, Tarım Aletleri ve Makineleri, Lastik ve Jant, Elektrik Motorları, Redüktör ve Vibrasyon Motorları, Sulama (Yağmurlama/Damlama/Filtre) Sistemleri, Gübre (katı/sıvı), Bitki Besleme Ürünleri, Tarımsal İlaç, Domestik Tip Isıtıcılar (Kalorifer Kazanları vb.).
- Firmalar, Fuardan beklentilerinin belli ölçüde de olsa karşılandığını dile getirmiştir. Bu çerçevede, “kurumsal tanınırlıklarının ve ürün tanıtımında etkinliklerinin arttığını” belirtenlere ilaveten “pazarlama-satış ağlarını belli ölçüde de olsa genişleterek daha fazla müşteriye ulaşma imkânı edindiklerini” ifade edenler de olmuştur. Öte yandan kimi firmalar, Fuarda bir miktar ticarî bağlantı sağlayabildiklerini de not etmiştir.

- Daha önce katılan firmalar, genelde bu Fuarın kendilerine fayda sağladığını ifade etmiştir. Bu çerçevede firmalar, “bölgede tanınırlıklarının arttığını, daha fazla satış imkânı elde ettiklerini, müşteri portföylerinin genişlediğini, yeni bayilerinin olduğunu, yeni iç/dış pazarlara açıldıklarını vb.” dile getirmiştir.
- Firmaların %55’i Fuarda yurt içiyle ticarî bağlantı sağlayabildiğini belirtmiştir. Bu çerçevede firmalar, “bayileriyle bağlantılarını güçlendirdiklerini ve mevcut müşterilerine tekrar satış yapma imkânı bulduklarını” ifade etmiştir.
- Firmaların %30’u Fuarda yurt dışıyla ticarî bağlantı sağlayabildiğini belirtmiştir. Bu çerçevede firmalar; Irak, İran ve Suriye ile bağlantılar sağladıklarını dile getirmiştir. Bir firma, Irak’taki müşterilerine bir yenisini de eklediğini not etmiştir.
- Fuarın devam ettiği gözönünde bulundurulduğunda, yurt içine/ dışına yönelik bu oranların olumlu yönde değişmiş olabileceği ifade edilebilir.
- Öte yandan, firmaların Fuar süresince birçok sorunla karşılaştığı ortaya çıkmıştır. Nitekim firmalar, “ortamın ferah olmadığı, havalandırma sisteminin yeterli olmadığı, lojistik sağlayan personelin eksik olduğu, temizliğin yeterli olmadığı, enerji ve su sorunlarının had safhada olduğu, zeminin engebeli olduğu ve araç parkının yetersiz olduğu” gibi sorunlardan bahsetmiştir. Firmalar, bu sorunların temelinde Fuarın bir çadırda icra ediliyor olmasının yattığını belirtmiştir. Dolayısıyla “Mardin’de acilen sabit bir Fuar mekanına ihtiyaç olduğu”, herkesin mutabık olduğu bir konudur.

3.4. MAGROTEX'18 RAPORU FUAR ZİYARETÇİ NİTELİĞİNİN ARTIŞINA DİKKAT ÇEKİYOR

MARDİN MAGROTEX'18 FUARI KATILIMCI FİRMALARI ARAŞTIRMA RAPORU

İÇİNDEKİLER

- I) Mukaddime
- II) Metodoloji
- III) Anket İçeriği
- IV) Genel Değerlendirme ve Teklifler

I) MUKADDİME

- Bu saha çalışması, 19-22 Nisan 2018'de, 5.Uluslararası Mardin Tarım Ekipmanları, Gıda ve Hayvancılık Fuarı'nın (Magrotex 2018) katılımcı firmalarıyla gerçekleştirilmiştir.
- Temel amaç, Mardin'de düzenlenen bu Fuarın katılımcı firmalar açısından nasıl değerlendirildiğini ortaya koyabilmektir. Bununla bağlantılı olarak, elde edilen sonuçlar ilgili kişiler, kurumlar ve kamuoyu ile paylaşılarak Fuarın daha da iyileştirilmesine katkı sağlanması hedeflenmektedir.
- Bu araştırma, Mardin İli/İlçeleri Odalarının/Borsalarının MAÜ ile ortak çalışması niteliğindedir.
- Çalışma, Dr. Mehmet Behzat Ekinci'nin koordinatörlüğünde İktisat Bölümü öğrencilerinin katkılarıyla yürütülmüştür.

II) METODOLOJİ

- Fuarın toplam katılımcı firma sayısı 90 olup bunlardan 35'i ile görüşülmüştür. Bu açıdan, anket yapılan firmaların toplam firmaları temsil kabiliyeti %39 (3 firmadan 1'i) civarındadır.
- 35 firmanın 16'sı (%46) Mardin'den, 19'u (%54) Mardin dışından katılmıştır.
- Mardin dışından katılım sağlanan iller şöyledir: Diyarbakır, Urfa, Antep, Antakya, Adana, Mersin, Antalya, Ankara, Manisa.
- Saha çalışması, yüzyüze anket usulüyle gerçekleştirilmiştir.

Ankette Şu 10 (on) ana soru klasik tarzda yneltirmiŐtir:

1. Bu fuara kaçıncı defa katılıyorsunuz?
 2. Bu fuara katılım amacınız nedir?
 3. Bu fuarda sergilediğiniz ürünler nelerdir?
 4. Bu fuardan beklentileriniz nelerdi, bunlar karşılandı mı?
 5. Bu fuara daha önce katıldıysanız ne tür faydaları oldu?
 6. Bu fuarda yurt iiyle herhangi bir ticarî bağlantı sağlayabildiniz mi?
 7. Bu fuarda yurt iiyle ne tür ticarî bağlantılar sağladınız?
 8. Bu fuarda yurt dışıyla herhangi bir ticarî bağlantı sağlayabildiniz mi?
 9. Bu fuarda yurt dışıyla ne tür ticarî bağlantılar sağladınız?
 10. Bu fuar süresince herhangi bir sorunla karşılaştınız mı?
- Verilen cevaplar harmanlanarak değerlendirmeye tâbi tutulmuştur. Dolayısıyla cevapların tamamı her firma için geçerli olmayabilir.
 - Anket, kapsamı gereği sınırlı olduğundan, çok derinliğine analizler yerine durum tespiti yapılarak genel değerlendirmelere tâbi tutulmuştur.
 - Bu arada belirtilmelidir ki bu araştırma fuar devam ederken gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla anket sonuçları değerlendirilirken, başta “beklentilerin karşılanması” ve “yurt iiyle/dışıyla sağlanan ticarî bağlantılar” gibi konular olmak üzere, bu hususun gözönünde bulundurulmasında fayda vardır.

III) ANKET İÇERİĞİ

Söz konusu 10 soruya verilen cevaplar harmanlanarak aşağıda sunulmaktadır:

1) Bu fuara kaçıncı defa katılıyorsunuz?

- Firmalardan 7’si (%20) ilk defa, diğerleri 2 ve daha fazla sefer katılmıştır.
- 2 ve üstü kez katılanlardan 9’u (%26) dört yıldır katılmaktadır. Bunlardan üç tanesi de Mardin dıŐındandır.

2) Bu fuara katılım amacınız nedir?

- Ürünlerin tanıtımı ve pazarlanması,
- Yeni pazar arayışı,
- Yeni ürünleri çiftçilere tanıtmak,
- Çiftçilere danışmanlık hizmetleri sağlamak,
- Çiftçileri tarım ekipmanlarının ve teknolojilerinin etkin kullanımını hakkında bilgilendirmek.

3) Bu fuarda sergilediğiniz ürünler nelerdir?

- Paketleme makinesi,
- Kompresör ve ekipmanları,
- Damla sulama sistemi,
- Damla sulama projelendirme ve montajı,
- Gübreleme sistemi,
- Sulama boruları,
- Otomatik vana grupları,
- Filtrasyon ürünleri,
- Ziraî ilaç,
- Tohumlar (buğday, arpa, nohut, mısır, soya, yer fıstığı, sebze vb.),
- Sebze fideleri,
- Bitki besleme ürünleri,
- Sıvı organik gübre,
- Toprak düzenleyici ürünler,
- Hayvan yemi,
- Traktör,
- Biçerdöver,
- Tarım ekipmanları,
- Traktör jantı,
- Gluten yıkama cihazı,
- Protein cihazı,
- Nem ölçüm cihazı,
- Renk ayıklama makinesi,
- Kalite kontrol cihazı,
- Tahıl depolama ve taşıma sistemleri,
- Zeytin ve yağı,
- Kuru bakliyat,
- Makarna,
- Kahve ve ürünleri,
- Badem şekeri,
- Bal,
- Baharat çeşitleri,
- Sabun,
- Salça,
- Yazılım ürünleri,
- Tarımsal kredi,
- Traktör kredisi.

4) Bu fuardan beklentileriniz nelerdi, bunlar karşılandı mı?

- Markamızı tanıtmak. Beklentimiz karşılanmadı.
- Ürünlerimizi tanıtmak ve pazarlamak. Karşılanmadı.
- Daha fazla müşteriye ulaşmak ve ürünlerimizi tanıtmak. Evet karşılandı.
- Ürünlerimizin satışını artırmak. Kısmen karşılandı.
- Daha geniş kitlelere hitap edebilmek. Önceki fuara göre daha fazla tanıtım yapabildik.
- Tanınmak istiyorduk. Bunu başardık.
- Müşteri memnuniyetini artırmak. Belli ölçüde sağladık.
- Pazar hacmimizi artırmak. Başardık.
- Mevcut müşterilerimizle ilişkilerimizi pekiştirmek. Gerçekleştirdik.
- Satışlarımızı artırmak. Gerçekleştirdik.
- Ürünlerimize dair bilgileri çiftçilerimize aktararak bilinç seviyesini yükseltmek. Ulaştık.
- Çiftçilere ürünler hakkında bilgi edindirmek. Gerçekleştirdik.
- Çiftçileri damlama sulamaya yönelterek çevreye katkı sağlamak. Önemli ölçüde başardık.
- Ürünlerimizin uygulanmasına dair bilgi vermek. Kısmen karşıladık.
- İnsanları teknolojik gelişmeler hakkında bilgilendirmek. Önemli ölçüde gerçekleştirdik.
- Bir önceki fuar, ziyaretçi açısından daha iyiydi ama bu yılki fuarda daha ciddi müşterilerle karşılaştık.

5) Bu fuara daha önce katıldıysanız ne tür faydaları oldu?

- Müşteri sayısı arttı.
- Müşterilerimizle ilişkilerimizde ciddi bir iyileşme kaydettik.
- Farklı müşteri kitlelerine ulaştık.
- Satışlarımız arttı.
- Sonraki satışlarımız için referans oldu.
- Pazarlama alanımızı genişlettik.
- Marka bilinirliğimiz arttı.

- 6) Bu fuarda yurt içiyle herhangi bir ticarî bağlantı sağlayabildiniz mi?
- Firmalardan 26'sı (%74) olumlu cevap vermiştir.
 - Firmalardan 9'u (%26) olumsuz cevap vermiştir.
- 7) Bu fuarda yurt içiyle ne tür ticarî bağlantılar sağladınız?
- Yeni bayilikler elde ettik.
 - Yeni satış noktaları elde ettik.
 - İş teklifleri aldık.
 - Müşteri potansiyelimizi genişlettik.
 - Başka illerden üreticilerle irtibat sağladık.
 - Mardin dışından müşteri kazandık.
 - Çiftçilerle önemli bağlantılar kurduk.
 - Bölge çiftçileriyle projelere dair bağlantılar sağladık.
 - Toptancı bir müşteri ile bağlantı sağladık.
- 8) Bu fuarda yurt dışıyla herhangi bir ticarî bağlantı sağlayabildiniz mi?
- Firmalardan 11'i (%31) olumlu cevap vermiştir.
 - Firmalardan 24'ü (%69) olumsuz cevap vermiştir.
- 9) Bu fuarda yurt dışıyla ne tür ticarî bağlantılar sağladınız?
- Ürünlerimiz yurt dışından gelen iş insanlarının dikkatini çekti.
 - Organik gübre üzerine bağlantı sağladık.
 - Irak ile ticarî bağlantı sağladık.
 - Irak ile ön satış görüşmesi yaptık.
 - Gürcistan ile ticarî bağlantı sağladık.
- 10) Bu fuar süresince herhangi bir sorunla karşılaştınız mı?
- Katılım yetersizdir.
 - Alan küçüktür.
 - Otopark sorunu mevcuttur.
 - Lavabo sorunu vardır.
 - Aydınlatma sorunu vardır.
 - Elektrik kesintileri yaşanmıştır.
 - Engellilere yönelik kolaylıklar yetersizdir.

IV) GENEL DEĞERLENDİRME VE TEKLİFLER

- Firmalardan 7'si (%20) ilk kez, diğerleri 2 ve daha fazla defa katılmıştır. 2 ve üstü kez katılanlardan 9'u (%26) dört yıldır katılmaktadır.
- Firmalar Fuarı; ürünlerini tanıtmak ve pazarlamak, yeni pazar arayışı, yeni ürünleri çiftçilere tanıtmak, çiftçilere danışmanlık hizmetleri sağlamak, çiftçileri tarım ekipmanlarının ve teknolojilerinin etkin kullanımı hakkında bilgilendirmek amacıyla katıldıklarını belirtmiştir.
- Fuarda sergilenen ürünlerden bir kısmı şöyledir: Paketleme makinesi, Kompresör ve ekipmanları, Damla sulama sistemi, Zirâî ilaç, Tohumlar (buğday, arpa, nohut, mısır, soya, yer fıstığı, sebze vb.), Sebze fideleri, Hayvan yemi, Traktör, Biçerdöver, Tarım ekipmanları, Traktör jantı, Gluten yıkama cihazı, Bitki besleme ürünleri, Sıvı organik gübre, Toprak düzenleyici ürünler, Protein cihazı, Nem ölçüm cihazı, Otomatik vana grupları, Filtrasyon ürünleri, Renk ayıklama makinesi, Kalite kontrol cihazı, Tahıl depolama ve taşıma sistemleri, Yazılım ürünleri, Tarımsal kredi, Traktör kredisi.
- Firmalar, fuardan beklentilerini şöyle sıralamışlardır: Markamızı tanıtmak, Daha fazla müşteriye ulaşmak ve ürünlerimizi tanıtmak, Mevcut müşterilerimizle ilişkilerimizi pekiştirmek, Ürünlerimize dair bilgileri çiftçilerimize aktararak bilinç seviyesini yükseltmek, Çiftçileri damlama sulamaya yönlterek çevreye katkı sağlamak, İnsanları teknolojik gelişmeler hakkında bilgilendirmek.
- Firmalar, beklentilerinin önemli ölçüde karşılandığını ifade etmiştir. Bir firma, her ne kadar ziyaretçi açısından öncekine göre daha zayıf olsa da bu fuarda daha ciddi müşterilerle karşılaştıklarını dile getirmiştir.
- Fuarı daha evvel katılan firmaların dile getirdiği faydaların bir kısmı şöyledir: Müşterilerimizle ilişkilerimizde ciddi bir iyileşme katettik, Farklı müşteri kitlelerine ulaştık, Satışlarımız arttı, Sonraki satışlarımız için referans oldu, Pazarlama alanımızı genişlettik, Marka bilinirliğimiz arttı.

- Firmaların 26'sı (%74) yurt içiyle ticarî bağlantılar sağlayabildiğini ifade etmiştir. Bu çerçevede firmalar; Yeni bayilikler elde ettiklerini, İş teklifleri aldıklarını, Müşteri potansiyellerini genişlettiklerini, Mardin dışından müşteri kazandıklarını, Çiftçilerle önemli bağlantılar kurduklarını ve Bölge çiftçileriyle projelere dair bağlantılar sağladıklarını dile getirmiştir.
- Firmaların 11'i (%31) yurt dışıyla ticarî bağlantılar sağlayabildiğini ifade etmiştir. Bu çerçevede firmalar; ürünlerinin yurt dışından gelen iş insanlarının dikkatini çektiğini dile getirmiştir. Bununla bağlantılı olarak Irak ve Gürcistan ile ticarî irtibat tesis ettiklerini belirtmişlerdir. Firmalardan biri, organik gübre üzerine bağlantı sağladığını özel olarak not etmiştir.
- Fuar, Ekonomi Bakanlığı ve Güneydoğu Anadolu İhracatçılar Birliği koordinasyonu ile Ürdün İş insanları heyetini de ağırlamıştır. Heyet, birtakım ticarî müzakerelerde bulunmuş ve bağlantılar gerçekleştirmiştir.
- Firmalar, fuar süresince birtakım sorunlarla da karşılaşmış olduklarını dile getirerek bunları şöyle sıralamışlardır: Katılım yetersizdir, Alan küçüktür, Otopark sorunu mevcuttur, Lavabo sorunu vardır, Aydınlatma sorunu vardır, Elektrik kesintileri yaşanmıştır, Engellilere yönelik kolaylıklar yetersizdir.
- Elektrik kesintisi, maalesef bölgenin temel sorunlarından biri olup yıllardır çare bulun(a)mayan bir husustur. Bunun her sektöre ve iktisadî faaliyete olduğu gibi, fuara da (firmalara ve ziyaretçilere) olumsuz etkileri olmuştur.

3.5. MAÜ-ODA/BORSA ARAŞTIRMASI MARDİN'İN TARIM VE HAYVANCILIK YAPISININ ALARM VERDİĞİNİ İŞARET EDİYOR

MARDİN'İN TARIM VE HAYVANCILIK YAPISINA İLİŞKİN ARAŞTIRMA RAPORU-2017

İÇİNDEKİLER

- I) Mukaddime
- II) Metodoloji
- III) Anket İçeriği
- IV) Genel Değerlendirme ve Teklifler

I) MUKADDİME

- Bu saha çalışması, 12-15 Mayıs 2017'de 4.Uluslararası Mardin Tarım Ekipmanları, Gıda ve Hayvancılık Fuarı'nın (MAGROTEX'17) katılımcı firmalarıyla gerçekleştirilmiştir.
- Temel amaç, Mardin'in tarım ve hayvancılık yapısına ilişkin sorunları, bu sektörlerle yakından ilgili firmaların bakış açısıyla tespit ederek ilgili çözüm tekliflerini ortaya koyabilmektir.
- Araştırma ile elde edilen sonuçlar; ilgili kişiler, kurumlar ve kamuoyu ile paylaşılarak Mardin'in tarım ve hayvancılık yapısının daha da iyileştirilmesine katkı sağlanması hedeflenmektedir.
- Bu araştırma, Mardin İli/İlçeleri Odalarının/Borsalarının MAÜ ile ortak çalışması niteliğindedir.
- Çalışma, Dr. Mehmet Behzat Ekinci'nin koordinatörlüğünde İktisat Bölümü öğrencilerinin katkılarıyla yürütülmüştür.

II) METODOLOJİ

- Toplamda 20 Fuar katılımcısı firma ile görüşülmüştür.
- 20 firmanın 12'si (%60) Mardin'den, 8'i (%40) Mardin dışından katılmıştır.
- Mardin dışından katılım sağlanan iller şöyledir: Diyarbakır, Urfa, Antep, Mersin, Antalya, Konya, Ankara.
- Saha çalışması, yüzyüze anket usulüyle gerçekleştirilmiştir.

- Ankette Şu 2 (iki) ana soru klasik tarzda yöneltilmiştir:
 1. Mardin'deki tarım ve hayvancılık yapısına dair değerlendirmeleriniz (kapasite/sorunlar) nelerdir?
 2. Mardin'deki tarım ve hayvancılık yapısına dair sorunların giderilmesine yönelik neler yapılabilir?
- Verilen cevaplar harmanlanarak değerlendirmeye tâbi tutulmuştur.
- Anket, kapsamı gereği sınırlı olduğundan, çok derinliğine analizler yerine durum tespiti yapılarak genel değerlendirmelere tâbi tutulmuştur.
- Öte yandan Mardin dışından firmaların da ankete dahil edilmiş olması, Mardin'in tarım ve hayvancılık yapısının bir "dış göz" ile değerlendirilmesi imknını sağlaması dolayısıyla araŐtırmanın anlamını artırmaktadır.

III) ANKET İçERİğİ

Söz konusu 2 soruya verilen cevaplar harmanlanarak aşağıda sunulmaktadır:

1) Mardin'deki tarım ve hayvancılık yapısına dair değerlendirmeleriniz (kapasite/sorunlar) nelerdir?

- Tarım ve hayvancılık faaliyetleri yetersizdir.
- Tarımda hâlen geleneksel yöntemler kullanılmaktadır.
- Bilinçli bir tarım faaliyetinin varlığından bahsedilemez.
- Tarım ve hayvancılık için uygun bir alan mevcut olup geliŐmiŐtir. Alt yapısı da uygundur. Ama kapasite yüksek oranda kullanılmasına rağmen verimlilik seviyesi düŐtür.
- Vahşi sulama, aşırı gübreleme, anız yakımı vb. toprağa zarar verici faaliyetler gerçekleştirilmektedir.
- Elektrik yetersizliği söz konusudur. Sürekli elektrik kesintileri faaliyetlere ket vurmaktadır.
- Mekanizasyonda ve tohumda dışa bağımlılık artmaktadır.
- Bölgede hayvancılık kapasitesi var olmasına rağmen bu potansiyel yeterince hayata geçirilememektedir.

2) Mardin'deki gıda, tarım ve hayvancılık yapısına dair sorunların giderilmesine yönelik neler yapılabilir?

- Kamunun yatırımlara öncülük etmesi gereklidir.
- Kamunun çiftçilere desteklerini artırması lazımdır.
- Tarımda modern üretim tekniklerine geçilmesi gerekmektedir.
- Verim düşüklüğüne sebep olan hususlarda çiftçilere bilinçlendirme amaçlı eğitim programları düzenlenmelidir. Bu kesim, makinelerin uygun biçimde kullanımına dair bilgilendirilmelidir.
- Toprağa zarar veren vahşi sulama, aşırı gübreleme ve anız yakımı gibi faaliyetlerin terk edilmesine yönelik bilinçlendirme çalışmaları yapılmalıdır.
- GAP sulama kanalları ivedilikle tamamlanmalıdır.
- Enerji sıkıntısı giderilmelidir.
- Tarımda yerli mekanizasyona ağırlık verilmeli ve yerli tohum kullanımına yönelik tedbirler alınmalıdır.
- Hayvancılık potansiyelinin kullanılabilmesine yönelik alt yapı iyileştirilmelidir. Bu çerçevede ilgili destekler artırılmalı ve pazarlama-satış kanallarının oluşturulması hususunda çalışmalar yürütülmelidir.

IV) GENEL DEĞERLENDİRME VE TEKLİFLER

Araştırma ile ortaya çıkan sonuçlar ve ilgili teklifler şöyle sıralanabilir:

- Firmalar, genel olarak Mardin'in ciddi bir tarım-hayvancılık kapasitesinin olduğunu altını çizmişler fakat bu kapasitenin yerinde kullanılmadığını ve verimliliğin düşük olduğunu dile getirmişlerdir. Bunun temel sebeplerini de tarımda hâlen geleneksel yöntemler kullanılmasına; bilinçli bir tarım faaliyeti icra edilmemesine; vahşi sulama, aşırı gübreleme, anız yakımı vb. toprağa zarar verici faaliyetlere; enerji yetersizliğine; mekanizasyonda ve tohumda dışa bağımlılığa bağlamışlardır.
- Firmalar, söz konusu sorunların giderilmesine yönelik tekliflerini sıralarken, ağırlıklı olarak üretim tekniklerinin modernleşmesine, verim düşüklüğüne yol açan faktörlerin ortadan kaldırılmasına, ve bu hususta özellikle bilinçlendirme çalışmalarının gerçekleştirilmesine dikkat çekmişlerdir. Ayrıca, tarımda yerli mekanizasyona ağırlık verilmesi ve yerli tohum kullanımına yönelik tedbirlerin alınması hususlarını da dile getirerek kamunun da ilgili yatırımlara öncülük etmesinin ve desteklerini artırmasının önemini vurgulamışlardır.

3.6. MAÜ-ODA/BORSA ARAŞTIRMASI MARDİN'DE BİLİNÇLİ TARIM VE HAYVANCILIK YAPILMADIĞINI ORTAYA KOYUYOR

MARDİN'İN TARIM VE HAYVANCILIK YAPISINA İLİŞKİN ARAŞTIRMA RAPORU-2018

İÇİNDEKİLER

- I) Mukaddime
- II) Metodoloji
- III) Anket İçeriği
- IV) Genel Değerlendirme ve Teklifler

I) MUKADDİME

- Bu saha çalışması, 19-22 Nisan 2018'de, 5.Uluslararası Mardin Tarım Ekipmanları, Gıda ve Hayvancılık Fuarı'nın (Magrotex 2018) katılımcı firmalarıyla gerçekleştirilmiştir.
- Temel amaç, Mardin'in tarım ve hayvancılık yapısına ilişkin sorunları, bu sektörlerle yakından ilgili firmaların bakış açısıyla tespit ederek ilgili çözüm tekliflerini ortaya koyabilmektir.
- Araştırma ile elde edilen sonuçlar; ilgili kişiler, kurumlar ve kamuoyu ile paylaşılarak Mardin'in tarım ve hayvancılık yapısının daha da iyileştirilmesine katkı sağlanması hedeflenmektedir.
- Bu araştırma, Mardin İli/İlçeleri Odalarının/Borsalarının MAÜ ile ortak çalışması niteliğindedir.
- Çalışma, Dr. Mehmet Behzat Ekinci'nin koordinatörlüğünde İktisat Bölümü öğrencilerinin katkılarıyla yürütülmüştür.

II) METODOLOJİ

- Toplamda 35 Fuar katılımcısı firma ile görüşülmüştür.
- 35 firmanın 16'sı (%46) Mardin'den, 19'u (%54) Mardin dışından katılmıştır.
- Mardin dışından katılım sağlanan iller şöyledir: Diyarbakır, Urfa, Antep, Antakya, Adana, Mersin, Antalya, Ankara, Manisa.
- Saha çalışması, yüzyüze anket usulüyle gerçekleştirilmiştir.

- Ankette Şu 2 (iki) ana soru klasik tarzda yöneltilmiştir:
 1. Mardin'deki tarım ve hayvancılık yapısına dair değerlendirmeleriniz (kapasite/sorunlar) nelerdir?
 2. Mardin'deki tarım ve hayvancılık yapısına dair sorunların giderilmesine yönelik neler yapılabilir?
- Verilen cevaplar harmanlanarak değerlendirmeye tâbi tutulmuştur.
- Anket, kapsamı gereği sınırlı olduğundan, çok derinliğine analizler yerine durum tespiti yapılarak genel değerlendirmelere tâbi tutulmuştur.
- Öte yandan Mardin dışından firmaların da ankete dahil edilmiş olması, Mardin'in tarım ve hayvancılık yapısının bir "dış göz" ile değerlendirilmesi imknını sağlaması dolayısıyla araŐtırmanın anlamını artırmaktadır.

III) ANKET İçERİğİ

Söz konusu 2 soruya verilen cevaplar harmanlanarak aşağıda sunulmaktadır:

1) Mardin'deki tarım ve hayvancılık yapısına dair değerlendirmeleriniz (kapasite/sorunlar) nelerdir?

- Tarım açısından Çukurova'dan sonra en önemli bölgelerden olmasına rağmen Mardin'de çiftçiler bilinçsizdir.
- Topraklar verimli olmasına rağmen bilinçli bir tarım icra edilmemektedir.
- Su eksikliği ve sulama sorunları vardır.
- Elektrik başlıca sorunlardan biridir. Kesintilerden dolayı tarım ve hayvancılık ciddi zarar görmektedir.
- Tarım kısmen daha iyidir ama hayvancılık konusunda yeterli faaliyet gerçekleŐtirilmemektedir.
- Hayvancılığa yeterli destek verilmemektedir.
- Hayvancılık konusundaki en büyük sorunlardan biri, bazı verilerin gerçekte olmayıp kğit üzerinde olmasıdır.

2) Mardin'deki gıda, tarım ve hayvancılık yapısına dair sorunların giderilmesine yönelik neler yapılabilir?

- Elektrik kesintileri giderilmelidir.
- Elektrik şirketleri tekrar kamulaştırılmalıdır.
- GAP Projesi derhal tamamlanmalıdır.
- Köy meraları genişletilmelidir.
- Yasaklı alanlara giriş izni verilmelidir.
- Çiftlikler kurulması özendirilmeli ve bunlara teşvik sağlanmalıdır.
- Mardin'de yetişen buğdayın ve üretilen bulgurun yurt dışında tanıtımı yapılmalıdır.
- Mardin'de ve civarında zeytinciliğe özel önem verilmelidir.
- Bölgede sebze yetiştiriciliğine ağırlık verilmelidir.
- Özellikle İl/İlçe Tarım Müdürlükleri; çiftçilere toprağı işleme, sulama vb. hususlarda eğitim programları düzenlemelidir.
- Hayvancılık sorunlarına dair saha çalışmaları yapılmalı ve etkin bir faaliyet için fizibilite etüdü gerçekleştirilmelidir.
- Ziraat Fakültesi kurulmalıdır.

IV) GENEL DEĞERLENDİRME VE TEKLİFLER

Araştırma ile ortaya çıkan sonuçlar ve ilgili teklifler şöyle sıralanabilir:

- Firmalar, Mardin'in yüksek bir tarım ve hayvancılık potansiyelinin varlığını kabul etmekte fakat bu kapasitenin yeterince ve etkin bir şekilde kullanılmadığına dikkat çekmektedir. Nitekim, tarım açısından Çukurova'dan sonra en önemli bölgelerden olmasına rağmen Mardin'de çiftçilerin bilinçli bir tarım icra etmediğine vurguda bulunmaktadır. Firmalar ayrıca, Mardin'in tarım ve hayvancılık alanındaki temel sorunları arasında su/sulama eksikliğini ve elektrik kesintilerini dile getirmektedir.
- Firmalar, Mardin'deki gıda, tarım ve hayvancılık yapısına dair sorunların giderilmesine yönelik birtakım tekliflerde bulunmaktadır. Bunlardan bir kısmı şöyledir: Elektrik kesintileri giderilmelidir, GAP Projesi derhal tamamlanmalıdır, Köy meraları genişletilmelidir, Yasaklı alanlara giriş izni verilmelidir, Çiftlikler kurulması özendirilmeli ve bunlara teşvik sağlanmalıdır, Mardin'de yetişen buğdayın ve üretilen bulgurun yurt dışında tanıtımı yapılmalıdır, Mardin'de ve civarında zeytinciliğe özel önem verilmelidir, Bölgede sebze yetiştiriciliğine ağırlık verilmelidir, Çiftçilere toprağı işleme, sulama vb. hususlarda eğitim programları düzenlenmelidir, Hayvancılık sorunlarına dair saha çalışmaları yapılmalı ve etkin bir faaliyet için fizibilite etüdü gerçekleştirilmelidir, Ziraat Fakültesi kurulmalıdır.

3.7. PARA-KREDİ ARAŞTIRMASI 2017'YE GÖRE MARDİN'DE BANKALAR REEL KESİMLE YAKIN İLİŞKİDE

MARDİN İLİ VE İLÇELERİ BANKALARI PARA-KREDİ ARAŞTIRMA RAPORU-2017

İÇİNDEKİLER

- I) Mukaddime
- II) Metodoloji
- III) Anket İçeriği
- IV) Genel Değerlendirme ve Teklifler

I) MUKADDİME

- Bu saha çalışması, Nisan 2017'de Mardin İlindeki/İlçelerindeki klasik nitelikli kamu ve özel bankalar ve katılım bankalarıyla gerçekleştirilmiştir.
- Bu araştırma, Mardin İli/İlçeleri Odalarının/Borsalarının MAÜ ile ortak çalışması niteliğindedir.
- Çalışma, Dr. Mehmet Behzat Ekinci'nin koordinatörlüğünde İktisat Bölümü öğrencilerinin katkılarıyla yürütülmüştür.

II) METODOLOJİ

- Toplamda 12 Banka şubesiyle görüşülmüştür.
- Saha çalışması, yüzyüze anket usulüyle gerçekleştirilmiştir.
- Ankette şu 5 (beş) ana soru klasik tarzda yöneltilmiştir:
 1. Mardin'de bankalar ile sanayiciler/tüccarlar arasındaki ilişkiler hakkında neler düşünüyorsunuz?
 2. Mardin'de bankalar ile sanayiciler/tüccarlar arasındaki ilişkiler sağlam mıdır?
 3. Mardin'de sanayiciler/tüccarlar ile yaşadığınız sorunlar nelerdir?
 4. Kredi verirken ne tür bilgiler ve belgeler talep ediyorsunuz?
 5. Mardin'de en fazla kredi verdiğiniz sektörler/faaliyet alanları hangileridir?
- Verilen cevaplar harmanlanarak değerlendirmeye tâbi tutulmuştur. Dolayısıyla cevapların tamamı her banka için geçerli olmayabilir.
- Anket, kapsamı gereği sınırlı olduğundan, çok derinliğine analizler yerine durum tespiti yapılarak genel değerlendirmelere tâbi tutulmuştur.

III) ANKET İÇERİĞİ

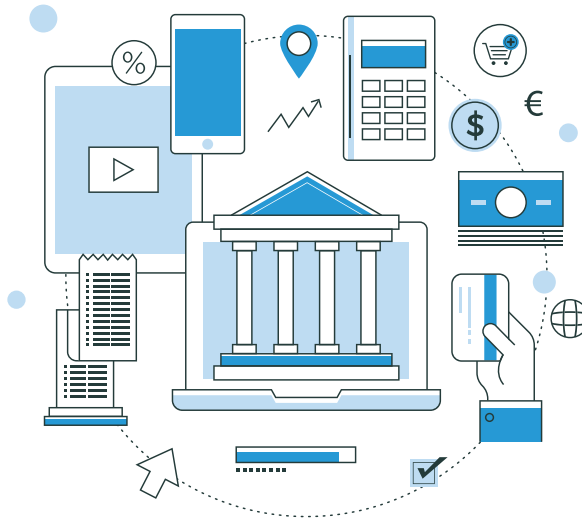
Söz konusu beş soruya verilen cevaplar harmanlanarak aşağıda sunulmaktadır:

1) Mardin’de bankalar ile sanayiciler/tüccarlar arasındaki ilişkiler hakkında neler düşünüyorsunuz?

- Bankalar, tüccarın/sanayicinin olmazsa olmazıdır.
- İyi ve kötü günde firmalarımızın yanındayız.
- İlişkilerin niteliği piyasa şartlarına göre değişmektedir.
- Bankalar arasında rekabet ortamı mevcut olup bu da firmaların lehinedir.
- Yenilenmek ve büyümek isteyen firmalar bankalarla yakın ilişki içindedirler.
- Sanayiciler/tüccarlar ile iyi bir kredi ve mevduat ilişkimiz mevcuttur.

2) Mardin’de bankalar ile sanayiciler/tüccarlar arasındaki ilişkiler sağlam mıdır?

- Mevcut konjonktürde bankalar ve işletmeler (tüccar, sanayici) aynı çatıda yer aldığından ilişkiler sağlam temeldedir.
- Piyasa şartları olumlu ise ilişkiler sağlam, aksi hâlde zayıftır.
- Kredi taksitleri düzenli bir şekilde yatırıldığı takdirde ilişkilerimiz sağlamdır.
- İlişkiler gayet sıkı ve iyidir.

3) Mardin'de sanayiciler/tüccarlar ile yaşadığınız sorunlar nelerdir?

- Kullanılan kredilerin geri ödenmesinde sorunlar meydana gelmektedir.
- Özellikle takibe düşen kredilerde sorunlar oluşmaktadır.
- Gerekli evrakın temini hususunda sorunlar yaşanmaktadır.
- Bazı dışsal faktörler (iktisadî kriz, güvenlik sorunları vb.) dolayısıyla ödemelerde gecikmeler meydana gelebilmektedir.
- Kamu bankalarına yönelik önyargılar mevcut olup bu çerçevede mesela bunların hantal olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla diğer bankalar daha çok tercih edilebilmektedir.
- Kredi limitleri üstünde borç talep edilebilmektedir.

4) Kredi verirken ne tür bilgiler ve belgeler talep ediyorsunuz?

- Firmanın vergi levhası, imza sirküleri ve tescil bilgileri,
- Firma ortaklarının kimlik bilgileri,
- Firmanın malî verileri (bilanço, mizan, kurumlar vergisi beyannamesi vb.),
- Firmanın ve ortaklarının kayıtlı mal varlık bilgileri,
- Firmanın menkul-gayrimenkul bilgileri,
- Firmanın yatırım planı ve kapasite bilgisi,
- Firma hakkında piyasadan elde edilen istihbarat bilgileri,
- SGK ve Bağkur dökümleri,
- Bağlı bulunulan Oda/Borsa bilgileri,
- Devam eden iş sözleşmeleri,
- Firma ortaklarının iş tecrübeleri,
- Hammadde temin maliyeti (yatırım malı/yardımcı malzeme finansmanı için),
- Satışı yapılacak ürünün piyasası hakkında bilgiler,
- Finansmanı talep edilen malın alıŖ-satıŖ vadeleri,
- Çiftçilik belgesi,
- Tapu bilgileri (tarımsal krediler için),
- Hayvan küpe listesi (hayvancılık kredisi için).

5) Mardin'de en fazla kredi verdiğiniz sektörler/faaliyet alanları hangileridir?

- Gıda (un, irmik, bulgur, şehriye, makarna, bakliyat, yem vb.) üretim tesisleri,
- Nakliyat,
- İnşaat (yap-sat ve taahhüt),
- Pazarlama faaliyetleri,
- İhracatçı firmalar (özel tercih sebebi),
- İthalât finansmanı,
- Sulama tesisleri ve ilgili malzemeleri,
- Tarımsal sanayi (üreticiler),
- Tarım sektörü (çiftçiler),
- Hayvancılık faaliyetleri.

4) GENEL DEĞERLENDİRME VE TEKLİFLER

- Mardin İlinde/İlçelerinde faaliyette bulunan bankalar, genel olarak iş âlemi ile yakın ilişki içerisinde.
- Bankalar; tarım, sanayi ve hizmet sektörlerinde faaliyette bulunan hemen bütün işletmelere fon temin etmektedir.
- Talep edilen bilgiler-belgeler bankadan bankaya değişiklik arz edebilmektedir. Ayrıca, kredi niteliğine göre özel bilgi-belge talebinde de bulunulabilmektedir.
- Normal şartlarda kredilere ilişkin bürokratik işlemler yani talep edilen bilgiler-belgeler ne kadar sade olursa o kadar iyidir. Fakat genel ülke ve dünya iktisadî konjonktürüne bağlı olarak bunlar artış-azalış gösterebilmektedir.
- Bununla beraber, iş âlemi de bilgi-belge temininde bazen ihmalkâr davranabilmektedir ki bu da bankalar açısından önemli bir sorun teşkil etmektedir. Özellikle eksik bilgiler-belgeler, kredilere asıl onayı veren banka genel müdürlükleriyle sorunlara (kredi talep reddi, tehiri vb.) yol açabilmektedir.
- Tabii, genel olarak Mardin'de iş âlemi, kredilerine sadıktır. Ancak, birtakım içsel-dışsal faktörler dolayısıyla sorunlar da yaşanmıyor değildir.
- Mardin bankaları; genel manada tüccar, sanayici ve çiftçi kesimiyle iyi ilişkiler geliştirilmesi ve işbirliğinin uygun tarzda sürdürülmesi hususunda hemfikirdir.

3.8. PARA-KREDİ ARAŞTIRMASI 2018'E GÖRE MARDİN'DE BANKALAR İŞ ÂLEMİNE KATKI SAĞLIYOR

MARDİN İLİ/İLÇELERİ BANKALARI PARA-KREDİ ARAŞTIRMA RAPORU-2018

İÇİNDEKİLER

- I) Mukaddime
- II) Metodoloji
- III) Anket İçeriği
- IV) Genel Değerlendirme ve Teklifler

I) MUKADDİME

- Bu saha çalışması, Nisan-Mayıs 2018'de Mardin İlindeki/ İlçelerindeki klasik nitelikli kamu/özel bankalar ve katılım bankaları ile gerçekleştirilmiştir.
- Bu araştırma, Mardin İli/İlçeleri Odalarının/Borsalarının MAÜ ile ortak çalışması niteliğindedir.
- Çalışma, Dr. Mehmet Behzat Ekinci'nin koordinatörlüğünde İktisat Bölümü öğrencilerinin katkılarıyla yürütülmüştür.

II) METODOLOJİ

- Toplamda 13 banka şubesiyle görüşülmüştür.
- Saha çalışması, yüzyüze anket usulüyle gerçekleştirilmiştir.
- Ankette şu 4 (dört) ana soru klasik tarzda yöneltilmiştir:
 1. Mardin'de bankalar ile sanayiciler/iş insanları arasındaki ilişkiler hakkında neler düşünüyorsunuz, ilişkiler sağlam mıdır?
 2. Mardin'de bankalar ile sanayiciler/iş insanları arasında, varsa, ne tür sorunlar yaşanmaktadır?
 3. Kredi verirken ne tür bilgiler ve belgeler talep ediyorsunuz?
 4. Mardin'de en fazla kredi verdiğiniz sektörler/faaliyet alanları hangileridir?
- Verilen cevaplar harmanlanarak değerlendirmeye tâbi tutulmuştur. Dolayısıyla cevapların tamamı her banka için geçerli olmayabilir.
- Anket, kapsamı gereği sınırlı olduğundan, çok derinliğine analizler yerine durum tespiti yapılarak genel değerlendirmelere tâbi tutulmuştur.

III) ANKET İÇERİĞİ

Söz konusu beş soruya verilen cevaplar harmanlanarak aşağıda sunulmaktadır:

1) Mardin’de bankalar ile sanayiciler/iş insanları arasındaki ilişkiler hakkında neler düşünüyorsunuz, ilişkiler sağlam mıdır?

- Mardin’in küçük bir şehir olması sebebiyle, herkes birbirini tanıdığından ilişkiler iyidir. Sanayicilerin ağırlıklı olarak yerli olmasından dolayı ilişkiler güven içinde yürütülmektedir.
- Bankalar olarak her zaman sanayicilerin/iş insanlarının yanındayız ve elimizden geldiği kadar yardımcı olmaya çalışıyoruz.
- Müşteri memnuniyetini en üst seviyede tutarak ilişkilerimizi karşılıklı güven içinde sürdürmekteyiz.
- Firmalar prosedürlerimizi bildiğinden, biz de onların taleplerini bildiğimizden, yani her iki taraf da net olduğundan sorun yaşanmamaktadır.
- İlişkilerin sağlam olduğu söylenebilir. Çünkü sanayicilerin/iş insanlarının işlerini büyütmesi, yeni yatırımlara girişebilmesi veya nakit döngüsünü sağlayabilmesi için bankalarla sağlam bir ilişki kurması gerekmektedir. Bankaların da müşterilerini ellerinde tutmaları icap etmektedir.
- Mardin, aktif bir ticarî/sınai yapıya sahip olmasına rağmen ilişkiler net bir sağlamlık içermemektedir. Bankalar, özellikle OSB firmaları ile iç-dış kaynaklı riskler dolayısıyla sağlam ilişkiler kurmakta zorlanmaktadır.
- Hâlihazırda kredi ve mevduat ağırlıklı ilişkiler kurulmaktadır. Fakat faaliyetlerde meydana gelen duraklamalar veya sonlandırmalar dolayısıyla ilişkilerde kopukluklar meydana gelebilmektedir.

2) Mardinde bankalar ile sanayiciler/iş insanları arasında, varsa, ne tür sorunlar yaşanmaktadır?

- Sanayiciler/iş insanları ile yaşanan sorunlar, genel ekonomik konjonktürle yakın ilişkili olup burada meydana gelen gelişmelere göre şekillenmektedir.
- Ekonomik faaliyetlerde yaşanan duraklamalar/gerilemeler dolayısıyla kredilerin tahsil sorunu yaşanmaktadır.
- Nadiren sorun yaşanmakta olup bunlar da daha ziyade faiz oranları ve işlem masrafları ile ilgilidir. Zira, faizlerde meydana gelen artışlar, sağlanan hizmetlerin fiyatını da (maliyetini) artırmaktadır.
- İş âleminde genel olarak aile işletmeleri mevcut olduğundan, bankalarla ilişkilerde yönetime dair sorunlar yaşanabilmektedir.
- Suriye ve Irak ile ticarî ilişkide bulunan firmalar, meydana gelen ticarî/siyasî risk durumunda kredi ödemelerini geciktirebilmektedir.
- Son üç yıla dayanan en büyük sıkıntı, firmaların %90'ının benzer sektörde (gıda) olup ağırlıklı olarak aynı ülkeye (Irak) ihracat gerçekleştirmesiyle ilgilidir. Nitekim, ticaretin çeşitli faktörler dolayısıyla gerçekleşmemesi durumunda verilen kredilerin geri dönüşünde sıkıntılar oluşmaktadır.
- OSB firmaları teminat sorunu yaşamaktadır. Talep edilen kredi meblağı ile sunulan teminat (menkul-gayri menkul) miktarı arasındaki uyumsuzluk, bu sorunların temel sebebidir.
- Bankaların sorunlarından bir tanesi, rekabetçi piyasada kredi temininin, sanayicilerin/iş insanlarının piyasa hakkında yeterli bilgiye sahip olması dolayısıyla, ancak düşük kârlarla gerçekleştirilmesinden kaynaklanmaktadır. Sanayici/iş insanı açısından olumlu olan bu durum, krediyi veren kurum olarak bankalar açısından olumsuz bir nitelik arz etmektedir.
- Firmalar, sağlanan kamu teşviklerini yeterli bulmamakta ve gerekli prosedürlerin de zorlayıcı olduğunu dile getirmektedir.
- Kredi temini için gerekli belgelerin tam olarak sunulmasında sorunlar yaşanmaktadır.
- Sanayiciler/iş insanları, bazen işlemlerinin hızlı yapılması konusunda aceleci davranabilmekte bu da ilişkileri sekteye uğratabilmektedir.

3) Kredi verirken ne tür bilgiler ve belgeler talep ediyorsunuz?

- Kredinin kullanım amacı hakkında bilgi,
- Fizikî ziyaretlerle müşterinin durumu ile ilgili bilgiler,
- Piyasa istihbaratı ile kişisel/ticarî ahlâk, personelle ilişki tarzı vb. hususlarda bilgiler,
- Ekran istihbaratı yoluyla malî veriler (öz kaynak, ciro, sabit varlıklar, banka borçları vs.),
- Mal varlığına ilişkin bilgiler (ilaveten aile desteği sorgulaması),
- Hukukî durum bilgileri,
- Ticaret Odası belgeleri,
- Sanayi sicil belgesi,
- Gerekli izin ve ruhsat belgeleri,
- İşyeri sigorta poliçesi,
- SGK primi ve vergi borcu olmadığına dair belgeler,
- Ortaklara ve şirkete ait tapu fotokopileri,
- Yetki belgesi ve imza sirküleri,
- Kapasite kullanım raporu,
- Şirket ortaklarının kimlik fotokopileri,
- Kurumlar vergisi beyannamesi,
- Vergi levhası,
- Menkul-gayri menkul teminatlar,
- Kira kontratı,
- Bilanço,
- Mizan,
- Araç ruhsatı,
- Çiftçilik belgesi.

4) Mardin'de en fazla kredi verdiğiniz sektörler/faaliyet alanları hangileridir?

- İnşaat,
- Nakliye,
- Lojistik,
- Tarım (gübre, tohum, ekipman vs.),
- Gıda (un, bulgur, makarna, irmik vb.),
- Otomotiv,
- PVC,
- Toptan ticaret,
- Hububat ticareti,
- Petrol istasyonu.

4) GENEL DEĞERLENDİRME

- Mardin'de bankalar, sanayicilerin/iş insanlarının kıymetinin farkında olup imkânlar dahilinde onlara yardımcı olma hususunda iyi niyet sahibidir.
- Mardin, nispeten küçük olmasından dolayı, iş hayatında herkesin birbirini tanıdığı bir şehir olup bu da bankalarla ilişkiler açısından olumlu bir duruma işaret etmektedir. Nitekim, iş hayatında yer alabilmek için gerekli olan güven şartı, bankalarla ilişkilerde de ön plana çıkmakta ve işlemlerin önemli ölçüde güven içinde gerçekleştirilmesine imkân sağlamaktadır.
- Bununla beraber, sanayiciler/iş insanları ile yaşanan sorunlar, genel ekonomik konjonktürle yakın ilişkili olduğundan, burada meydana gelen inişler/çıkışlar, ilişkilerin seyrinde de etkili olmaktadır. Nitekim, bazen iç kaynaklı riskler dolayısıyla sağlam ilişkiler kurmakta zorlanılabilmektedir. Bu çerçevede, ekonomik faaliyetlerde yaşanan duraklamalar/gerilemeler dolayısıyla kredilerin tahsil sorunu yaşanabilmektedir.
- Özel olarak incelendiğinde; faizlerde meydana gelen artışlar, sağlanan hizmetlerin fiyatını da (maliyetini) artırmaktadır.
- Öte yandan, firmaların bazen aceleci tavırları ve gerekli bilgilerin/belgelerin temininde gösterdikleri bazı reaksiyonlar, işlemlerde gecikmelere/kopukluklara yol açabilmektedir.
- Talep edilen kredi meblağı ile sunulan teminat (menkul-gayri menkul) miktarı arasındaki uyumsuzluk da yaşanan diğer bir sorundur.
- Sanayicilerin/iş insanlarının bankalarla yaşadıkları sorunların temel sebeplerinden biri de dış kaynaklıdır. Nitekim, Suriye ve Irak ile ticarî ilişkide bulunan firmalar, meydana gelen ticarî/siyasî risk durumunda kredi ödemelerini geciktirebilmektedir.
- Mardin'de iş âleminin hemen tamamı bankalar ile ilişkidir. Nitekim; inşaat, nakliye, lojistik, tarım, gıda ve hububat ticareti başta olmak üzere bütün sektörler/faaliyet alanları bankaların sunduğu hizmetlerden istifade etmektedir.

- Genel olarak değerlendirildiğinde, birtakım kişisel, kurumsal ve teknik sorunlara rağmen, Mardin’de bankalarla sanayiciler/iş insanları arasındaki ilişkiler önemli ölçüde sürdürölmektedir.
- Dikkat çeken önemli hususlardan biri, firmaların kredi talep sürecinde bankalarca yapılan istihbarat faaliyetiyle ilgilidir. Bu çerçevede bankalar; kredi talep eden firmaların, birçok verisi yanında kişisel/ticarî ahlâkını, personelle ilişki tarzını vb. hususları göz önünde bulundurduğundan, sanayicilerin ve iş insanlarının bunlara dikkat etmesinde fayda vardır. Aslında, bankaların bu konuda gösterdiği/göstereceği hassasiyetin iş âleminin de sağlam temeller üzerine inşa edilmesine katkı sağladığı ortaya çıkmaktadır ki bu da bankaların piyasaya dolaylı bir katkısı olarak değerlendirilebilir.

3.9. MAÜ-ODA/BORSA RAPORU YATIRIMLARDA BÜROKRATİK SÜREÇLERİN İYİLEŞTİRİLMESİ GEREĞİNE DİKKAT ÇEKİYOR

10.KALKINMA PLANI ÖNCELİKLİ DÖNÜŞÜM PROGRAMLARI KAPSAMINDA “BÜROKRATİK SÜREÇLERİN İYİLEŞTİRİLMESİ” KONULU ARAŞTIRMA VERİLERİ VE İLGİLİ DEĞERLENDİRME RAPORU

İÇİNDEKİLER

- 1) Metodoloji
- 2) İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarında Basitleştirme ve Uygulama Birliğinin Sağlanması Meselesi
 - 2a) Mardin Büyükşehir Belediyesi ve Artuklu İlçe Belediyesi Ziyaretinden Elde Edilen Bilgiler
 - 2a1) Mardin Büyükşehir Belediyesi Ziyaretinden Elde Edilen Bilgiler
 - 2a2) Artuklu İlçe Belediyesi Ziyaretinden Elde Edilen Bilgiler
 - 2b) Bilgilerin Değerlendirilmesi
- 3) İşletmelerin Faaliyet Döneminde Çeşitli Kurumlara Yapılan Bildirimlerin Basitleştirilmesi Meselesi
 - 3a) SGK Ziyaretinden Elde Edilen Bilgiler
 - 3b) İŞKUR Ziyaretinden Elde Edilen Bilgiler
 - 3c) Vergi Dairesi Ziyaretinden Elde Edilen Bilgiler
 - 3d) Bilgilerin Değerlendirilmesi
- 4) Genel Değerlendirme ve Sonuç
- 5) Faydalanılan Kaynaklar

1) METODOLOJİ

- Bu Rapor, “10.Kalkınma Planı Öncelikli Dönüşüm Programları” çalışmaları ile bağlantılı olarak “Bürokratik Süreçlerin İyileştirilmesi” amacı çerçevesinde Haziran 2015’te hazırlanmıştır.
- Bu kapsamda, şu iki hususla alakalı bilgi toplanmış ve ilgili değerlendirmelerde bulunulmuştur.
 1. İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarında Basitleştirme ve Uygulama Birliğinin Sağlanması Meselesi,
 2. İşletmelerin Faaliyet Döneminde Çeşitli Kurumlara Yapılan Bildirimlerin Basitleştirilmesi Meselesi.

- Bu araştırma, Mardin İli/İlçeleri Odalarının/Borsalarının MAÜ ile ortak çalışması niteliğindedir.
- Çalışma, Dr. Mehmet Behzat Ekinci tarafından münferiden yürütülmüştür.

Araştırmaya ilişkin detaylar şöyledir:

- “İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarında Basitleştirme ve Uygulama Birliğinin Sağlanması Meselesi” kapsamında Mardin Büyükşehir Belediyesi ve Artuklu İlçe Belediyesi ziyaret edilmiştir.
- “İşletmelerin Faaliyet Döneminde Çeşitli Kurumlara Yapılan Bildirimlerin Basitleştirilmesi Meselesi” kapsamında Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) Mardin İl Müdürlüğü, Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) Mardin İl Müdürlüğü ve Mardin Vergi Dairesi Müdürlüğü ziyaret edilmiştir.
- Tüm görüşmeler 08.06.2015 tarihinde yüzyüze mülakat metoduyla gerçekleştirilmiştir.
- Bilgiler ziyaret esnasında elde edilmiştir. Bununla beraber, bazı bilgiler kurumlarca bilahare elektronik ortamda ulaştırılmıştır.
- “Genel Değerlendirme ve Sonuç” kısmında, ziyaret esnasında kurum yetkililerince dile getirilen sorunlara da yer verilmiş ve bazı hususlara değinilerek rapor nihayete erdirilmiştir.

2) İŞYERİ AÇMA VE ÇALIŞMA RUHSATLARINDA BASİTLEŞTİRME VE UYGULAMA BİRLİĞİNİN SAĞLANMASI MESELESİ

2a) Mardin Büyükşehir Belediyesi ve Artuklu İlçe Belediyesi Ziyaretinden Elde Edilen Bilgiler

2a1) Mardin Büyükşehir Belediyesi Ziyaretinden Elde Edilen Bilgiler

Büyükşehir Belediyeleri şu iki tip işyeri ruhsatı ile ilgilenmektedir:

- I.Sınıf Gayrisihhî Müesseseler,
- Akaryakıt ve LPG İstasyonları.

Mardin Büyükşehir Belediyesi'nin işletme ruhsatları ile ilgilenen birimi Sağlık İşleri Daire Başkanlığı'dır.

Büyükşehir'in işyeri açma ve çalışma ruhsatı temini için talep ettiği ana formlar şöyledir:

- Gayrisihhî müessese açma ruhsatı başvuru/beyan formu,
- Birinci sınıf gayrisihhî müesseselere ait yer seçimi ve tesis kurma raporu formu,
- İşyeri açma ve çalışma ruhsatı.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik (10 Ağustos 2005 tarihli ve 25902 sayılı Resmî Gazete) gereği, birinci sınıf gayrisihhi müesseselerden şu belgeler talep edilmektedir:

a) Yer seçimi ve tesis kurma için gerekli belgeler

- Başvuru formu,
- Sanayi bölgeleri, OSB'ler ve endüstri bölgeleri içindekiler hariç işletmenin kurulacağı yeri gösteren plan örneği,
- İlgili inceleme kurulu tarafından hazırlanacak yer seçimi ve tesis kurma raporu,
- Çevre kirlenmesini önlemek için alınacak tedbirlere ait kirleticilerin niteliğine ve niceliğine göre hazırlanmış proje ve açıklama raporları veya yatırım sürecinin hızlandırılması amacı ile yetkili makamca uygun görülen durumlarda, bir yıl içerisinde üretim sürecinin gerektirdiği atık limitlerini sağlayacak projenin ve raporların hazırlanmasına ilişkin müteşebbisçe verilen taahhütname,
- Şehir şebeke suyu bulunmayan yerlerde içme ve kullanma suyunun hangi kaynaktan sağlandığı ile suyun bakteriyolojik ve kimyasal analiz raporu.

b) Ruhsat için gerekli belgeler

- Başvuru formu,
- Sağlık koruma bandının işaretlendiği vaziyet planı örneği,
- Yangın ve patlamalar için gerekli önlemlerin alındığına dair itfaiye raporu,
- Sorumlu müdür sözleşmesi,
- Emisyon izni veya analiz raporu,
- Deşarj izni veya analiz raporu,
- Kurul tarafından hazırlanacak açılma raporu.

(a) ve (b) başlıklarında istenilen belgelerden Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) kapsamında hazırlanarak ilgili idareye verilenler, ruhsatlandırma sürecinde yeniden istenmez.

2a2) Artuklu İlçe Belediyesi Ziyaretinden Elde Edilen Bilgiler

Belediyeler şu üç tip işyeri ruhsatı ile ilgilenmektedir:

- Sıhhî Müesseseler,
- II. ve III.Sınıf Gayrisıhhî Müesseseler,
- Umuma Açık Müesseseler.

Artuklu İlçe Belediyesi'nin işletme ruhsatları ile ilgilenen birimi Zabıta Müdürlüğüdür.

Belediye'nin işyeri açma ve çalışma ruhsatı temini için talep ettiği ana formlar şöyledir:

- Sıhhî işyeri açma ve çalışma ruhsatı başvuru/beyan formu,
- Gayrisıhhî müessese açma ruhsatı başvuru/beyan formu,
- İşyeri açma ve çalışma ruhsatı.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik gereği sıhhî işyeri açma ve çalışma ruhsatı için başvuru/beyan formu ekinde şu belgeler talep edilmektedir:

- Ustalık belgesi (Ticaret siciline kayıtlı olanlardan istenmez),
- Esnaf ve sanatkâr ise sicil tasdiknamesi ile oda kayıt belgesi,
- Kat Mülkiyeti Kanunu'na tâbi ise alınması gereken izin,
- Özel yapı şeklini gerektiren işyeri ise ilgili izin,
- Karayolu trafik güvenliği gerektiren işyeri ise ilgili izin,
- İtfaiye raporu gerektiren işyeri ise itfaiye raporu,
- Umuma açık istirahat ve eğlence yeri ise mesafe krokisi.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik gereği gayrisıhhî işyeri açma ve çalışma ruhsatı için başvuru/beyan formu ekinde şu belgeler talep edilmektedir:

- Ustalık belgesi (Ticaret siciline kayıtlı olanlardan istenmez),
- ÇED Yönetmeliği kapsamında olan tesisler için ÇED olumlu belgesi veya ÇED gerekli değildir belgesi,
- Karayolu trafik güvenliği gerektiren işyerleri için izin,
- İtfaiye raporu gereken işyerleri için rapor,
- Emisyon iznine tâbi ise belgesi veya analiz raporu,
- Deşarj iznine tâbi ise belgesi veya analiz raporu,
- Tehlikeli atıklarla ilgili lisansa tâbi ise belgesi,
- Umumî Hıfzıssıhha Kanunu'na göre işyeri tabibi, diğer sağlık personeli ve sağlık ünitesi gerekliyse ilgili belge.

Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinde çalıştırılacak kişilerin yetkili idareye bildirilmesi de şarttır. Bildirim yapılırken aşağıdaki belgeler eklenir:

- Nüfus cüzdanı örneği,
- Adli sicil belgesi,
- Bulaşıcı hastalığı olmadığına dair resmî sağlık kurumundan alınacak sağlık raporu.

Ayrıca, sihhî müesseseler için sınıflarına ve özelliklerine göre 12 alt başlıkta çok sayıda niteliklere de sahip olmak gerekmektedir (Bkz.: 10 Ağustos 2005 tarihli ve 25902 sayılı Resmî Gazete Yönetmeliği).

2b) Bilgilerin Değerlendirilmesi

Büyükşehir Belediyesinin ve İlçe Belediyesinin işyeri açma ve çalışma ruhsatı teminiyle ilgili uygulamaları, ilgilendikleri işyeri tipi gereği farklılık arz etmektedir.

Büyükşehir ve İlçe Belediyeleri, ilgili işlemlerini kendi birimleri itibariyle takip etmektedirler.

Açıkçası bu işlemler, uzun zamandır Büyükşehir-İlçe Belediyesi ayrımı olan şehirlerde belli sistematige oturmuş olmakla beraber, son kanunî düzenlemeyle Büyükşehir ünvanını elde etmiş şehirlerde bir karmaşa olduğu belirtilebilir. Fakat zamanla bunun belli bir düzene kavuşması beklenmektedir.

3) İŞLETMELERİN FAALİYET DÖNEMİNDE ÇEŞİTLİ KURUMLARA YAPILAN BİLDİRİMLERİN BASİTLEŞTİRİLMESİ MESELESİ

3a) SGK Ziyaretinden Elde Edilen Bilgiler

SGK'de süreç şöyle işlemektedir:

- İşyeri Bildirgesi doldurulmakta ve ekleriyle (aşağıdaki belgeler) SGK'ya teslim edilmektedir.
- Sisteme girişle ilgili Şifre Talep Formları doldurularak SGK'dan şifre alınmaktadır.
- SGK, işletmeye işyeri numarası vermektedir.
- İşletme, gerekli bildirimleri yapmaktadır.

İşyeri Bildirgesi ekinde SGK'ya verilmesi gereken belgeler “kişilere” göre şöyledir:

a) Gerçek Kişi İşverenler için

- İşyerinin adresini gösterir yerleşim belgesi (Nüfus Müdürlüğü'nden veya Muhtarlıktan),
- İmza beyannameleri,
- İhale konusu işlerde; işin sözleşmesi veya işin üstlenildiğini gösterir idarenin yazısı,
- İnşaat işlerinde; yapı ruhsatının fotokopisi, varsa arsa sahibi ile müteahhit arasındaki inşaat yapım sözleşmesi,
- Vergi levhası veya yoklama tutanağı,
- Vekalet aslı ve fotokopisi.

b) Tüzel Kişi İşverenler için

- İşyerinin adresini gösterir yerleşim belgesi (Nüfus Müdürlüğü'nden veya Muhtarlıktan),
- Tüzel kişiliği temsile yetkili kişilerin imza sirküleri,
- Hükmî şahsiyetin tescil edildiği Ticaret Sicil Gazetesi ve Ticaret Sicil Faaliyet Belgesi,
- Âdi ortaklıklarda; noter onaylı ortaklık sözleşmesi,
- İhale konusu işlerde; işin sözleşmesi veya işin üstlenildiğini gösterir idarenin yazısı,
- İnşaat işlerinde; yapı ruhsatının fotokopisi, varsa arsa sahibi ile müteahhit arasındaki inşaat yapım sözleşmesi,
- Vergi levhası veya yoklama tutanağı,
- Vekalet aslı ve fotokopisi.

c) Alt İşverenler için

- İmza beyannamesi veya imza sirküleri,
- Asıl işverenle yapılmış olan sözleşmenin bir örneği (vekaletle iş takibi yapılıyor ise vekalet aslı ve fotokopisi).

3b) İŞKUR Ziyaretinden Elde Edilen Bilgiler

Bir işletmenin İŞKUR'a kayıt yapma zorunluluğu yoktur. Fakat İŞKUR hizmetlerinden faydalanmak isteyenler öncelikle SGK'ya kayıt yaptırmak durumundadırlar.

SGK kaydı sonrasında İŞKUR'a başvurularak sisteme dahil olunmaktadır. Daha evvel bunun için İşveren Bilgi Formu elle dolduruluyor iken şu anda söz konusu işlem elektronik ortamda gerçekleştirilmektedir.

3c) Vergi Dairesi Ziyaretinden Elde Edilen Bilgiler

İşletmelerin Vergi Dairesi'ne ibraz etmekle mükellef oldukları belgeler şöyledir:

- Dilekçe,
- Kimlik fotokopisi,
- İmza sirküleri (nadiren),
- Kira kontratı (nadiren).

Vergi Dairesinde her türlü işlem, dilekçe ibrazıyla gerçekleştirilebilmektedir.

3d) Bilgilerin Değerlendirilmesi

SGK, İŞKUR ve Vergi Dairesi arasında işlemleri en basit ve sade olan kurum İŞKUR'dur. Bu, daha ziyade İŞKUR'a kayıt yapmanın mecburi olmayışından kaynaklanmaktadır.

Vergi Dairesindeki işlemler de sade ve basit görünmektedir.

SGK'daki süreç ise nispeten çetrefillidir. Kişiler itibariyle talep edilen belgeler farklılık arz edebilmekte ve süreç başvuru durumuna göre kısa-uzun sürebilmektedir.

4) GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Mardin İli/İlçeleri Odaları/Borsaları, Türkiye'de yatırım ortamının iyileştirilmesi ve çalışma şartlarının kolaylaştırılması kapsamında gerçekleştirilen "Bürokratik Süreçlerin İyileştirilmesi" faaliyetlerini çok önemli olarak değerlendirmektedir. Bu kapsamda, "İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarında Basitleştirme ve Uygulama Birliğinin Sağlanması" ve "İşletmelerin Faaliyet Döneminde Çeşitli Kurumlara Yapılan Bildirimlerin Basitleştirilmesi" meselelerinin çok büyük önem arz ettiği kanaatine sahip bulunmaktadır. Rapor kapsamında ele alınan mevzulara dair teklifler aşağıda yer almaktadır.

İşyeri açma ve çalışma ruhsatlarında basitleştirme ve uygulama birliğinin sağlanmasına ilişkin teklifler şöyledir:

1. İşletme bilgilerine erişim amacıyla belediyelerin ilgili kamu kuruluşlarıyla aynı elektronik sistemi kullanması hâlinde birçok belgenin fiziken talebine gerek kalmayacak ve zaman-kaynak tasarrufunda bulunulacaktır.
2. “10.Kalkınma Planı Öncelikli Dönüşüm Programları” çalışmalarını ile bağlantılı olarak “Bürokratik Süreçlerin İyileştirilmesi” amacı çerçevesinde ele alınan “5.Eylem Planı, Bileşen 1: Bürokratik Süreçlerin İyileştirilmesi, Politika 1.1. Bürokratik süreçlerin hızlı ve etkili işlenmesini sağlayacak, yatırımcıların maruz kaldığı doğrudan ve dolaylı maliyetleri düşürecek düzenlemelerin uygulamaya geçirilmesi, No 2’deki açıklamanın 1.paragrafında” bahsedilen “heyete” dair değerlendirme ve teklif şöyledir:
 - Böyle bir heyetin kurulması olumlu karşılanmaktadır.
 - Bununla beraber söz konusu heyetin yeni bürokratik süreçlere yol açmaması gerektiği düşünülmektedir.
 - Bu kapsamda heyet, ilgili kurumları temsilen 2-3 kişiden oluşmalı ve belirlenmiş bir takvim dahilinde düzenli biçimde bir araya gelebilmelidir. Sayının artması, etkin şekilde toplanmayı engelleyebilecektir.

Öte yandan, işyeri açma ve çalışma ruhsatlarına ilişkin Belediye yetkililerince uygulamada karşılaşıldığı ifade edilen bazı sorunlar da şöyledir:

- Yapı ruhsatlarının olmayışından kaynaklanan bazı temel sorunlar vardır. Yani henüz yapı ruhsatı yokken işyeri açma ve çalışma ruhsatı temini mümkün olmamaktadır. Aksi hâlde TCK’nin 184. maddesine hilafetten cezaî müeyyide söz konusu olabilmektedir. Bu çıkmaz, bizzat ilgili kamu mensuplarınca da bilinmesine rağmen henüz herhangi bir tedbir de alınabilmiş değildir.
- Uсталık Belgesi gerektiren işletmelerde, belgenin ibraz edilememesinden dolayı ruhsat verilememektedir. Bunun için belli bir eğitim şartı mecburiyeti dolayısıyla işletmeler, söz konusu belgeyi temin etmeyi zor olarak addetmektedir.
- Hijyen Belgesi gerektiren işletmelerde de belgenin ibraz edilememesinden dolayı ruhsat verilememektedir. Bunun için de belli bir eğitim şartı mecburiyeti olduğundan, işletmeler bu belgeyi temin etmenin de zor olduğunu dile getirmektedirler.

- Öte yandan ticarî sicil kaydı olanlardan Ustalık Belgesi talep edilmeyişi, bir adaletsizlik olarak algılanmaktadır.
- Mevzuattaki son düzenlemeler gereği, fırınların bina altlarında değil müstakil mekanlarda olması ve ekmek satışının sadece bakkal, market vs. vasıtasıyla gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Fakat bunu uygulamak mevcut şartlarda çok güç görünmektedir.

İşletmelerin faaliyet döneminde çeşitli kurumlara yapılan bildirimlerin basitleştirilmesine ilişkin teklifler şöyledir:

1. “10.Kalkınma Planı Öncelikli Dönüşüm Programları” çalışmaları ile bağlantılı olarak “Bürokratik Süreçlerin İyileştirilmesi” amacı çerçevesinde ele alınan “5.Eylem Planı, Bileşen 1: Bürokratik Süreçlerin İyileştirilmesi, Politika 1.1. Bürokratik süreçlerin hızlı ve etkili işlenmesini sağlayacak, yatırımcıların maruz kaldığı doğrudan ve dolaylı maliyetleri düşürecek düzenlemelerin uygulamaya geçirilmesi, No 3’teki açıklamada” bahsedilen ‘birbirinin tekrarı niteliğindeki bildirimlerin kaldırılması veya bunların yapılmasının kolaylaştırılması’ çok yerinde bir hedeftir.
2. Bu çerçevede, Merkezî Nüfus İdaresi Sistemi(MERNİS)’nde olduğu gibi nasıl ki ilgili kurumlar kişilerin bilgilerine erişebiliyorsa ve mesela her işlemde Nüfus Dairelerine ve/ya Muhtarlıklara gitmeye gerek kalmıyorsa, benzer uygulama işletme kuruluşu ve çalışması için de gerçekleştirilebilir.
3. Böylece ilgili kurumlar, ortak bir elektronik havuzdan kişilerin/ işletmelerin bilgilerine erişerek zaman/kaynak israfına sebep olan git-gellere yol açmayacak ve ilave bilgi-belge talebinde bulunmayacaktır. Birkaç örnek şöyledir:
 - Gerçek kişi işverenlerin, İşyeri Bildirgesi ekinde SGK’ya vermesi gereken belgelerden “İşyerinin adresini gösterir yerleşim belgesi (Nüfus Müdürlüğü’nden veya Muhtarlıktan)”, kurumların MERNİS’e entegrasyonu ile aşılabilir.
 - “İmza beyannameleri”, bankaların hâlihazırda uyguladıkları gibi, imzaların elektronik ortama alınmasıyla bir şart (belge) olmaktan çıkarılabilir.
 - “Vergi levhası” da yine ortak bir sistemin oluşturulmasıyla tekrar fizikî bir belgeye gerek kalmadan erişilebilir hâle getirilerek zaman/kaynak tasarrufunda bulunulabilir.

Son söz olarak Şu sylenabilir:

Doğrusu Türkiye’de bu süreçler, 10-20-30 yıl öncesine nazaran çok daha hızlı ve kolay niteliktedir fakat bunların daha da iyileştirilmesi gereği de aşikârdır. Zira işletme kurmak ne kadar hızlanırsa ve iŐyerini çalıŐtırmak ne kadar kolaylaŐırsa iktisadî faaliyetler ve bunlara paralel olarak hasıla da o kadar artırılabilir.

5. FAYDALANILAN KAYNAKLAR

“İŞyeri Açma ve alıŐma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik, Resmi Gazete: 10 Ağustos 2005 – 25902”, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/08/20050810-4.htm>, (06.06.2015).

3.10. MAÜ-ODA/BORSA MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM RAPORU KURUMSAL SORUNLARA PARMAK BASIYOR

ORTA SEVİYEDEKİ MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM SİSTEMİ; SORUNLAR, DEĞERLENDİRMELER VE TEKLİFLER RAPORU

İÇİNDEKİLER

1. Metodoloji
2. Mülakatlar
 - 2.A) Öğrencilerle Mülakat
 - 2.B) Ailelerle Mülakat
 - 2.C) Meslekî ve Teknik Lise Yöneticileri/Öğretmenleri ile Mülakat
 - 2.D) Firmalarla Mülakat
3. Şahsî Teklifler
4. Değerlendirme ve Sonuç
5. Faydalanılan Kaynaklar

1. METODOLOJİ

- Raporda, Ekim 2014'te meselenin 4 tarafı/paydaşı (öğrenciler, aileler, meslekî ve teknik lise yöneticileri/öğretmenleri, firmalar) ile görüşmeler gerçekleştirilmiş ve elde edilen bilgiler derlenmiştir. Detaylar şöyledir:
 1. Her paydaş grubu 5'er kişiden/firmadan oluşmaktadır.
 2. Görüşmelerin tamamına yakını yüzyüze mülakat metoduyla gerçekleştirilmiştir. Sadece firmaların üçüyle telefonla mülakat metodu (hava muhalefeti vs. faktörler dolayısıyla) tercih edilmiştir.
 3. Öğrenci bileşimi: okullarda rastgele karşılaşılan öğrenciler. Cinsiyetleri: 3 erkek, 2 kadın.
 4. Aile bileşimi: okullarda rastgele karşılaşılan veliler.
 5. Meslekî ve teknik lise yöneticileri/öğretmenleri bileşimi: 2 müdür yardımcısı, 1 program koordinatörü, 2 öğretmen.
 6. Firmaların sektörel bileşimi: 1 otomotiv, 2 gıda, 1 plastik, 1 inşaat.
 7. "Şahsî Teklifler" kısmında hem söz konusu taraflardan doğrudan/dolaylı olarak alınan hem de şahsî bilgilerden-tecrübelerden hareketle teklifler sıralanmıştır.
 8. "Değerlendirme ve Sonuç" kısmında ise bazı hususlara değinilerek rapor nihayete erdirilmiştir.
- Bu araştırma, Mardin İli/İlçeleri Odalarının/Borsalarının MAÜ ile ortak çalışması niteliğindedir.
- Çalışma, Dr. Mehmet Behzat Ekinci tarafından yürütülmüştür.

2. MÜLAKATLAR

2.A) Öğrencilerle Mülakat

2.A-1) Öğrenciler kendi istekleri ve hedefleri doğrultusunda mı meslekî ve teknik liseleri tercih ediyorlar yoksa okula devam etmek için son çare olarak mı meslekî ve teknik liselere gidiyorlar?

- Kendi isteğim doğrultusunda tercih ettim.
- Kendi isteğimle tercih ettim.
- Son çare olarak tercih ettim.
- Son çare olarak (kız-erkek ayırımı olduğundan dolayı) tercih ettim.
- Kendi irademle tercihte bulundum.

2.A-2) Öğrenciler meslekî ve teknik liseleri üniversiteye geçiş için mi tercih ediyorlar yoksa iş hayatına daha iyi hazırlanmak için mi tercih ediyorlar?

- Meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş imkânı sağladığı için tercih ettim.
- İş hayatına daha iyi hazırlanmak için tercih ettim.
- Üniversiteye geçiş için tercih ettim.
- İş hayatına daha kolay adapte olabilmek için tercih ettim.
- Tercihimde her iki faktör de rol oynamıştır.

2.B) Ailelerle Mülakat

2.B-1) Aileler çocuklarının geleceği açısından meslekî ve teknik liseleri nasıl görüyorlar?

- Üniversite kazanamayacak, bari bir meslek sahibi olsun. Okul sonrası da çırak olarak herhangi bir iş yerinde çalışsın.
- Uygun bir meslek sahibi olabilmesi için gerekli olduğunu düşünüyorum.
- Eğitim kalitesi maalesef düşük. Bu sebeple söz konusu eksikliği giderebilmek için ek ders aldirmek (dershane vs.) durumunda kalıyoruz.
- Kendi alanında üniversiteye giriş yapabilmesi için tercih ettik. Burası kendi meslekî tercihi için daha uygundur.
- İş bulabilmesi için bu okul daha uygun. Üniversiteyi de kazanmasını isterim ama olmazsa da en azından eğitimini aldığı mesleği icra etme imkânı elde etmektedir.

2.C) Meslekî ve Teknik Lise Yöneticileri/Öğretmenleri ile Mülakat

2.C-1) Meslekî ve teknik lise yöneticilerinin okullar ve teknik altyapı hakkındaki görüşleri nelerdir?

- Atölye alt yapıları ve fizikî şartlar yetersizdir. Gelişen teknolojiye rağmen eski teknolojiye sahip deney setleri ve laboratuvarlar mevcuttur.
- Okulumuzda teknik altyapı yetersizdir.
- Meslekî ve teknik liselerin olması önemlidir ancak, okullarımızın teknik altyapıları çok yetersizdir.
- Meslekî ve teknik liselere talep olmasına rağmen fizikî olarak (derslik vs.) yeterli kapasitede olduklarını söylemek mümkün değildir. Yeni ve daha donanımlı okullara ihtiyaç vardır.
- Meslekî ve teknik liselerde son yıllarda yapılan teknik atılımlar (laboratuvar vs.) sayesinde öğrencilerin eğitim kalitesi az da olsa artırılabilmiştir.

2.C-2) Meslekî ve teknik lise yöneticileri/öğretmenleri, öğrenci kalitesi ile ilgili ne düşünüyor?

- Genel öğrenci profilimiz şöyle özetlenebilir: üniversite kazandıracak herhangi bir liseye yerleşmemiş, mecburen meslekî ve teknik liseyi tercih etmiş kişiler.
- Yeni sistem sebebiyle imtihanlı liselere öğrenciler yerleştirildikten sonra herhangi bir yere yerleşemeyenler meslekî ve teknik liseleri tercih ettiğinden, seviye diğer liselere göre daha düşük olmaktadır.
- Öğrencilerin okullara yerleştirilmesi yıllardır TEOG, OKS, SBS vb. sınavlarla yapılır. En düşük puanlı hatta puansız öğrenciler meslekî ve teknik liselere yerleşir. Öğrencilerin çoğu hedefsiz, bilgisiz ve bilinçsizdir. Sosyal ilişkilerde sorunlu öğrenci sayısı fazladır. Öğrenmeye karşı “öğrenilmiş çaresizlik” olgusu hakimdir. Yani, öğrencilerde “ben öğrenemem, ben yapamam, ben işe yaramazım, ben kötüyüm vb.” düşünceler hakimdir.
- Öğrenci kalitemiz beklentilerin altında bulunmaktadır.
- Öğrencilerin çoğu, yerleştirmelerde meslekî ve teknik liseleri son sıralarda tercih ettiğinden ve puanları düşük olanlar da hiçbir yeri kazanamadığından dolayı bu okullara yerleşmiş oluyorlar. Bu sebeple kaçınılmaz biçimde öğrenci seviyesi düşük olmaktadır.

2.D) Firmalarla Mülakat

2.D-1) Firmalar eleman alacakları zaman meslekî ve teknik lise mezunlarını özellikle tercih ediyorlar mı?

- Eğitiminden ziyade piyasadaki iş tecrübesine bakarım. Fakat eğitim tercihinde bulunursam meslekî ve teknik liseliyi tercih ederim. En azından eli anahtar tutmuştur.
- Meslekî deneyim bizim için önemli olduğundan tercihimiz meslekî ve teknik liselilere doğru olur. Mesela makine-teçhizat kullanımını gerektiren bir pozisyonla ilgili bir istihdamda bu liselerden mezun olan birini tercih ederiz. Zira mesela haftada 2-4 saat arasında ilgili dersi almıştır.
- Aslında ilgi derecesine göre öncelikle meslekî ve teknik liseliyi tercih etmeliyiz. Fakat uygulamada bu hususa pek riayet etmiyoruz. Daha ziyade istihdam edeceğimiz kişinin bize maliyetinin düşük olmasına dikkat ediyoruz.
- Özellikle meslekî ve teknik liseliyi tercih ediyoruz. Mesela elektrik ve makine bölümünde eğitim alan birisi ilgili işe daha kolay adapte olabiliyor ve daha kolay eğitilebiliyor.
- Bu konuya çok dikkat etmeyiz. Mesela sekreter alacak olursak illa meslekî ve teknik liselerin “büro yönetimi ve sekreterlik bölümü” mezunu olması şartını aramayız.

2.D-2) Firmalar meslekî ve teknik lise mezunları ile normal lise mezunları arasında bir fark görüyorlar mı?

- Tabii ki. Zira hiçbirşey bilmeseyse bile meslekî ve teknik liseli bir öğrenci, pratik açıdan daha elverişlidir.
- Elbette görüyoruz. Çünkü meslekî ve teknik liseli biri, başarısız bir okul hayatı geçirse bile en azından alet-edevata göz aşinalığı olur ve asgarî teknik bilgi sahibidir.
- Eğitimleri gereği fark var elbette. Ama istihdam sürecinde böyle bir fark pek önem arz etmemektedir.
- Tabii ki var. Mesela hiç olmazsa meslekî ve teknik liseli birinin eli anahtar tutabilir.
- Bazı meslekî ve teknik liselerimizde eğitimdeki pratik eksikliği dolayısıyla fark olmayabilmektedir.

2.D-3) Firmalar farklı meslekî ve teknik lise tipleri ve programları arasında ayırım yapabiliyor mu?

- Sektörüm gereği kendi alanıma uygun meslekî ve teknik lise tipleri ve programları arasında ayırım yapabiliyorum. Mesela benim için meslekî ve teknik liselerin elektrik, elektronik ve motor bölümleri önemlidir.
- Çok ayrıntılı olarak bilgi sahibi değilim ama eski sistem gereği okulların isimleri itibariyle bir ayırım yapabiliyorum. Mesela teknik bir iş için Ticaret Meslek Lisesi mezunu birini istihdam etmek doğru değildir. Benzer şekilde mesela muhasebe departmanı için de Endüstri Meslek Lisesi mezunu biri istihdam edilmez.
- Ben de Ticaret Lisesi mezunu olduğumdan ayırım yapabiliyorum.
- Bu ayırımı çok yapamıyoruz. Fakat mezunlar iş için başvurduklarında bilgi sahibi olabiliyoruz.
- Yeni düzenlemelerden sonra farklı meslekî ve teknik liseler ile programları hakkında bilgi sahibi değiliz. Özellikle modüler sisteme geçildikten sonra programlar ve alt dalları hakkında yeterince tanıtım yapılmadı.

3. ŞAHSÎ TEKLİFLER

3.E-1) Türkiye'deki meslekî ve teknik eğitim sisteminin temel sorun alanları nelerdir?

- Gönülsüz, isteksiz, zorlama ile okula gelen bir öğrenci profili mevcut. Bu çerçevede mesela notun disipline edici yönü bile hayata geçirilememektedir.
- Meslekî ve teknik liselerin bölümlerine yerleştirilecek öğrencinin kabiliyetine, piskomotor yeteneklerine bakılmaksızın sınav notlarına göre yerleştirmelerde bulunmaktadır.
- Kültür öğretmenleri de meslekî ve teknik lise yöneticileri olabilmektedir. Dolayısıyla bu yöneticiler, teknik öğretmenlerin ve teknisyenlerin sıkıntılarını anlayamamaktadır. Bu çerçevede, mesela atölyede oluşan problemlere de efektif çözümler getirememektedirler.
- Meslekî ve teknik liselerdeki eğitim materyali, günümüz teknolojisinden geride kalabilmektedir. Atölyelerde bulunan bu deney setlerinin belli periyotlarla yenilenmemesi başlıbaşına bir sorundur. Ders esnasında kullanılacak temrinlik (sarf) malzemeye yeterli bütçe ayırlanamamaktadır. Dolayısıyla öğrenci yeterli uygulama imkânı elde edememektedir.

- Atölyelerin fizikî şartlarının düzenlenmesi kaçınılmazdır. Okulların nerede âtıl, çatısı akan, güneş görmeyen sınıfı varsa atölye olarak düzenlenmesi bir sorundur. Halbuki mesela fizikî şartlar elektronik cihazlar için çok önemlidir.
- Meslekî ve teknik lise öğrenimi boyunca yapılan stajlara önem verilmemektedir. Bu stajlar işletme için ve öğrenci için angarya olarak görülmektedir.
- Son yıllarda staj yerlerinin daha geniş alana yayılması sayesinde öğrencilerin iş hayatı ve meslekle ilgili öngörülerinin artması sağlanarak eğitimlerine katkı sağlanmıştır. Ancak, bunun yeterli seviyede olduğu söylenemez.
- İş alanları son derece sınırlıdır ve bu okulların ilgili sektörlerle işbirliği düşük seviyededir.
- Kimi öğretmenlerin teknik donanımı da ilgili eğitimi gerçekleştirilebilmek için yetersizdir.

3.E-2) Bu sorunları aşabilmek için sistemde ne gibi değişiklikler yapılmalıdır?

- Merkezî sınavlarda bölümüyle ilgili tercih yapması durumunda verilen ek puan tatmin edecek seviyede olmalıdır.
- Meslekî ve teknik liselerin öğrenci profilinin değiştirilmesi gerekir. Bunun için belli puana sahip başarılı öğrencileri teşvik etmek için burs imkânı sağlanabilir.
- Meslekî ve teknik liselerde bulunan atölyelerin ve ilgili eğitim materyalinin günümüz teknolojisine paralel olarak donatılması gerekir.
- Proje tabanlı yarışmalar sıklıkla yapılmalı ve bu projeler ödüllendirilmelidir. Bu ödüller maddî olabileceği gibi öğrencilerin başarılı oldukları alanlara göre ufuklarını açacak gezi, ürün tanıtımı, ürün geliştirme fabrikaları ziyaretleri de olabilir.
- Meslekî ve teknik lise öğrenimi boyunca yapılan stajlara önem verilmelidir. Bu stajlar işletme için ve öğrenci için kesinlikle angarya olarak görülmemelidir.
- Okullar ve firmalar arasında sıkı bir işbirliği sağlanmalıdır.
- Firmaların ara eleman istihdamında meslekî ve teknik liselere öncelik vermeleri hususunda teşvik edilmeleri gerekmektedir.

3.E-3) Türkiye'nin geleceğine katkı sağlayacak bir meslekî ve teknik eğitim sistemi nasıl olmalıdır?

- Meslekî ve teknik lise yöneticileri/öğretmenleri, okulları ile ilgili sektör firmaları ile yakın ilişki sağlayarak, onlara eğitim sistemlerini ve ara eleman ihtiyaçlarını kendi mezunlarıyla karşılayabileceklerini anlatmalıdırlar.
- Atölyelerin fizikî şartları düzenlenmelidir. İçeride kullanılan alet-edevatın, makine-teçhizatın hassasiyeti gözönünde bulundurularak atölyelerin okulun belki en önemli mekanları olarak algılanmasını sağlayacak tarzda tahsisatlar sağlanmalıdır.
- Meslekî ve teknik eğitim sistemi ezberden uzak, uygulamaya dönük ve proje tabanlı olmalıdır.
- Öğrencilerin okullardan ziyade sahada (firmada vs.) olmaları daha büyük bir önem arz etmektedir. Eğitim modelinin de buna uygun tarzda değiştirilmesi lazımdır.
- Stajların daha verimli hâle getirilebilmesi için öğrenciye Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından bir ücret ödenebilir.
- Öğrenciler eğitim süresince sahada yapacakları çalışmalar esnasında bir gelir de elde edebilmelidir. Mesela, meslekî ve teknik liselerin “mobilya ve iç mekan tasarımı” bölümü öğrencilerinin ürettiği her sıra-masa başına ücret elde etmesi, iyi bir motivasyon aracı olabilir. Bu durum, aynı zamanda o bölümün tercih edilebilirliğini de artırır. Buna paralel biçimde öğrenci kalitesi de artar.
- Meslekî ve teknik liselerin bölgesel kalkınmaya uygun tarzda dizayn edilmeleri gerekir. Bu kapsamda, okullarda sektörel yapılanmaya uygun bölümler açılırsa istihdama ve üretime olumlu katkıları artırılacaktır.

4. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

a) Kurumsal yapılanma meselesi

MEB bünyesinde türlerine göre okulların idarî manada bağlı olduğu 7 genel müdürlük bulunmaktadır:

1. Ortaöğretim Genel Müdürlüğü Fen ve Sosyal Bilimler Liseleri,
2. Ortaöğretim Genel Müdürlüğü Anadolu Liseleri,
3. Anadolu Öğretmen Liseleri,
4. Ortaöğretim Genel Müdürlüğü Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri,
5. Din Öğretimi Genel Müdürlüğü Anadolu İmam-Hatip Lisesi Türü Okullar,
6. Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü Anadolu Sağlık Meslek Liseleri,
7. Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü'ne Bağlı Anadolu Türü Okullar.

Bunlardan meslekî ve teknik liselerle ilgili olanlar son ikisidir. Raporun konusunu oluşturan okullar ise bunların ikincisi olup yukarıdaki listede 7 numaralı genel müdürlüğe bağlı olarak faaliyetlerini sürdürmektedir.

Bu düzenleme, yeni yapılanma kapsamında gerçekleştirilmiş olup daha evvel herbiri kendi alanında faaliyette bulunan ve farklı isimler altında faaliyetini sürdüren şu okullar vardı:

- Ticaret Meslek Lisesi,
- Anadolu Ticaret Meslek Lisesi,
- Endüstri Meslek Lisesi,
- Turizm ve Otelcilik Meslek Lisesi,
- Sağlık Meslek Lisesi,
- Kız Meslek Lisesi,
- Çok Programlı Lise.

Yeni yapılanmada, anlaşıldığı kadarıyla, söz konusu karmaşanın giderilmesi hedeflenmiş ve bu kapsamda idarî ve bürokratik işleyiş daha etkin hâle getirilmeye çalışılmıştır. Bu düzenleme bir açıdan faydalı olmuştur. Fakat öte yandan eski sistemde söz konusu isimleri itibariyle herbirinin hangi faaliyete yönelik olduğu kolayca anlaşılabilen bu okullar, yeni sistemde “meslekî ve teknik” adı altında toplanmış olduğundan ilk etapta programların içeriğine ilişkin net bir bilgi elde

etmek mümkün olamamaktadır. Nitekim, mülakatlarda tüm paydaşların bu hususta bir karmaşa içerisinde olduğu ortaya çıkmıştır. Öyle ki sistem henüz yeni olduğundan, benzer karmaşanın bizzat bu okul idarecileri/öğretmenleri açısından da geçerli olduğu gözlenmiştir.

Ayrıca, önceki sistemde “meslek” statüsünde olan liselerde şu tür bölümler bulunmaktaydı:

- Büro Yönetimi ve Sekreterlik,
- Muhasebe ve Finansman,
- Perakende ve Pazarlama.

“Endüstri” statüsündeki liselerde ise şu tür bölümler mevcut idi:

- Elektrik,
- Elektronik,
- Bilgisayar,
- Kimya,
- Motor,
- Metal İşleri,
- Mobilya ve İç Mekan Tasarımı.

Bu kapsamda, mesela Ticaret Meslek Lisesi dendiğinde, bu okul bünyesinde yukarıdaki ilk grup bölüm türlerinin; Endüstri Meslek Lisesi dendiğinde ise ikinci grup bölüm türlerinin mevcut olduğu anlaşılabilir. Yeni sistemde ise “meslekî ve teknik lise” şeklinde bir başlık altında tasnif yapıldığından ve tüm bu bölümler aynı adlı okullarda verildiğinden ister istemez bir karmaşa oluşabilmektedir. Gerçi her okul birtakım değişiklikler olmakla beraber ağırlıklı olarak yine eski yapısını sürdürmekte ve aynı bölümleriyle faaliyetine devam etmektedir ama gerek öğrenciler ve gerekse veliler bunu ilk başta ayırt etmekte zorluk çekmektedir. Öte yandan, firmalar da benzer sorunla karşılaşmaktadır. Nitekim mülakat yaptığımız firmalardan birinin yetkilisi “bu tür bölüm ayrımlarını işe başvurular sırasında öğrendiklerini” dile getirmiştir.

Netice olarak, idarî ve bürokratik zincire bir halka daha ilave etme endişesi taşımakla beraber, bu liselerin de bölümleri itibariyle “meslek lisesi” ve “teknik lise” şeklinde sınıflandırılmaları düşünülebilir.

B) Uygun bölümleşme ve bölgesel kalkınma meselesi

Meslekî ve teknik liseler, temelde ara eleman yetiştirme amacına yönelik olduklarına göre bunların buldukları bölgenin kalkınmasıyla da doğrudan ilişkili oldukları ortaya çıkmaktadır. Bu durumda, her okulda bölüm oluşturulması ve program içeriklerinin hazırlanması sürecinde bu ayrıntının özenle dikkate alınması gerekmektedir.

Şayet buldukları mahallin iktisadî ve sosyal yönü gözönünde bulundurulabilirse, bu okullarda ihtiyaca yönelik bölümler oluşturulabilecek ve böylece mezun olan öğrenciler iş piyasasına entegrasyonda da sıkıntı çekmeyeceklerdir. Nitekim, mezuniyet ve istihdam süreci ne kadar kısa sürede gerçekleştirilebilirse, yani söz konusu bölgede friksiyonel işsizlik ne kadar minimize edilebilirse piyasanın işlerliği de o kadar kolay olacaktır. Neticede, istihdam imkânı ile paralel olarak üretim de artırılabilir ve bu zincirdeki halkaların sağlıklı işbirliğiyle bölgesel kalkınma hedefine de daha uygun hareket edilmiş olunacaktır.

5. FAYDALANILAN KAYNAKLAR

“MEB e-okul bilgi sistemi”, <https://e-okul.meb.gov.tr/OrtaOgretim/OKL/OOK06006.aspx>, (16.10.2014).

4. İSTATİSTİKLER-İKTİSADÎ PANORAMALAR

4.1. MARDİN İLİ İSTATİSTİKLERİ DOSYASI HAZIRLANDI

Mardin İli/İlçeleri Odaları/Borsaları, akreditasyon süreciyle bağlantılı olarak üyelerine, ilgili kurumlara ve kamuoyuna yönelik yayın faaliyetleri çerçevesinde “Mardin İli İstatistikleri”ni yayınlamaktadır. Bu çalışma, MAÜ ile işbirliği hâlinde hazırlanmaktadır.

Dr. Mehmet Behzat Ekinci'nin Odalardan/Borsalardan elde ettiği ve farklı kaynaklardan derleyerek hazırladığı bu dosyalar, Mardin'e ilişkin özel bazı istatistiklere ve bilgilere ihtiyaç duyan kişilere/kurumlara ve kamuoyuna sağlanan hazır birer bilgi paketi niteliğindedir.

Bu dosyalarda yer alan bilgiler şöyledir:

- Oda/Borsa Üyelerine İlişkin Detaylı Bilgiler,
- Kapasite Kullanım Oranları,
- Kurulan/Kapanan Şirket, Kooperatif ve İşletme Sayıları,
- Banka Şube/Sigorta Acente Bilgileri,
- İstihdam Verileri,
- En Çok Talep Edilen Meslekler,
- Dış Ticaret Verileri,
- İş Makinası, Yetki Belgesi ve Karne Sayısı,
- OSB Firma Bilgileri,
- Mardin Ürün Bilgileri.

Bu veriler, dönem bazında güncellenerek Odaların/Borsaların web sitelerinde ilgililerin istifadesine sunulmaktadır.

4.2. MARDİN'İN EKONOMİK PANORAMA DOSYASI HAZIRLANDI

Mardin İli/İlçeleri Odaları/Borsaları “Mardin İlinin Ekonomik Panorama Dosyası'nı yayınladı. Dosya, MAÜ akademisyenlerince hazırlandı.

Dr. Mehmet Behzat Ekinci'nin çeşitli kaynaklardan derleyerek hazırladığı bu çalışma, Mardin'in iktisadî fotoğrafını gözler önüne sermektedir. Dosya, Mardin'in sektörel analizini içermekle beraber, şehrin sektörel, kurumsal, rekabetçilik ve müteşebbislik yapısına dair bilgileri de barındırmaktadır.

Ekonomik Panoramada yer alan bilgiler şöyledir: Mardin'in Gelir ve İstihdam Yapısı, Mardin'in Sektörel Yapısı, Mardin'de İktisadî Kurumsal Yapı, Mardin'in Rekabetçilik Yapısı, Mardin'de Müteşebbislik Yapısı.

Dosyanın sonunda Mardin'e ilişkin birtakım sorunlar da irdelenmekte ve çözümlerine dair teklifler sıralanmaktadır. Bunların bir kısmı şöyledir:

a) Genel Sorunlar

- Reel kesim ve bankacılık sektörü ilişkileri zayıftır.
- Merkezde ve özellikle imalât bölgelerinde ulaştırma alt yapısı yetersizdir.
- İşletmeler çoğunlukla aile bazlı KOBİ statüsündedir ve kurumsallaşamama sorunları vardır.
- Irak ve Suriye pazarlarında Diyarbakır, Urfa ve Antep gibi rakiplere kıyasla, sınaî ve hizmet alt yapısı geridir.
- Kapanan şirket ve kooperatif sayısındaki ortalama artış oranı Türkiye ortalamasının üstündedir.
- ‘Monopolcü Rekabet Piyasası’ kapsamında kaynakların israfı söz konusudur.
- Müteşebbislik için aranan ‘güvenilirliğe’ dair şartlar, mevcut dünya konjonktüründe sürdürülebilir nitelikte değildir.

b) Bölgesel Kalkınma ve Tarımsal İktisat Sorunları

- Uygun hammadde-malzeme kullanım sorunları vardır. Mesela uygun gübre kullanımında eksiklikler vardır.
- Ağaçlandırma eksikliği vardır. Bu kapsamda normal ağaçlar yanında, iktisadî değeri olan ağaçlandırma da (mesela zeytin) yetersizdir.
- Anız yakımı sürdürülmektedir ve bağlantılı olarak ciddi ekolojik sorunlar vardır.

c) Tarihî ve Turistik Kapasiteye Erişim/Kullanım Sorunları

- Tarihî mekanlara ilgisizlik (+Arkeolojik sorunlar) vardır.
- 3-7-10 bin yıllık maziye uymayan bir turizm kapasitesi mevcuttur.
- Otel-yatak sayısına ilişkin eksiklikler mevcuttur.
- Tarihî mekanların pazarlanmasında sorunlar vardır.
- Esnafın yerli-yabancı turiste sergilediği davranış tarzında eksiklikler vardır.

4.3. MARDİN'İN SEKTÖREL SORUNLARI VE ÇÖZÜMLERİ RAPORU HAZIRLANDI

Mardin İli/İlçeleri Odaları/Borsaları, şehrin sektörel sorunlarına ilişkin rapor hazırlığı kapsamında MAÜ ile işbirliği yaptı. Bu çerçevede, Mardin İlinin karşılaştığı iktisadî sorunlar çeşitli başlıklar altında tespit edildi ve bunlara yönelik çözüm teklifleri de somut biçimde ortaya kondu.

Dr. Mehmet Behzat Ekinci'nin katkılarıyla oluşturulan “Mardin'in Sektörel Sorunları ve Çözümleri Raporu”, 8 Nisan 2015'teki TOBB Ticaret ve Sanayi Şurası'nda da dile getirildi.

Her Oda/Borsa başına 5'er adet olmak üzere ortaya konan toplamda 25 öncelikli sorun, Şura kitabında da yer buldu. Bu kitap, TOBB organizasyonu ile tertip edilen TOBB 8.Ticaret ve Sanayi Şurası'na katılan Başbakan'a ve ilgili Bakanlara da doğrudan iletilmiş oldu.

Bu kapsamda, ortaya konan sorunlar ve çözüm teklifleri aşağıda yer almaktadır. Hangi kurumun/kuruluşun sorunların çözümünde muhatap olduğuna dair bilgileri de içeriyor olması dolayısıyla bu rapor ayrı bir önem taşımaktadır.

Sorun 1: GAP sulama kanallarının gecikmesi tarımsal alanda daralmalara yol açmaktadır.

Teklif 1: GAP sulama kanallarının ve Mardin depolamasının bir an evvel bitirilerek hayata geçirilmesi gerekmektedir. Zira bunlar, Mezopotamya Ovası için önem arz etmekte olup, tarımsal alanda ürün çeşitliliğini sağlayacak, tarımsal verimliliği yükseltecek ve tarımsal sanayi yatırımlarını artıracaktır.

İlgili kurum: Orman ve Su İşleri Bakanlığı, GAP İdaresi Başkanlığı, Devlet Su İşleri Müdürlüğü.

Sorun 2: Tarımda ürün çeşitlendirme sorunu mevcuttur.

Teklif 2: Verimli olmasına rağmen Mardin arazilerinde sadece birkaç çeşit ürün yetiştirilmektedir. Bu sebeple katma değeri yüksek alternatif ürünlerin yetiştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

İlgili kurum: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı.

Sorun 3: Enerji sağlıklı biçimde tedarik edilememektedir.

Teklif 3 : Mardin'de enerji tedariki hem tarımda hem sanayide sorunludur. Özellikle tarımsal sulamada yaşanan uzun süreli enerji kesintilerinin ve dalgalanmalarının önlenerek tarımsal üretimin sekteye uğratılmaması gerekmektedir.

İlgili kurum: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, EÜAŞ, TEİAŞ.

Sorun 4: Tarımda su ve enerji kullanım sorunları vardır.

Teklif 4: Mardin'de enerjinin maliyetli oluşu, hem tarımsal hem de sınaî üretimi düşürücü etkilere yol açmaktadır. Özellikle çiftçilerin kendi imkânları ile kazmış oldukları kuyular dolayısıyla elektrik faturalarının yüksekliği, maliyeti artıran ana faktördür. Bu da gayri meşru yollara yönelmesine sebep olabilmektedir. Çiftçilere enerji desteği verilmesi gerekmektedir. Ayrıca, sulama konusunda bilinçsizlik vardır ve bu da israfa sebep olmaktadır. İlgili bilinçlendirme programlarına ihtiyaç vardır.

İlgili kurum: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Devlet Su İşleri Müdürlüğü.

Sorun 5: Mardin-Kızıltepe'de ihtiyaç olduğu hâlde Ziraat Fakültesi yoktur.

Teklif 5: Mezopotamya ovasında bulunan çiftçilerin ürün çeşitliliğine gidebilmesinin sağlanması ve tarımsal sanayinin çeşitlenmesi açısından yerinde araştırmaların yapılabilmesi ve tarımsal kapasitenin artmasına ve istihdam oluşturmaya yönelik olarak Mardin-Kızıltepe'de Ziraat Fakültesi'nin kurulması beklenmektedir.

İlgili kurum: Başbakanlık, YÖK Başkanlığı.

Sorun 6: Mardin'de yatırım ortamı negatif bir görünümde dir.

Teklif 6: Mardin'de yatırım ortamının iyileştirilmesi gerekmektedir. Yatırımcı çekme hususunda ciddi eksiklikler vardır. Özellikle son dönemdeki siyasî ve sosyo-kültürel gelişmeler, yatırım ortamını olumsuz yönde etkilemiştir. Bunu tersine çevirmeye yönelik etkili ortak tanıtım programlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu kapsamda 2.OSB'nin altyapı çalışmalarının da hızlandırılması gerekmektedir.

İlgili kurum: Ekonomi Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı.

Sorun 7: Nakliye sektörünün önünde birtakım engeller vardır.

Teklif 7: Yurtiçi taşımacılık yapan firmaların almak zorunda oldukları K türü yetki belgeleri ücretlerinin düşürülmesine ve istiap hadlerinde esneklik sağlanmasına ihtiyaç vardır.

İlgili kurum: Ulaştırma ve Haberleşme Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı.

Sorun 8: Zeytinciliğin marka değeri düşük seviyededir.

Teklif 8: Mardin'in Derik ilçesinde dünyanın en kaliteli zeytin cinslerinden biri (Halhalî, Xalxalî) yetişmekle beraber, üreticilere yönelik devlet destekleri gerekli seviyede olmadığından yeterli gelişme katedilememektedir. Derik Zeytini için uygun destekler sağlanmalı ve bu ürün marka hâline getirilmelidir.

İlgili kurum: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı.

Sorun 9: Mardin'de havayolu ulaşım maliyeti çok yüksektir.

Teklif 9: Mardin'de havayolu ulaşımı, Türkiye genelinin aksine, yüksek fiyatlıdır. Bu durum, normal turistler yanında kurumsal yolcular yani yatırımcılar için de olumsuz nitelik arz edebilmektedir. İlgililerin bu hususta gerekli tedbirleri almasına ihtiyaç vardır.

İlgili kurum: Ulaştırma ve Haberleşme Bakanlığı, Devlet Hava Meydanları İşletmesi, THY.

Sorun 10: Barış süreci alternatifi olmaması gereken bir süreçtir.

Teklif 10: Başlatılan barış sürecinin bölgenin refahının yükseltilmesi ve ekonomisinin gelişmesi için olumlu sonuçlanması kaçınılmazdır. Bu hususta lazım gelen hassasiyet istikrarlı ve sabırlı bir şekilde gösterilmelidir.

İlgili kurum: Başbakanlık.

Sorun 11: Mardin'in sınır ticareti önünde birtakım engeller vardır.

Teklif 11: Mardin için büyük önem taşıyan Irak pazarı ihmal edilmemelidir. Bu çerçevede, Habur sınır kapısından yapılan bazı ticarî sınırlandırmaların (mesela mısır ürünü için) kaldırılması gerekmektedir. Öte yandan, Irak'a nakliyeler sırasında Gümrük Müdürlüğü'nün uygulamaları bazı sıkıntılara yol açabilmektedir. Mesela Anadolu'nun başka bir şehirden gelen bir aracın Habur'da malzemeyi diğer bir araca transfer ederek göndermesi engellenmektedir. Bu da bölgedeki uluslararası taşımacılık faaliyetlerine sekte vurmaktadır. Gerekli tedbirlerin alınması kaçınılmazdır. Ayrıca, özellikle ihracatçı un üreticilerinin İran vb. ülke üreticilerine nazaran rekabetçilik seviyesini artıracak teşvik vb. iyileştirmelere gidilmelidir.

İlgili kurum: Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı.

Sorun 12: I. ve II.OSB'nin altyapı sorunları vardır.

Teklif 12: I.OSB'nin mevcut altyapı sorunlarının giderilmesi ve özellikle II.OSB'nin altyapı ihalesinin bir an evvel yapılıp bu konudaki çalışmaların tamamlanması ve sanayicilerin çalışma alanlarının açılması gerekmektedir.

İlgili kurum: Ekonomi Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı.

Sorun 13: Mardin'de dış ticareti kolaylaştırıcı altyapı eksikliği vardır.

Teklif 13: Lojistik Köyü'ne ihtiyaç vardır. Böylece dış ticarete önemli kolaylıklar sağlanacağı gibi istihdamda da belirgin katkılar beklenmektedir.

İlgili kurum: Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı.

Sorun 14: Mardin Serbest Bölgesi atıl durumdadır.

Teklif 14: Mardin Serbest Bölgesi'nde herhangi bir yatırımcı faaliyet göstermemektedir. Bunun temel sebebi de burada faaliyette bulunmanın vergi, prim vb. açılardan pek avantaj sağlamıyor olmasıdır. Gümrük Müdürlüğü'nün ilgili kanunlardan kaynaklanan uygulamaları da faaliyeti zorlaştıran diğer faktörler arasındadır. Serbest Bölge'nin Mardin ticaretini artıracak şekilde dizayn edilmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

İlgili kurum: Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı.

Sorun 15: Mardin'in ulaştırma altyapısında eksiklikler mevcuttur.

Teklif 15: Mardin'in havayolu, demiryolu ve karayolları ile lojistik imkânları hâlihazırda mevcuttur ama eksiktir. Bunların amaca yönelik olarak ve de stratejik bir bakış açısıyla 'multi-modal (çok türlü)' tarzda entegrasyonuna ve geliştirilmesine ihtiyaç vardır. Özellikle ucuz bir taşıma biçimi olan demiryolu altyapısında ciddi iyileştirmelere ihtiyaç vardır.

İlgili kurum: Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Devlet Hava Meydanları İşletmesi, Karayolları Genel Müdürlüğü, TCDD.

Sorun 16: Mardin'de çevre yolları yoktur.

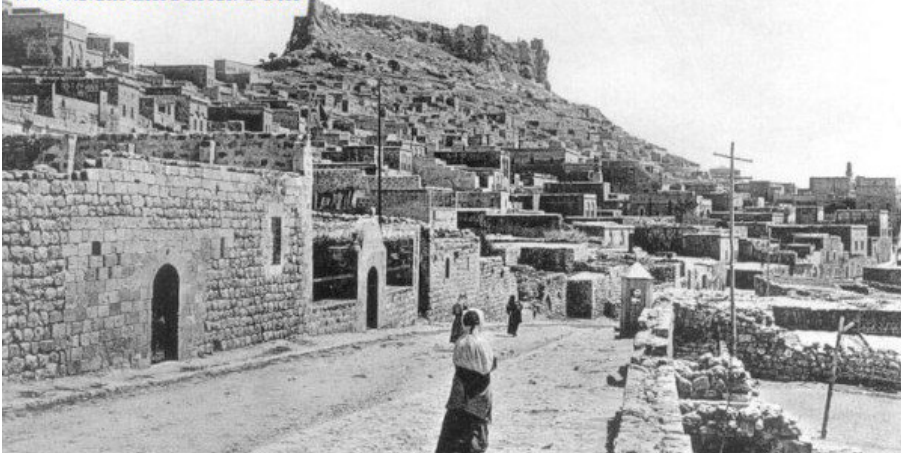
Teklif 16: Mardin İlinde ve İlçelerinde çevre yollarının olmayışı, şehir trafiklerinde yoğunluğa, ciddi zaman israfına ve maddî kayıplara yol açmaktadır. Çevre yollarının yapılması gerekmektedir.

İlgili kurum: Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Karayolları Genel Müdürlüğü.

Sorun 17: Mardin-Nusaybin'de ihtiyaç olduğu hâlde OSB yoktur.

Teklif 17: Mardin'de merkeze bağlı 2 adet OSB bulunmaktadır. Bunlar Nusaybin'e yaklaşık 70 km uzaklıktadır. Nusaybin'de OSB ihtiyacı vardır. Nitekim, büyük bir yatırımcı kitlesi kurulacak OSB için şimdiden İlçe Kaymakamlığı'na başvurmuş bulunmaktadır. Kaymakamlık'tan 1,300 Dönüm arazi tahsis edildiği hâlde %75 doluluk oranı engeli dolayısıyla üçüncü OSB kurulamamaktadır. Bu %75 doluluk oranı şartının esnetilmesi gerekmektedir.

İlgili kurum: Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı.

Sorun 18: Mayınlı sahalara atıl vaziyettedir.

Teklif 18: Suriye sınır boyunda Hatay'dan Şırnak'a kadar geniş bir mayınlı alan bulunmaktadır. Vatandaşların ve hayvanların bu alana girmesi ile ölümler gerçekleşmektedir. Suriye sınır boyundaki mayınlar temizlenirse yaklaşık 700 bin hektar arazi organik tarıma kazandırılabilir. Güvenlik boyutu da önem arz etmekte olup bu vesileyle can kaybı da engellenmiş olacaktır.

İlgili kurum: İçişleri Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı.

Sorun 19: Mardin-Nusaybin sulama kanalları deforme olmuştur.

Teklif 19: Mardin-Nusaybin Çağ Çağ Barajı'na bağlı sulama kanalları eskimiş ve kullanılamaz hâlde olup büyük su kayıplarına sebebiyet vermektedir. Kanalların yenilenmesine ihtiyaç vardır. Böylece Nusaybin Ovası'nda yaklaşık 80 bin dönümlük arazi etkin biçimde sulanabilecektir.

İlgili kurum: Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü.

Sorun 20: Mardin’de sosyo-kültürel hayatın zenginleştirilmesine yönelik imkânlar azdır.

Teklif 20: Mardin’de sosyo-kültürel hayatı zenginleştiren unsurlardan spor kompleksleri sayıca azdır. Merkezde ve ilçelerde mevcut tesisler ise eski olup aynı zamanda ihtiyacı karşılamaktan uzaktır. Başta gençler olmak üzere her kesim bu tür tesislere ihtiyaç duymaktadır. Günün şartlarına uygun yeni spor komplekslerinin yapımı gerekmektedir.

İlgili kurum: Gençlik ve Spor Bakanlığı.

Sorun 21: Sınır ticaretinin etkinliği sorunu vardır.

Teklif 21: Sınır ticaretinin geliştirilmesine ihtiyaç vardır. Bu kapsamda Mardin-Nusaybin Sınır Kapısının açılması kaçınılmazdır. Böylece bu kapının da Suriye sınırındaki diğer kapılarda (Cilvegözü, Reyhanlı, Samandağı) olduğu gibi tampon bölgede araçtan araca mal nakledilebilir hâle getirilmesi gerekmektedir.

İlgili kurum: Gümrük ve Ticaret Bakanlığı.

Sorun 22: SGK primleri büyük bir yük oluşturmaktadır.

Teklif 22: Mardin, yeni teşvik paketinde 6.bölgeye dahil olmasına rağmen SGK primleri açısından birtakım olumsuzluklar barındırmaktadır. Bu çerçevede, SGK primleri düşürülerek işverenin yükünün hafifletilmesi gerekmektedir.

İlgili kurum: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu.

Sorun 23: Mardin’de tarihî ve turistik potansiyel ortaya çıkarılamamaktadır.

Teklif 23: Mardin İlinde ve İlçelerinde ciddi bir tarihî/turistik potansiyel olmasına rağmen bundan tam manasıyla faydalanılamamaktadır. Zira, 10 bin yıllık maziye uymayan bir kapasite kullanımı vardır. Başta inanç-kültür turizmi ekseninde olmak üzere turistik ürünlerde/hizmetlerde çeşitlendirmeye gidilmesi ve böylece turizm sezonunun 4 aydan 12 aya çıkarılması gerekmektedir. Mesela turizme kazandırılabilir bazı mekanlar şöyledir: Mardin’de Kale; Nusaybin’de Girmeli Morevgin Süryani Ortodoksk Manastırı, Bağdat Köprüsü ve Kalecik Köyü; Kızıltepe’de Ermeni Kilisesi, Dunaysır Köprüsü, Ğurs (Xurs) Vadisi ve Höyükler; Derik’te Burç, Rabat ve Derametinan Kaleleri, Savur’da Melik Ahmet Camii, Mor Dimet Manastırı.

İlgili kurum: Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı.

Sorun 24: Mardin-Nusaybin’deki Meslek Yüksek Okul (MYO) binası eskidir.

Teklif 24: İki bölümlü Nusaybin MYO, küçük ve eski olan kütüphane binasında zor şartlar altında faaliyetini sürdürmektedir. MYO’ya tahsisli 90 dönüm arazi mevcut olmasına rağmen maddî imkânsızlıklar dolayısıyla okul inşaatı yapılamamaktadır. Yeni bina ve kampüs yapımı için ödenek ayrılarak bu inşaatın yapılması gerekmektedir.

İlgili kurum: YÖK Başkanlığı, TOKİ.

Sorun 25: YGS sınavları Mardin’in bazı ilçelerinde yapılmamaktadır.

Teklif 25: YGS sınavları nüfusu 5 bin olan ilçelerde ve beldelerde (Kabala, Yeşilli ve Ömerli) yapılmakla beraber 110 bin ve 200 bin nüfuslu Nusaybin’de ve Kızıltepe’de yapılmamaktadır. Her ne kadar sınavlar güvenlik bahanesiyle yapılsa da öğrencilerin ve ailelerin başka illere ve ilçelere gitmek zorunda kalmaları, hem zaman açısından hem de ekonomik yönden ciddi mağduriyetlere yol açmaktadır. Ayrıca, gerekli tedbirler de alınarak güvenlik bahanesi ortadan kaldırılmalıdır.

İlgili kurum: İçişleri Bakanlığı, ÖSYM Başkanlığı.

4.4. TÜRKİYE EKONOMİSİ DOSYASI HAZIRLANDI

Mardin İli/İlçeleri Odaları/Borsaları “Türkiye Ekonomisine İlişkin Sektörel Tahliller” dosyasını yayınladı. Dosya, MAÜ akademisyenlerince hazırlandı.

Dr. Mehmet Behzat Ekinci'nin; başta TÜİK, Kalkınma Bakanlığı, HM, TCMB, TOBB, Maliye Bakanlığı ve BDDK olmak üzere çeşitli kaynaklardan faydalanarak hazırladığı bu dosya, Türkiye'nin dönemsel iktisadî yapısını sektörler itibariyle ortaya koymaktadır.

Çeşitli alt başlıklardan oluşan dosyada yer alan ana konular şöyledir: Reel Kesim, Finansal Kesim, Kamu Maliyesi Kesimi, Dış İşlemler Kesimi.

2016 yılına ilişkin hazırlanan dosyanın tam metni aşağıda yer almaktadır.

2016 YILINDA TÜRKİYE EKONOMİSİNE İLİŞKİN SEKTÖREL TAHLİLLER
--

İÇİNDEKİLER:

- 1) REEL KESİM
 - 1-a) Büyüme
 - 1-b) Sanayi
 - 1-c) İstihdam
- 2) FİNANSAL KESİM
 - 2-a) Fiyatlar
 - 2-b) Parasal Göstergeler
 - 2-c) Finansal Yatırım Araçları
 - 2-d) Finansal Kuruluşlar
- 3) KAMU MALİYESİ KESİMİ
 - 3-a) Bütçe Gelişmeleri
 - 3-b) Borç Verileri
- 4) DIŞ İŞLEMLER KESİMİ
 - 4-a) Ödemeler Dengesi
 - 4-b) Mal Ticareti
 - 4-c) Hizmet Ticareti

Bu çalışmada, mevcut veriler ışığında, Türkiye’de 2016 yılında meydana gelen iktisadî gelişmelere ilişkin ayrıntılı sektörel analizler ve değerlendirmeler yapılmaktadır.

1) REEL KESİM

1-a) Büyüme

Ekonomik büyümeye ilişkin veriler, Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1: Büyüme (GSYH) Verileri (Üretim yöntemine göre 1998 bazlı sabit fiyatlarla) (%) (milyon \$)

	2007	2009	2011	2013	2015	2016
Hedef GSYH Oranı	5.0	-3.6	4.5	4.0	4.0	3.2
Gerçekleşen GSYH Oranı	4.7	-4.8	8.8	4.1	6.1 I.çeyrek 3.5 II.çeyrek 7.2 III.çeyrek 5.9 IV.çeyrek 7.4	2.9 I.çeyrek 4.5 II.çeyrek 5.3 III.çeyrek -1.3 IV.çeyrek 3.5
GSYH Meblağı (cari fiyatlarla)	658,786	616,703	773,980	821,937	861,467	856,791

Kaynak: TÜİK

2003-2007 dönemi hedef büyüme oranları %5 olmakla beraber, gerçekleştirmeler 2007 yılı haricinde hep bu oranın üstündedir. 2008’de ise büyüme, hedef oran olan %5.5’in çok altında gerçekleşmiş olup %0.9’dur. Global ekonomik krizin ülkemize yansımaları olarak değerlendirilebilecek bu büyüme düşüşü, krizin asıl etkisinin yaşandığı 2009 yılında daha derinleşerek devam etmiş ve hedefin çok altında bir oranla %-4.8 olarak gerçekleşmiştir. 2010 ve 2011 yıllarında ciddi bir toparlanma sürecine şahit olunmuş ve yıl sonu büyüme oranları sırasıyla %9.2 ve %8.8 olmuştur. Fakat 2012 yılında büyümede yine belirgin bir frenleme meydana gelmiş ve %2.1 olarak gerçekleşmiştir. 2013 yılı ise nispi bir toparlanma yılı olmuş ve hedef büyüme oranı realize edilmiş hatta hedefin biraz üstüne çıkmıştır. 2014 yılı büyüme oranı ise hedef olan %3.3’ün altında %2.9 olarak gerçekleşmiştir. 2015 yılı büyüme oranı ise %4 olan hedef oranın üstünde gerçekleşmiş ve %6.1 olmuştur. 2016 yılı büyümesi ise hedef oran olan %3.2 yerine %2.9 olarak kaydedilmiştir. Dünya iktisadî-siyasî konjonktürü dikkate alındığında bu oran belli ölçüde olumlu karşılanabilir. Öte yandan, 2017 yılı büyüme oranı Orta Vadeli Program (OVP) çerçevesinde %5 olarak tespit edilmekle beraber bunu realize etmenin imkânsızlığı ortaya çıkınca %4.4 olarak revize edilmiştir. Bu revizyon da dünyadaki iktisadî-siyasî konjonktürle yakından alakalıdır. (Bkz. Tablo 1)

Üretim yöntemine göre cari fiyatlarla Dolar cinsinden GSYH; 2007 yılında 658,786 milyon, 2009'da 616,703 milyon, 2011'de 773,980 milyon, 2013'te 821,937, 2015'te 861,467 milyon olarak gerçekleşmiştir. 2016 yılı meblağı ise 856,791 milyon Dolar'dır. (Bkz. Tablo 1)

TÜİK'ten yapılan açıklamaya göre, 2007 yılında, üretim yöntemine göre cari fiyatlarla GSYH 843,178 milyon TL'dir. 2009 yılı itibariyle bu meblağ 952,559 milyon TL, 2011 yılında 1,297,713 milyon TL, 2013'te 1,567,289 milyon TL, 2015'te 1,952,638 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2016 yılı GSYH meblağı ise 2,148,000 milyon TL'ye yükselmiştir.

Bazı iktisadî faaliyet kollarında cari fiyatlarla 2016 yılında 2015 yılına göre GSYH gelişme hızları şöyledir: Tarım-ormancılık ve balıkçılık %-1.9; Sanayi %10.6; İmalât sanayii %10.6; İnşaat %19.3; Hizmetler %5.8; Bilgi ve iletişim %13.6; Finans ve sigorta faaliyetleri %21.1; Gayrimenkul faaliyetleri %11.5; Meslekî, idarî ve destek hizmet faaliyetleri %13.3; Kamu yönetimi, eğitim, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri %17.9.

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'ne göre 31 Aralık 2016 itibariyle Türkiye nüfusu 79,814,871 kişiden oluşmaktadır. Nüfusun %50.2'sini (40,043,650 kişi) erkekler, %49.8'sini (39,771,221 kişi) ise kadınlar oluşturmaktadır. Yıllık nüfus artış hızı 2015'te %013.4 iken, 2016'da %013.5'e yükselmiştir.

Kişi başına GSYH (KBGSYH) gelişmeleri şöyledir: Cari fiyatlarla KBGSYH; 2007'de 9,247 \$ iken, 2009'da 8,561 \$'a gerilemiştir. 2011 yılında tekrar yükselişe geçen gelir 10,428 \$'a, 2013'te 10,822 \$'a yükselmiştir. 2015'te belirgin bir düşüş meydana gelmiş ve 9,257 \$'a gerilemiştir. 2016 yılı meblağı da benzer trendi izleyerek 9,243 \$ olarak gerçekleşmiştir.

Anlaşıldığı kadarıyla, mevcut iktisadî ve siyasî konjonktür ile bağlantılı olarak tüm dünyada olduğu gibi Türkiye de bir büyüme sorunu görünmektedir. 2011-13 döneminde kişi başına düşen GSYİH meblağıyla "orta gelir tuzağından" çıkabilme ümidinde olan Türkiye'nin tekrar aynı sarmala girdiği ortaya çıkmaktadır. 2017 yılı itibariyle bir toparlanma ümidi görünmekle beraber bu hususta net bir değerlendirme yapmak için henüz erken olduğu ifade edilebilir.

1-b) Sanayi

İmalât sanayiindeki üretim değışim oranları, alt sektörler itibariyle Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2: Üretim Artışı (Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış)

İKTİSADİ FAALİYET KOLLARI	Üretim Endeksi (2010=100)		Değişim (%)
	2015	2016	
	2015	2016	16/15
TOPLAM SANAYİ	124.1	126.4	1.0
Madencilik ve Taş Ocakçılığı Sektörü	107.3	108.2	1.0
İmalât Sanayii Sektörü	125.5	127.3	1.0
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	123.5	129.9	1.1

Kaynak: TÜİK

2010=100 temel yıllık sanayi endeksine göre, 2015 yılı ile kıyaslandığında, 2016 yılında sanayi üretiminde az da olsa artış olduğu görülmektedir. Öte yandan, bu üretim artışı 2016 yılında tüm alt sektörlerde gerçekleşmiştir. (Bkz. Tablo 2)

Tablo 3: Kapasite Kullanım Oranları (Mevsim etkilerinden arındırılmış) (Ağırlıklı Ortalama) (%)

	2014	2015	2016
Ocak	76.1	74.7	77.5
Şubat	74.9	75.2	77.1
Mart	75.9	75.4	77.6
Nisan	75.6	77.3	77.4
Mayıs	74.9	77.5	77.6
Haziran	75.2	77.4	77.6
Temmuz	74.4	78.0	77.3
Ağustos	74.5	76.5	76.0
Eylül	74.7	77.6	77.6
Ekim	74.6	76.9	77.5
Kasım	74.4	77.7	77.5
Aralık	75.2	77.9	78.0

Kaynak: TCMB

2016 yılında aylar itibariyle kapasite kullanım oranlarında (KKO) %76-78 bandında değişimler meydana geldiği görülmektedir. 2015 yılı ortalama KKO %76.8 seviyesinde iken 2016'da %77.4 olarak gerçekleşmiştir. (Bkz. Tablo 3)

Tablo 4: Tam Kapasite ile Çalışamama Sebepleri (%) (Ekim*)

	2015	2016
Kısıtlayan Faktör Yoktur	45.9	50.6
Talep Yetersizliği	21.5	21.0
İşgücü Yetersizliği	9.4	6.7
Hammadde-Ekipman Yetersizliği	9.4	7.8
Malî İmkânsızlıklar	8.4	6.8
Diğer	5.4	7.1

(*) Bu veriler üç ayda bir (Ocak, Nisan, Temmuz, Ekim) üretilmektedir.

Kaynak: TCMB

Merkez Bankası, İktisadî Yönelim Anketi (İYA) ve Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE) verilerine göre 2016 yılı Ekim döneminde; tam kapasite ile çalışamamaya ilişkin ilk sırada belirtilen sebep, 'talep yetersizliği'dir. Ardından, 'hammadde-ekipman yetersizliği' belirtilmiştir. Kısıtlayıcı herhangi bir faktörün olmadığını belirtenlerin sayısı, 2015 Ekim dönemine göre bir miktar artmış olup oran %50.6'dır. (Bkz. Tablo 4)

Tablo 5: Kurulan/Kapanan Şirket, Kooperatif ve İşletme

	2015	2016	Değişim (16/15) (%)
Açılan şirket, kooperatif ve gerçek kişi ticarî işletme	114,691	106,452	-0.93
Tasfiyedeki şirket ve kooperatif	14,093	13,965	-0.99
Kapanan şirket, kooperatif ve gerçek kişi ticarî işletme	32,762	31,938	-0.97

Kaynak: TOBB

2015 yılına göre 2016 yılında yeni şirket, kooperatif ve gerçek kişi ticarî işletme kuruluşlarında düşük de olsa bir azalış meydana gelmiş olup oran %09 civarındadır. Kapanan şirket, kooperatif ve gerçek kişi ticarî işletme sayısında da azalma meydana gelmiş olup oran %1 civarındadır. Öte yandan, tasfiyedeki şirket ve kooperatif sayısı da buna yakın bir oranda azalmıştır. (Bkz. Tablo 5)

1-c) İstihdam

TÜİK Hane Halkı İşgücü Anketi sonuçlarına göre, 2015 ve 2016 Aralık dönemlerindeki (Baz yılın Kasım-Aralık ve takip eden yılın Ocak aylarındaki) temel işgücü verileri Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6: Temel İşgücü Verileri (Mevsim etkilerinden arındırılmış) (000 kişi, %) (Aralık Dönemi)

	2015	2016
AKTİF NÜFUS	58,294	59,146
İŞGÜCÜ DURUMU		
İstihdam Edilen	27,023	27,301
İşsiz	3,078	3,717
İŞGÜCÜNE KATILMA ORANI	51.6	52.4
İSTİHDAM ORANI	46.4	46.2
İŞSİZLİK ORANI	10.2	12.0
Tarım Dışı İşsizlik Oranı	12.2	14.3
Genç Nüfusta (15-24 yaş) İşsizlik Oranı	18.0	22.5
Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olanların Genç Nüfustaki Oranı	23.5	24.8

Kaynak: TÜİK

2015 Aralık döneminde istihdam edilen kişi sayısı 30,101,000 iken, 2016'nın aynı döneminde bu sayı 31,018,000 kişi olarak gerçekleşmiştir. 2015 yılına göre 2016 yılında istihdam edilen kişi sayısındaki artış 917,000'dir. 2016 Aralık döneminde işsiz sayısı ise 3,717,000 olup 2015 yılının aynı dönemine göre meydana gelen artış 639,000 kişidir. 2016 yılında istihdam oranı %46.2, işsizlik oranı ise %12'dir. Tarım dışı işsizlik oranı %14.3; 15-24 yaş grubundaki işsizlik oranı ise %22.5'tir. (Bkz. Tablo 6)

2) FİNANSAL KESİM

2-a) Fiyatlar

Fiyatlarda meydana gelen değişimler, Tablo 7'de ve 8'de yer almaktadır.

Tablo 7: Fiyatlardaki Gelişmeler (Bir önceki aya göre değişim) (%)

	Yurtiçi ÜFE			TÜFE		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Ocak	3.32	0.33	0.55	1.98	1.10	1.82
Şubat	1.38	1.20	-0.20	0.43	0.71	-0.02
Mart	0.74	1.05	0.40	1.13	1.19	-0.04
Nisan	0.09	1.43	0.52	1.34	1.63	0.78
Mayıs	-0.52	1.11	1.48	0.40	0.56	0.58
Haziran	0.06	0.25	0.41	0.31	-0.51	0.47
Temmuz	0.73	-0.32	0.21	0.45	0.09	1.16
Ağustos	0.42	0.98	0.08	0.09	0.40	-0.29
Eylül	0.85	1.53	0.29	0.14	0.89	0.18
Ekim	0.92	-0.20	0.84	1.90	1.55	1.44
Kasım	-0.97	-1.42	2.00	0.18	0.67	0.52
Aralık	-0.76	-0.33	2.98	-0.44	0.21	1.64

Kaynak: TÜİK

‘Bir önceki aya göre değişim’ açısından, Yurtiçi ÜFE’de önceki yıllarda olduğu gibi 2016 yılında da dalgalanmalar meydana gelmiştir. TÜFE’de de benzer durumlar söz konusudur. (Bkz. Tablo 7)

Tablo 8: Fiyatlardaki Gelişmeler (Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim) (%)

	Yurtiçi ÜFE			TÜFE		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Ocak	10.72	3.28	5.94	7.75	7.24	9.58
Şubat	12.40	3.10	4.47	7.89	7.55	8.78
Mart	12.31	3.41	3.80	8.39	7.61	7.46
Nisan	12.98	4.80	2.87	9.38	7.91	6.57
Mayıs	11.28	6.52	3.25	9.66	8.09	6.58
Haziran	9.75	6.73	3.41	9.16	7.20	7.64
Temmuz	9.46	5.62	3.96	9.32	6.81	8.79
Ağustos	9.88	6.21	3.03	9.54	7.14	8.05
Eylül	9.84	6.92	1.78	8.86	7.95	7.28
Ekim	10.10	5.74	2.84	8.96	7.58	7.16
Kasım	8.36	5.25	6.41	9.15	8.10	7.00
Aralık	6.36	5.71	9.94	8.17	8.81	8.53

Kaynak: TÜİK

'Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim' açısından 2016 Yurtiçi ÜFE'sinde de yıl boyunca dalgalanmalar meydana gelmiştir. Öte yandan yıl başında %5.94 olan ÜFE, yıl sonunda %9.94'e yükselmiştir. TÜFE'de de benzer biçimde dalgalanmalar yaşanmakla beraber 2016 yıl başı ve sonu oranları arasında ÜFE'deki gibi belirgin değişme oluşmamıştır. Nitekim yıl başı TÜFE %9.58 iken yıl sonunda bu oran %8.53 olarak gerçekleşmiştir. (Bkz. Tablo 8)

2009 ve 2010 (Nisan hariç) döneminde ÜFE'de tek haneler gerçekleşmiştir. Ancak 2011 boyunca yine çift hanelere geçilmiş olup bunun istisnaları Nisan ve Mayıs aylarıdır. Ocak ayı haricinde 2012 yılı boyunca tek haneli oranlar devam etmiştir. 2013 yılı da benzer nitelik sergilemiştir. 2014 ise tek ve çift haneli enflasyon oranlarının birlikte yaşandığı bir yıl olmuştur. Ama yıl sonu oranı yine tek hanelidir. 2015 ve 2016 oranları ise daima tek hanelidir. (Bkz. Tablo 8)

TÜFE'de de 2009 ve 2010 (Şubat ve Nisan hariç) yılları, tek hanelerin gerçekleştiği dönemlerdir. Bu durum, Aralık ayı haricinde 2011 boyunca da geçerliliğini korumuştur. 2012'nin ilk dört ayında yine iki haneli enflasyon oranları gerçekleşmiş olmakla beraber, Mayıs itibariyle bu oranlar yerlerini tek hanelere terk etmiştir. Bu eğilim 2013-2016 yılları boyunca da devam etmiştir. (Bkz. Tablo 8)

'Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim' dikkate alınarak 2003, 2004 ve 2005 yıllarında hedef enflasyon oranları realize edilebilmekle beraber, 2006, 2007 ve 2008 yıllarında bunu sağlamak mümkün olmamıştır. 2009 yılı hedef oranı %7.5 olup ÜFE'de Şubat'ta TÜFE'de ise Nisan'da realize edilebilmiştir. Ancak bu erişim, bir başarıdan ziyade iç piyasadaki daralmanın sonucu olarak değerlendirilmektedir. 2010 yılı için tespit edilen hedef oranı %6.5'e ise sadece TÜFE'de ulaşılabilmiştir. 2011 yılı hedef enflasyon oranı %5.5 olarak tespit edilmiştir. Bu orana 2011'in sadece ilk dört ayında TÜFE'de erişilebilmişken Mayıs ayı itibariyle hedeften giderek uzaklaşmıştır.

2012-2017 dönemi hedef enflasyon oranı ise %5 olup ÜFE'de sadece belli aylarda realize edilmiş olmakla beraber TÜFE'de hiçbir zaman için bu hedefin gerçekleşmesi mümkün olmamıştır. Yıl sonu baz alındığında ise dönem boyunca ne ÜFE'de (2012 yılı hariç) ne de TÜFE'de bu hedef realize edilebilmiştir.

2-b) Parasal Göstergeler

2016 ve 2015 Aralık sonları itibariyle parasal göstergeler ve bunlar arasındaki değişim oranları, Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9: Parasal Göstergeler (milyon TL)

	25 Aralık 2015	30 Aralık 2016	Değişim (16/15) (%)
Dolaşımdaki Para	94,465	111,750	18.3
Vadesiz TL Mevduat	123,368	158,143	28.2
Vadesiz YP Mevduat	94,477	112,445	19.0
* M1	312,309	382,339	22.4
Vadeli TL Mevduat	539,139	628,528	16.6
Vadeli YP Mevduat	354,556	395,850	11.6
** M2	1,206,005	1,406,716	16.6
Repo	5,044	6,936	37.5
B Tipi Likit Fonlar	12,563	12,635	0.6
İhraç Edilen Menkul Kıymetler	25,572	24,381	-4.7
*** M3	1,249,184	1,450,669	16.1
Toplam TL Krediler	1,008,742	1,132,577	12.3
Bireysel TL Krediler	397,372	438,931	10.5
Kurumsal TL Krediler	611,370	693,647	13.5
Dolarizasyon (YP/M3)	35.9	35.0	-2.5

Kaynak: TCMB

2015 sonu itibariyle 94.5 milyar TL olan dolaşımdaki para meblağı, 2016 sonunda 111.7 milyar TL'ye yükselmiş olup artış oranı %18.3'tür. Vadesiz TL ve yabancı para mevduatlarında meydana gelen artışlar sırasıyla %28.2 ve %19'dur. Vadeli TL ve yabancı para mevduatlarındaki artış oranları ise sırasıyla %16.6 ve %11.6'dır. (Bkz. Tablo 9)

2015 sonunda bankalarca verilen toplam kredi meblağı 1,009 milyar TL civarında idi. Bu meblağ, 2016 yılı sonunda 1,133 milyar TL civarına yükselmiş olup artış oranı %12.3'tür. (Bkz. Tablo 9)

2-c) Finansal Yatırım Araçları

2016 Aralık'ında, seçilmiş finansal yatırım araçlarının yıllık ortalamaları itibariyle reel getirileri Tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 10: Seçilmiş Finansal Yatırım Araçlarının Reel Getirileri (Yıllık ortalamalar) (Aralık)

		REEL GETİRİ (2003=100)	
		Yurtiçi ÜFE (%)	TÜFE (%)
YILLIK ORTALAMA	Altın (Külçe)	14.70	10.99
	Borsa Endeksi (BIST 100)	-8.36	-11.32
	Euro	6.05	2.63
	ABD Doları	6.45	3.02
	Mevduat Faizi (Brüt)	5.47	2.06
	Devlet İç Borçlanma Senetleri	4.03	0.67

Kaynak: TÜİK

2016 Aralık'ında; 2003=100 temel yıllık Yurtiçi ÜFE ile indirildiğinde yıllık ortalamalar itibariyle en yüksek getiri altın ile elde edilmişken, en fazla zarar Borsada gerçekleşmiştir. TÜFE ile indirildiğinde de durum aynı merkezdedir. (Bkz. Tablo 10)

2-d) Finansal Kuruluşlar

2016 yılı sonunda Türkiye'de faaliyette bulunan finansal kuruluşlar Tablo 11'de yer almaktadır.

Tablo 11: Türkiye'deki Finansal Kuruluşlar (Adet)

KURULUŞ	2012	2014	2016
Kamu Kalkınma ve Yatırım Bankaları	4	4	4
Kamu Mevduat Bankaları	3	3	3
TMSF Bünyesindeki Bankalar	2	2	2
Özel Yatırım Bankaları	5	6	5
Özel Mevduat Bankaları	11	10	8
Türkiye'de Kurulu Yabancı Yatırım Bankaları	4	3	4
Türkiye'de Kurulu Yabancı Mevduat Bankaları	10	13	15
Mevduat Toplama Yetkisine Sahip Yabancı Banka Şubeleri	6	6	5
Katılım Bankaları (Özel Finans Kurumları)	4	4	3
Türkiye'de Temsilciliği Bulunan Yabancı Banka Sayısı	44	48	48
Leasing Kuruluşları	31	24	26
Factoring Kuruluşları	78	76	61
Tüketici Finansman Kuruluşları	13	12	14
Varlık Yönetim Şirketleri	9	10	12
Finansal Holding Kuruluşları	3	3	2

Kaynak: BDDK

2016 yılı sonunda toplam yerli-yabancı banka sayısı 41, Katılım bankaları 3, Leasing kuruluşları 26, Factoring kuruluşları ise 61'dir. Tüketici finansman kuruluşlarının sayısı 14, Varlık yönetim şirketleri ise 12 adettir. (Bkz. Tablo 11)

3) KAMU MALİYESİ KESİMİ

3-a) Bütçe Gelişmeleri

2015-16 yılları bütçe gelişmeleri Tablo 12'de yer almaktadır.

Tablo 12: Bütçe ile İlgili Gelişmeler (000 TL) (%)

	2015	2016	Değişim (16/15) (%)
GELİRLER	482,779,900	554,431,400	14.8
Genel Bütçe Gelirleri	464,187,530	533,663,499	15.0
Vergi Gelirleri	407,818,455	458,657,754	12.5
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	19,662,165	23,741,554	20.7
Alınan Bağışlar ve Yardımlar	1,240,649	2,239,558	80.5
Faizler, Paylar ve Cezalar	26,559,583	34,603,901	30.3
Sermaye Gelirleri	7,933,030	12,827,631	61.7
Alacaklardan Tahsilat	973,648	1,593,101	63.6
Özel Bütçeli İdare Gelirleri	15,083,319	16,844,484	11.7
Düzenleme ve Denetleme Kurum Gelirleri	3,509,051	3,923,417	11.8
HARCAMALAR	506,305,093	583,689,317	15.3
Faiz Hariç Harcamalar	453,300,854	533,442,780	17.7
Personel Giderleri	125,051,412	148,856,931	19.0
Sos. Güv. Kur. Devlet Primleri	21,044,781	24,695,845	17.3
Mal ve Hizmet Alımları	45,563,391	53,936,587	18.4
Carî Transferler	182,671,028	224,871,910	23.1
Sermaye Giderleri	57,199,129	59,444,060	3.9
Sermaye Transferleri	10,438,226	8,881,418	-14.9
Borç Verme	11,332,887	12,756,029	12.6
Faiz Harcamaları	53,004,239	50,246,537	-5.2
BÜTÇE DENGESİ	-23,525,193	-29,257,917	24.4
Faiz Dışı Denge	29,479,046	20,988,620	-28.8

Kaynak: MB

2016 yılında elde edilen gelir meblağı 554,431 milyon TL'dir. 2015'e göre artış meydana gelmiş olup oran %14.8'dir. Aynı yıldaki harcama meblağı 583,639 milyon TL olup 2015'e göre artış oranı %15.3'tür. (Bkz. Tablo 12)

2016 yılı faiz harcamaları meblağı 50,247 milyon TL olup 2015'in aynı dönemine göre %5.2 oranında azalmıştır. Faiz dışı dengede ise önceki döneme göre belirgin bir azalış meydana gelmiştir. Nitekim, 2015 yılında 29,479 milyon TL olan faiz dışı fazla, 2016'da 20,989 milyon TL'ye gerilemiştir ve azalış oranı %29 civarındadır. (Bkz. Tablo 12)

Bunun yanında, bütçe dengesinde de aleyhte gelişmeler göze çarpmaktadır. Nitekim, 2015 yılında 23,525 milyon TL olan bütçe açığı, 2016'nın aynı döneminde artış sergileyerek 29,258 milyon TL'ye çıkmıştır. Meydana gelen artış oranı %24 civarındadır. (Bkz. Tablo 12)

3-b) Borç Verileri

İç ve dış borçlara ilişkin bilgiler Tablo 13-17'de yer almaktadır.

Tablo 13: İç Borç Stoku (milyon TL)

	2014	2015	2016
TOPLAM	443,357	474,248	514,702
Merkezi İdare	414,649	440,124	468,644
Diğer Kamu	28,708	34,124	46,058
VADE (ay)	55.0	55.1	51.9

Kaynak: HM

2016 yılı toplam iç borç stoku 514,702 milyon TL'dir. 2015 yılına göre meydana gelen artış 40,454 milyon TL'dir. Bu borcun ağırlıklı kısmı merkezî idareye aittir. Borç stokunun ortalama vadesinde ise azalış meydana gelmiştir. Nitekim, 2015 sonunda 55.1 ay olan borç stokunun ortalama vadesi, 2016 sonunda 51.9 aya gerilemiştir. (Bkz. Tablo 13)

Tablo 14: Brüt Dış Borç Stoku (milyon \$, %)

	2014	2015	2016
TOPLAM	401,728	395,862	404,890
Kısa Vadeli	131,565	101,881	98,009
Uzun Vadeli	270,163	293,981	306,881
Borç stoku / GSYH	43.0	46.0	47.3

Kaynak: HM

2014 yılı sonunda 401,728 milyon Dolar olan dış borç stoku, 2015 yılında 395,862 milyon Dolar'a gerilemiştir. 2016 sonunda ise yine artış meydana gelmiş ve borç meblağı 404,890 milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir. Vadeler açısından dış borçlar temel karakteristiğini sürdürmekte olup ağırlıklı olarak uzun vadeli. 2016 yılında uzun vadeli borçların toplam dış borç stokundaki payı %76 civarındadır. Aynı yılda borç stokunun GSYH'daki payı ise %47.3'tür. (Bkz. Tablo 14)

Tablo 15: Borçlular İtibariyle Brüt Dış Borç Stoku (milyon \$, %)

	2014	2015	2016	Toplamdaki Payı (2016)
Kamu Sektörü	117,687	113,097	119,715	29.6
TCMB	2,484	1,327	821	0.2
Özel Sektör	281,557	281,437	284,354	70.2

Kaynak: HM

Borçlular itibariyle brüt dış borç stokunda asıl pay özel sektöre ait olup bunu kamu sektörü ve Merkez Bankası takip etmektedir. 2016 yılı brüt dış borcunda özel sektörün payı %70.2 iken kamunun payı %29.6'dır. (Bkz. Tablo 15)

Tablo 16: Dış Borç Döviz Kompozisyonu (%)

DÖVİZ CİNSİ	2014	2015	2016
Dolar	57.6	58.4	59.4
Euro	31.7	31.9	31.1
SDR	0.1	0.1	0.1
Yen	0.2	0.2	0.2
TL	0.7	0.6	0.6
Diğer	9.7	8.8	8.6

Kaynak: HM

2016 yılında dış borcun %59.4'ü ABD Doları cinsindedir. Müteakiben; Euro, Yen, SDR ve diğer para birimleri cinsinden borçlar gelmektedir. (Bkz. Tablo 16)

Tablo 17: Merkezî İdare Borç Stoku (Alacaklıya göre) (milyon \$)

	2014	2015	2016
TOPLAM BORÇ STOKU	263,660	232,838	215,465
I) İÇ BORÇ STOKU	178,497	151,100	132,930
II) DIŞ BORÇ STOKU	85,163	81,738	82,535
a) Kredi	26,988	24,294	22,584
a.1) Uluslararası Kuruluşlar (IMF Kredisi) (SDR Tahsisatı*)	17,206 (0) (1,389)	16,071 (0) (1,330)	15,052 (0) (1,289)
a.2) Hükümet Kuruluşları	4,755	4,356	4,097
a.3) Ticarî Bankalar	5,028	3,867	3,435
b) Tahvil	58,175	57,444	59,951

(*) 2009'da IMF tarafından tahsis edilen 959 milyon SDR'lik meblağ.

Kaynak: HM

Hazine Müsteşarlığı verilerine göre, alacaklılar itibariyle merkezî idare toplam borç stokunda olumlu gelişmeler meydana gelmiştir. Nitekim, 2014 sonunda 264 milyar Dolar olan toplam borç, 2015 yılı sonunda 233 milyar Dolar'a gerilemiştir. Söz konusu meblağ, 2016 yılı sonunda ise 215 milyar Dolar'a düşmüştür. (Bkz. Tablo 17)

IMF kredisinde ise öncelikle belirgin azalmalar, ardından da tükeniş söz konusudur. Nitekim 2010 sonunda 5.6 milyar Dolar olan IMF borcu, 2011 sonu itibariyle 4.4 milyar Dolar'a ve 2012 sonunda da 864 milyon Dolar'a gerilemiştir. 2013'te ise IMF borcu sıfırlanmıştır. Bu, borçlanma açısından önemli bir gelişme olarak değerlendirilebilir. (Bkz. Tablo 17)

4) DIŞ İŞLEMLER KESİMİ

4-a) Ödemeler Dengesi

Ödemeler dengesi bilgilerine Tablo 18'de yer verilmektedir.

Tablo 18: Ödemeler Dengesi (milyon \$)

	2014	2015	2016
I. CARİ İŞLEMLER HESABI	-43,597	-32,118	-32,590
I.a) Dış Ticaret Hesabı	-63,597	-48,114	-40,854
I.b) Hizmetler Hesabı	26,768	24,208	15,468
I.c) Birincil Gelir Dengesi (Ücret Ödemeleri, Yatırım Geliri)	-8,175	-9,642	-8,997
I.d) İkincil Gelir Dengesi (Genel Hükümet Gelirleri, Diğer Sektör Transferleri)	1,407	1,430	1,793
II. SERMAYE VE FİNANS HESAPLARI	-41,697	-21,962	-21,689
II.a) Sermaye Hesabı (Üretilmeyen ve Finansal Olmayan Varlıklar)	-70	-21	23
II.b) Finans Hesabı (Doğrudan Yatırım, Portföy Yatırımı, Diğer Yatırım)	-41,627	-21,941	-21,712
III. NET HATA VE NOKSAN	2,040	10,198	10,855

Kaynak: TCMB

Carî işlemler hesabı; 2015 sonunda 32.1 milyar Dolar civarında açık vermişken, 2016 yılı açığı 32.6 milyar Dolar civarındadır. (Bkz. Tablo 18)

4-b) Mal Ticareti

Ana ve alt kalemler itibariyle mal ticareti verileri, Tablo 19'da ve 20'de yer almaktadır.

Tablo 19: Dış Ticaret Bileşimi (bin \$)

	2015	2016	Değişim (16/15) (%)
İHRACAT (FOB)	143,838,871	142,606,247	-0.9
İTHALÂT (CIF)	207,234,359	198,601,934	-4.2
DIŞ TİCARET DENGESİ	-63,395,488	-55,995,687	-11.7
İHRACAT / İTHALÂT (%)	69.4	71.8	

Kaynak: TÜİK

2016 yılı ihracatı 142.6 milyar Dolar, ithalâtı ise 198.6 milyar Dolar civarındadır. 2015 yılına göre ihracatta %0.9 oranında düşüş meydana

gelmişken, ithalâta meydana gelen azalış %4.2 oranındadır. Öte yandan, dış ticaret açığında da gerileme meydana gelmiş olup oran %11.7'dir. 2016 yılında ihracatın ithalâtı karşılama oranı 2015'e göre yükselmiş olup %71.8 olarak gerçekleşmiştir. (Bkz. Tablo 19)

Tablo 20: Geniş Ekonomik Grupların Sınıflamasına (GEGS) Göre Dış Ticaret Bileşimi (bin \$)

	2015	2016	Değişim (16/15) (%)
İHRACAT			
Sermaye (Yatırım) Malları	15,391,913	15,904,200	11.2
Ara (Hammadde) Mallar	68,432,756	66,935,258	46.9
Tüketim Malları	59,145,648	58,895,592	41.3
Diğer	868,554	871,197	0.6
İTHALÂT			
Sermaye (Yatırım) Malları	34,904,940	35,916,735	18.1
Ara (Hammadde) Mallar	143,316,885	134,307,422	67.6
Tüketim Malları	28,586,784	27,940,960	14.1
Diğer	425,750	436,817	0.2

Kaynak: TÜİK

2016 yılında, mal sınıflamasına göre dış ticaret bileşimi açısından ihracat alt kalemleri, sırasıyla şöyledir: hammadde, tüketim, yatırım ve diğer mallar. Burada dikkati çeken husus şudur: geleneksel olarak ihracat kalemleri arasında ilk sırayı tüketim malları alırken, 2006 yılı itibariyle bu yapıda bir değişiklik meydana gelmiş olup ilk sırayı hammaddeler almıştır. Aynı dönemde, ithalât alt kalemleri ise karakteristik yapısını sürdürmüş olup sırasıyla şöyledir: hammadde, yatırım, tüketim ve diğer mallar. (Bkz. Tablo 20)

2016 yılında ülke gruplarına göre incelendiğinde, ihracatın %47.9'unun AB ülkelerine; kalan kısmının diğer ülkelere yapıldığı ortaya çıkmaktadır. Bu oran 2015'te %44.5 olup 2016'da %8 civarında bir artış meydana gelmiştir. 2016 yılında ithalâtın %39'u AB ülkelerinden; kalan kısmı diğer ülkelere gerçekleştirilmiştir. Bu oran 2015'in aynı döneminde de %38 idi. Buradan anlaşıldığı üzere, Türkiye'nin başlıca ticaret ortağı sayılan AB ülkeleri ile ihracat hacminde global kriz dolayısıyla 2012 yılında beliren yavaşlama ve gerileme sinyalleri, yerini nispi canlılığa terk etmiştir. Nitekim, 2014'ten itibaren başlayan bu olumlu eğilim 2016'da da devam etmiştir.

4-c) Hizmet Ticareti

Alt faaliyet dalları itibariyle hizmet ticareti verileri Tablo 21'de yer almaktadır.

Tablo 21: Hizmet Ticareti Gelişmeleri (milyon \$)

	2014	2015	2016
HİZMETLER DENGESİ	26,768	24,208	15,468
1) İşlem Gören Mallar	72	67	-3
2) Tamir ve Bakım	-254	-315	-316
3) Taşımacılık	5,448	6,152	5,082
3.1) Navlun	-2,740	-1,316	-1,323
3.2) Diğer Taşımacılık	8,188	7,468	6,405
4) Turizm	24,480	21,248	13,960
5) İnşaat	1,084	375	511
6) Sigorta	-521	-423	-386
7) Finans	-1,079	-1,121	-934
8) Diğer Ticarî	-2,017	-1,513	-1,718
9) Resmî	-1,208	-1,076	-1,172
10) Diğer	763	814	444

Kaynak: TCMB

2016 yılında Türkiye'nin net gelir sağlayan başlıca hizmet alt sektörleri, sırasıyla; turizm, taşımacılık ve inşaatır. Söz konusu dönem itibariyle Türkiye'nin hizmet ticareti net geliri 15.5 milyar Dolar civarındadır. 2015'e göre bu meblağda ciddi bir gerileme meydana gelmiş olup düşüş oranı %36 civarındadır. Bunun temel sebebinin yıl boyunca dünyada ve özellikle Orta Doğu coğrafyasında meydana gelen hadiseler olduğu ifade edilebilir. (Bkz. Tablo 21)

Tablo 22: Turizm Verileri (kişi, bin \$)

	2014	2015	2016
Türkiye'yi Ziyaret Eden Kişi Sayısı	41,415,070	41,617,530	31,365,330
Yabancılar	35,850,286	35,592,160	25,265,406
Yurtdışı İkametli Vatandaşlar	5,564,784	6,025,370	6,099,924
Turizm Geliri	34,305,904	31,464,777	22,107,440
Yabancılar	27,778,026	25,438,923	15,991,381
Yurtdışı İkametli Vatandaşlar	6,289,260	5,843,074	5,964,853
Yurt Dışını Ziyaret Eden Türkiyeli Turist Sayısı	7,982,264	8,750,851	7,891,909
Turizm Gideri (Türkiyeli Turistlerin Masrafı)	5,470,481	5,698,423	5,049,793

Kaynak: TÜİK

TÜİK istatistiklerine göre, 2016 yılında Türkiye'yi ziyaret eden kişi (yabancı turist+yurtdışı ikametli vatandaş) sayısı 31,365,330'dur. Yurt dışını ziyaret eden Türkiyeli turist sayısı ise 7,891,909'dur. Yabancı ziyaretçilerin ülkeleri itibariyle başlıcaları şöyledir: Almanya, Gürcistan, Bulgaristan, İran ve İngiltere. (Bkz. Tablo 22)

2016 yılı toplam turizm geliri (yabancı turist+yurtdışı ikametli vatandaş) 22,107,440 \$'dır. Aynı yılın turizm gideri (Türkiyeli turist) ise 5,049,793 \$ olarak gerçekleşmiştir. (Bkz. Tablo 22)

Kaynaklar

TÜİK, Kalkınma Bakanlığı, HM, TCMB, TOBB, MB, BDDK, Turkish Bank.

5. PROJELER

5.1. DİCLE BÖLGESİ LİSANSLI DEPOCULUK PROJESİ TAMAMLANDI

DİKA'nın Doğrudan Finansman Desteği (DFD) kapsamında hazırlanan "TRC3 Bölgesi İlleri Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk İhtiyacının Tespiti ve Ön Fizibilite Çalışması Projesi" tamamlandı. 2016 yılında başlayıp 2017'de tamamlanan proje, Dr. Mehmet Behzat Ekinci'nin de yer aldığı bir ekip öncülüğünde yürütülüyordu.

Batman İli lisanslı depoculuk ön fizibilite rapor hazırlığı, Batman İli hububat lisanslı depoculuk mimarî projesinin çizimi, TRC3 Bölgesi İlleri stratejik tarım ürünlerinde lisanslı depoculuk raporu hazırlığı ve IPA-II proje programına başvuru eylem planı hazırlığı gibi somut çıktılarını hedeflendiği 93,391 TL meblağlı projede şu kurumlar bir araya geldi: Batman Üniversitesi (Yürütücü), Şırnak Üniversitesi (Ortak), Mardin Artuklu Üniversitesi (Proje Ekip Üyeliği), İnönü Üniversitesi (Danışmanlık), Uludağ Üniversitesi (Danışmanlık), Batman Ticaret Borsası (Ortak), Kızıltepe Ticaret Borsası (Ortak), Şırnak Ticaret ve Sanayi Odası (İştirakçi), Batman Ticaret ve Sanayi Odası (İştirakçi), Cizre Ticaret ve Sanayi Odası (İştirakçi).

Dr. Mehmet Behzat Ekinci; Batman Üniversitesi Öğretim Elemanları Arş. Gör. Dr. Gökhan Karhan (İktisat), Arş. Gör. Mücahit Çayın (İktisat), Arş. Gör. Sidar Atalay Şimşek (İktisat), Arş. Gör. Dr. Yavuz Elitok (İşletme), Arş. Gör. Esat Atalay (İşletme), Arş. Gör. Uyum Elitok (İşletme), Dr. Murat Silinir (Uluslararası İlişkiler), Dr. Sadullah Özel (Uluslararası İlişkiler), Arş. Gör. Dr. Emrullah Türk (Sosyoloji); Şırnak Üniversitesi Öğretim Elemanları Dr. Yunus Açı (İktisat), Öğr. Gör. Ferhat Şirin Sökmen (Muhasebe ve Vergi Uygulamaları); İnönü Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Ahmet Uğur (İktisat); Uludağ Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Sertaç Dokuzlu (Tarımsal İşletmecilik); Batman Ticaret Borsası Genel Sekreteri Vehbi Akbulut, Kalite ve Akreditasyon Sorumlusu İsa Akdaş ve Kızıltepe Ticaret Borsası Genel Sekreter Yardımcısı Metin Sert'ten oluşan ekip tarafından yürütülen proje, fizibilite raporunun hazırlanmasından sonra nihayete erdirildi.

Proje kapsamında şu faaliyetler icra edildi: Batman, Mardin, Şırnak ve Siirt İllerinde stratejik öneme sahip tarım ürünlerinin mevcut durumunun, depolama şartlarının, pazarlama sorunlarının ortaya konulması; bu illerde yetişen önemli ürünlerin benzerleri için başka illerde kullanılan lisanslı depo örneklerinin yerinde incelenmesi; lisanslı depoculuk ön fizibilite raporunun ve uygulama (mimarî) projelerinin hazırlanması; lisanslı depoculuk ön fizibilite raporunun hazırlanması; IPA-II proje çağrısına kadar geçen süreyi düzenleyen bir eylem planının hazırlanması.

Projenin Mardin ayağında MAÜ ve KTB yakın işbirliği yaptı. Bu kapsamda, İlin zirâî kapasitesini ve lisanslı deponun nerede kurulacağına dair tercihleri tespit etmek amacıyla İktisat Bölümü öğrencilerinin desteğiyle Aralık 2016'da Mardin'deki çiftçi, tüccar ve sanayicilerle bir anket çalışması gerçekleştirildi.

Bilindiği üzere, genel olarak Lisanslı Hububat Depoları ile şunlar hedeflenmektedir: tarım reformunun başarılması ve tarım ürünleri ticaretinin kolaylaştırılarak bilhassa özel sektör katılımının artırılması; sağlıklı depolama ve laboratuvar altyapısının oluşturulması; teminat ve kredi imkânı oluşturulması; tarım ürünlerinde vadeli piyasalara geçişte altyapı oluşturulması; lisanslı depoların ve ürün ihtisas borsalarının yurtiçinde ve dışında açacakları şubeler vasıtasıyla ürün pazarlanmasında ve dağıtımında büyük kolaylıklar sağlanması; hasat dönemlerinde tarım

ürünlerindeki arz yığılması nedeniyle oluşan fiyat düşüşlerinin önlenmesi ve piyasanın dengelenmesi; sanayiciye kaliteli ve zamanında ürün tedarik edilmesi; standart ve kaliteli ürünün teşvik edilmesi; vadeli borsalara geçişte kurumsal altyapının oluşturulması; tarım ürünleri ticaretinin kayıt altına alınması; ürün senedi aracılığıyla yatırımcılar için alternatif bir yatırım aracı sağlanması.

Bu proje ile söz konusu hedeflere Dicle Bölgesi'nde de ulaşılması amaçlanmaktadır. Nitekim, Batman İlinde inşa edilmesi hedeflenen Lisanslı Deponun, bilahare tip proje şeklinde Mardin, Şırnak ve Siirt İllerinde de hayata geçirilmesi planlanmaktadır. Bunun için IPA-II Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programı'na başvurulması ve AB kaynaklarından faydalanılması hedeflenmektedir.

Bölgesel işbirliğinin önemli bir örneğini sergileyen Mardin, Batman ve Şırnak Üniversiteleri Öğretim Elemanları ve projede yer alan diğer taraflar, bölgesel kalkınmaya imkân sağlayacak projelere ilişkin olumlu yaklaşımlarını yineleyerek, bu çerçevede her türlü ortak harekete hazır olduklarını dile getirmektedirler.

5.2. DİCLE BÖLGESİ COĞRAFİ İŞARETLER PROJESİ HAYATA GEÇİRİLİYOR

DİKA'nın öncülüğünde "TRC3 Bölgesi Coğrafi İşaretler Projesi"nin hayata geçirilmesi kararı alındı. Projede MAÜ ve Mardin İli/İlçeleri Odaları/Borsaları da aktif rol almaktadır.

Dr. Mehmet Behzat Ekinci'nin de yer aldığı Projede, TRC3 Bölgesi'nde sınırları belirli coğrafi alanlarda üretimi yapılan özgün tarım ve gıda ürünlerinin coğrafi işaret tescili ile ederinin yükseltilmesi, ürünün özgünlüğünün korunması, üretim yapan çiftçilerin ve üretim ve pazarlama zinciri içinde bulunan aktörlerin gelirlerinin arttırılması bu yolla yerel kalkınmanın sağlanması amaçlanmaktadır.

Proje; TRC3 Bölgesi İllerinde üretimi yapılan ve coğrafi işaret adayı olabilecek özgün tarımsal ve gıda ürünlerinin belirlenmesini, bu ürünlere coğrafi işaret alınması için gerekli teknik ve idarî çalışmaların ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde başlatılmasını ve yürütülmesini kapsamaktadır. Bölgede coğrafi işaret tescilinin ve coğrafi işaret alabilecek ürünlerin, başta bölgede üretim yapan çiftçilere olmak üzere son tüketiciye kadar ulaştırılmasını sağlayacak değer zinciri içerisindeki tüm paydaşlara ve bir kırsal kalkınma aracı olarak yerel ekonomiye katkıda bulunacağı öngörülmektedir.

Bilindiği üzere coğrafi işaretler, özellikle yerel üreticilerin pazara yönelik üretim yapmaları konusunda cesaretlendirilmesi, daha kaliteli üretimde bulunmaları için teşvik aracı olarak kullanılması ve yerel dinamiklerin canlandırılması bakımından ayrı bir önem taşımaktadır. Dolayısıyla proje Mardin'de de uygulandığında önemli bir ziraî ve ticarî potansiyelin harekete geçirilmesi umulmaktadır.

Birçok iktisadî ve sosyal faydası olan projede; TRC3 Bölgesi Üniversiteleri, Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Borsaları ve ilgili kamu, özel ve sivil toplum kuruluşları bir araya gelmektedir. MAÜ de bu süreçte aktif bir rol üstlenmektedir.

DİKA'nın inisiyatifiyle ilki 02.06.2016 tarihinde Mardin'de düzenlenen toplantıya Dicle Bölgesi Üniversiteleri, Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Borsaları, Tarım Müdürlükleri, Ziraat Odaları, çeşitli meslek kuruluşları ile GAP İdaresi ve Harran Üniversitesi temsilcileri katıldı. Toplantıya KTB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Şahin, MTSO Genel Sekreteri Çetin Sasa ve NTSO Genel Sekreteri Abdulkadir Güneş de iştirak etti.

Söz konusu tanıtım ve istişare toplantısına MAÜ adına katılım sağlayan Dr. Mehmet Behzat Ekinci, Odalar ve Borsalar ile işbirliği hâlinde Mardin'e özgü Derik Halhalî (Xalxalî) Zeytini, Kızıltepe Mercimeği ve Mardin Mezrone (Mezruna) Üzümü gibi ürünlerin ön plana çıkarılarak coğrafi işaret tescil sürecine dahil edilmeye çalışılacağını ifade etti.

Öte yandan Proje, TOBB/TEPAV tarafından 2014 yılından itibaren yürütülen “81 İle 81 Akademik Danışman” Projesi kapsamında Dicle (TRC3) Bölgesi Akademik Danışmanlarının işbirliğine de katkı sağlamasından dolayı ayrı bir önem taşıyor. Bu çerçevede; Mardin, Batman ve Şırnak İlleri Akademik Danışmanları yeni bir projede işbirliği yapıyor olmaktan mutluluk duyduklarını dile getirerek “bölgesel kalkınmaya” katkıda bulunan bu ve benzeri projelerde ortak hareket etmeye devam edeceklerini ifade ettiler. MAÜ ve Mardin İli/İlçeleri Odaları/Borsaları başta olmak üzere Bölge Üniversiteleri, Odaları ve Borsaları da benzer niyetlerini dile getirerek bu tür işbirliklerine her zaman fiili katkı sağlamaya hazır olduklarını dile getirdi.

5.3. DİCLE BÖLGESİ KAMU-ÖZEL-KARMA KURULUŞLARI COĞRAFİ İŞARETLER ULUSLARARASI SEMPOZYUMUNDA

Dicle Bölgesi Kamu-Özel-Karma nitelikli kuruluşları, “Türkiye’nin Coğrafi İşaretler Beşiği: Yukarı Mezopotamya Uluslararası Sempozyumu”ndaydı. Dicle Kalkınma Ajansı’nın öncülüğünde 6-7 Ekim 2017 tarihlerinde Mardin Erdoba Elegance Otel’de gerçekleştirilen sempozyuma başta Mardin, Batman, Siirt ve Şırnak Odaları/Borsaları olmak üzere çok sayıda kuruluş da katkı sağladı. Bu kapsamda başta DİKA olmak üzere Dicle Bölgesi Üniversiteleri, Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Borsaları, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl/İlçe Müdürlükleri, Ziraat Odaları, GAP İdaresi ve çeşitli meslek ve sivil toplum kuruluşları bir araya geldiler.

Programa, Üniversitelerden ve Odalardan/Borsalardan şu isimler katıldı: Dr. Mehmet Behzat Ekinci; Batman İli Oda/Borsa Akademik Danışmanı ve Batman Üniversitesi İİBF İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Dr. Gökhan Karhan; KTB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Şahin, Genel Sekreteri Abdulkadir Şahin, Genel Sekreter Yardımcısı Metin Sert; KTSO Yönetim Kurulu Başkanı Mahmut Dünder, Genel Sekreteri Ahmet Aslan, Kalite ve Akreditasyon Sorumlusu Velit Aydın; MTSO Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Ali Tutaşı, Genel Sekreteri Çetin Sasa, Kalite ve Akreditasyon Sorumlusu Sibel Gültekin; NTB Yönetim Kurulu Başkanı Necdet Aktaş, Genel Sekreteri Abdullah Dal, Kalite ve Akreditasyon Sorumlusu Ercan Çelik; NTSO Yönetim Kurulu Başkanı Mahsum Özmen, Genel Sekreteri Abdulkadir Güneş, Kalite ve

Akreditasyon Sorumlusu İlhan Özmen; Batman Ticaret Borsası, Batman Ticaret ve Sanayi Odası, Siirt Ticaret ve Sanayi Odası, Şırnak Ticaret ve Sanayi Odası ve Cizre Ticaret ve Sanayi Odası'nın yöneticileri ve personelleri; TOBB Reel Sektör Ar-Ge ve Uygulama Dairesi Eğitim ve Kalite Müdürlüğü Uzmanı Altuğ Gül,

Söz konusu program aynı anda iki faaliyeti içermektedir: Bir yandan Uluslararası Sempozyum kapsamında coğrafi işaretleme sistemine ilişkin çeşitli sunumlar gerçekleştirilirken diğer yandan Yöresel Ürünler Sergisi düzenlendi.

Uluslararası Sempozyumda, çok sayıda yerli ve yabancı katılımcı sunum yaptı. Bunlardan bir kısmı şöyleydi:

- Coğrafi İşaretler: Beslenme ve Sürdürülebilir Kırsal Kalkınmanın Temel Kaldıraçları, Prof. Dr. Jean-Louis Rastoin, UNESCO,
- Küreselleşen Dünyada Coğrafi İşaretler, Dr. Pınar Nacak, YüciTA,
- Türkiye'de Coğrafi İşaretler, Prof. Dr. Yavuz Tekelioğlu, YüciTA,
- 6769 Sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu ve Coğrafi İşaretlerde Yeni Dönem, Hakan Kızıltepe, Türkiye Patent Enstitüsü,
- Fransa'daki Coğrafi İşaret Denetim Mekanizmaları, François Luquet, QUALISUD,
- Yöresel Ürünlerin Tanınması ve Coğrafi İşaretlerin Yönetişiminde Bir Örgütlenme Modeli Olarak Kümelenme Stratejisi, Selma Tozanlı, CIHEAM/IAMM,
- DİKA Bölgesinin Coğrafi İşaretler Serüveni, Murat Erçin, DİKA,
- DİKA Bölgesinde Seçilen Ürünlerin Tescil Süreçleri, Dr. Ebru Sakar, Harran Üniversitesi.

Sempozyumla eş anlı olarak icra edilen diğer bir faaliyet ise “Dicle Bölgesi Yöresel Ürünler Sergisi”ydi. KTB Genel Sekreter Yardımcısı Metin Sert’in koordinasyonuyla gerçekleştirilen ve DİKA ile birlikte Kızıltepe Ticaret Borsası, Kızıltepe Ticaret ve Sanayi Odası, Mardin Ticaret ve Sanayi Odası, Nusaybin Ticaret Borsası, Nusaybin Ticaret ve Sanayi Odası öncülüğünde; Batman Ticaret Borsası, Batman Ticaret ve Sanayi Odası, Siirt Ticaret ve Sanayi Odası, Şırnak Ticaret ve Sanayi Odası ve Cizre Ticaret ve Sanayi Odası’nın ortak bir faaliyeti olan sergide coğrafi işaret potansiyeline sahip çok sayıda ürünün tanıtımı ve promosyonu gerçekleştirildi. Bu kapsamda hem sergilenen hem de katılımcılara ikram edilen ürünlerden bir kısmı şöyleydi:

- Mardin Ürünleri: Mardin Mezrone (Mezrone) Üzümü, Midyat Pekmezi, Midyat Ekşi Kavunu, Kızıltepe Mercimeği, Kızıltepe Ğurs (Xurs) İnciri, Derik Halhalî (Xalxalî) Zeytini, Derik İnciri, Mardin Yöresel Pekmezi, Mardin Mırrası, Mardin Pestili, Midyat/ Kızıltepe Tandır Ekmeği, Mardin İklice Ekmeği, Midyat Acur Turşusu, Mardin Ktır Ekmeği, Mardin Sumağı, Mardin Bittım Sabunu, Mardin Bittım Kahvesi;
- Batman Ürünleri: Sason Çileği, Gercüş Mezrone (Mezrone) Üzümü, Gercüş Cevizli Sucuğu, Gercüş Üzüm Pestili, Gercüş Pekmezi, Hasankeyf İnciri, Hasankeyf Bademi, Batman Karpuz Çekirdeği;
- Siirt Ürünleri: Siirt Bittımı, Siirt Bittım Kahvesi, Siirt Zivrik Narı, Siirt Sumağı, Siirt Kuru Ekmeği, Siirt Sahlebi, Pervari Karakovan Balı, Siirt Fıstığı;
- Şırnak Ürünleri: Beytüşşebap Karakovan Balı, Otlı Peynir, Ceviz.

Programda, “TRC3 Bölgesi’nin Yöresel Tarım ve Gıda Ürünleri” isimli bir eser de dağıtıldı. Mardin İli/İlçeleri Odalarının/Borsalarının DİKA ile ortak bir faaliyeti olan bu eserin içeriği geniş bir ekibin yoğun çalışmasıyla hazırlandı.

DİKA Genel Sekreteri Yılmaz Altındağ ve aynı zamanda bu programın Koordinatörü olan DİKA Dış İlişkiler ve Fonlar Birim Başkanı Murat Erçin, çok sayıda kurumun ortak çalışmasıyla gerçekleştirilen bu programların sayısının artmasını dilediklerini belirttiler.

Dicle Bölgesi Odaları/Borsası adına konuşan MTSO Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Ali Tutaşı da programın önemine vurguda bulunarak bütün Odalar/Borsalar olarak bu tür faaliyetlerin icrasında üzerlerine düşeni fazlasıyla yerine getirmeye hazır olduklarını ifade etti.

İki gün süren programın çok sayıda ziyaretçisi de vardı. Hem sempozyuma hem de sergiye yoğun ilgi gösteren ziyaretçiler, Mardin’de ilk defa bu tarzda düzenlenen programı çok beğendiklerini belirttiler ve devamını dilediler.

Programların koordinasyonunda aktif rol oynayan TOBB/TEPAV Akademik Danışmanları da sağlanan çok taraflı birlikteliklerden duydukları memnuniyeti ifade ettiler. Bu çerçevede, Dr. Mehmet Behzat Ekinci ve Dr. Gökhan Karhan da bu tür programları sistematik ve periyodik tarzda sürdürmenin hem şehirlere hem de bölgeye önemli katkılar sağladığını belirterek gelecek yıllarda TOBB’u da organizasyon süreçlerine dahil ederek daha kapsamlı programlar düzenleme niyetinde olduklarını ifade ettiler.

5.4. ODA/BORSA MÜŞTEREK PROJE EKİBİ OLUŞTURULDU

Mardin İli/İlçeleri Odaları/Borsaları, 26 Nisan 2017'de yaptığı VIII. Müşterek Toplantısında, ilgi alanları dahilinde çeşitli projeler hazırlamak ve yürütmek maksadıyla MAÜ'den sağlanacak destek ile bir proje ekibi oluşturma kararı aldı. Bu kapsamda her Odanın/Borsanın birer personel tahsis etmesi suretiyle bir ekip kuruldu. Odalar/Borsalar itibariyle ekip üyeleri şu isimlerden oluşmaktadır:

- KTB Genel Sekreter Yardımcısı Metin Sert (Proje Ekip Koordinatörü),
- KTSO Kalite ve Akreditasyon Sorumlusu Velit Aydın,
- MTSO Kalite ve Akreditasyon Sorumlusu Sibel Gültekin,
- NTB Kalite ve Akreditasyon Sorumlusu Ercan Çelik,
- NTSO Kalite ve Akreditasyon Sorumlusu İlhan Özmen.

Proje ekibinin Akademik Danışmanlığını Dr. Mehmet Behzat Ekinci yapmaktadır.

Ekip belli periyotlarla bir araya gelerek hem proje hazırlamakta/ yürütmekte hem de farklı alanlarda ortak faaliyetler icra etmektedir. Bu doğrultuda ilk toplantı 24.07.2017 tarihinde gerçekleştirildi. Kızıltepe Ticaret Borsası ev sahipliğinde icra edilen toplantıda üç ana gündem maddesi müzakere edildi:

1. Kurumsal web sitelerinin revizyonu/iyileştirilmesi: Bu çerçevede, taşıdıkları önem itibariyle, Odaların/Borsaların kurumsal web siteleri ayrıntılı biçimde analiz edilerek iyileştirilebilecek alanlara dair müzakereler gerçekleştirildi.
2. Muhtemel proje alanları: Mardin İli/İlçeleri Odalarının/ Borsalarının münferiden ve/ya müştereken hazırlayabileceği potansiyel proje alanları üzerinde çalışıldı. Bu çerçevede hem kurum personeline hem yönetimine hem de üyelerine yönelik çeşitli proje fikirleri analiz edildi.
3. 2018 dönemi muhtemel eğitim programları: Daha etkin eğitim programları icra edilmesine yönelik müzakerelerde bulunuldu. Bu çerçevede, 2018 dönemi potansiyel eğitim programlarına ilişkin araştırmalar yapılması kararlaştırıldı.

Müşterek Proje Ekibi, ikinci toplantısını 01.08.2017 tarihinde DİKA'da gerçekleştirdi. Toplantıya DİKA Dış İlişkiler ve Fonlar Birim Başkanı Murat Erçin ve Uzman Sihat Ferat Toktaş da iştirak etti.

Toplantıda şu hususlar müzakere edilerek potansiyel müşterek faaliyet tespitinde bulunuldu ve DİKA'dan ilgili destek imkânları araştırıldı:

- Dicle Bölgesi Coğrafi İşaretler Projesi,
- Coğrafi İşaretler Mardin Zirvesi,
- Oryantasyon ve Proje Hazırlama Eğitimleri,
- Oda/Borsa-DİKA 2018 Yılı Eğitim Programları.

Proje ekibi, çalışmalarını benzer toplantılarla sürdürme kararı aldı.

5.5. MÜŞTEREK PROJE EKİBİ ODA/BORSA ÜYELERİNE YÖNELİK DIŞ TİCARET PROJELERİNE YOĞUNLAŞIYOR

Mardin İli/İlçeleri Odalarının/Borsalarının, ilgi alanları dahilinde çeşitli projeler hazırlamak ve yürütmek amacıyla oluşturduğu Müşterek Proje Ekibi, üçüncü toplantısını gerçekleştirdi. Toplantıda, Oda/Borsa üyelerine yönelik çalışmalara ve projelere dair müzakerelerde bulunuldu.

3 Temmuz 2018'de NTSO ev sahipliğinde yapılan toplantının katılımcıları şunlardı: Dr. Mehmet Behzat Ekinci, KTB Genel Sekreter Yardımcısı ve Proje Ekip Koordinatörü Metin Sert, NTB Kalite ve Akreditasyon Sorumlusu Ercan Çelik, NTSO Kalite ve Akreditasyon Sorumlusu İlhan Özmen, NTSO Sicil Memuru Nuh Özmen.

Dört oturumda gerçekleştirilen toplantıda şu hususlar ele alındı:

1. Münferit mevcut projeler ve yeni ortak projeler,
2. Uygulamalı pazar araştırma faaliyetleri,
3. Sektörel raporlar ve istatistikler,
4. Genel değerlendirme.

İlk oturumda Odalar/Borsalar, münferiden yürüttükleri projelerden bahsettiler ve tecrübelerini paylaştılar. KTB; Bulgur-Makarna sektörü üzerine yürüttüğü UR-GE projesinden, AB-Merkezî Finans İhale Birimi bağlantılı projesinden ve Selanik Ticaret Odası ile işbirliği içinde yürütmeyi planladığı Fuar Fizibilite Etüdü'nden bahsetti. NTB ve NTSO; DİKA ile yürütmeyi planladıkları Stratejik Plan Projelerine dair bilgiler aktardılar.

Odalar/Borsalar, bireysel olarak yürüttükleri/yürütecekleri projelere ilaveten özellikle üyelere yönelik olmak üzere mtrek biçimde hayata geçirilmesi muhtemel projelere ilişkin müzakerelerde de bulundular. Bu kapsamda, Mardin'in uluslararası ticaret kapasitesini harekete geçirici hususlarda proje hazırlığı için mutabakat sağlandı.

İkinci oturumda, proje ekibinin Akademik Danışmanı Ekinci, üyelere yönelik mtrek proje hazırlıkları kapsamında katılımcılarla web siteleri üzerinden bilgi paylaşımında bulundu. Bu amaçla, özellikle Ekonomi Bakanlığı'nın web sitesinde yer alan Ő desteklere ilişkin bilgiler aktardı:

- Yurtdışı Pazar Araştırması Desteği,
- E-Ticaret Sitelerine yelik Desteği,
- Sektörel Ticaret ve Alım Heyetleri Desteği.

Proje ekibi, ilk aşamada üyelere yönelik olmak üzere, söz konusu desteklere dair bilgilendirmelerde bulunmak için mutabakata vardı. Bilahare, yeleri somut olarak bu faaliyetleri icraya sevk edici içerikte ortak projeler hazırlanması ve yürütülmesi kararlaştırıldı.

Üçüncü oturumda Odaların/Borsaların, MAÜ'nün beşerî kaynağından istifade ederek hazırlamayı planladığı araştırmalar ve raporlar ele alındı. Bu kapsamda, ilgi derecelerine göre MAÜ akademisyenlerinden ve öğrencilerinden lojistik sağlayarak çeşitli sektörel raporlar ve istatistik dosyaları hazırlanması hususunda fikir birliğine varıldı. İlk etapta bulgur ve tekstil sektörlerine ilişkin raporlar hazırlanması kararlaştırıldı.

Toplantının son kısmında genel nitelikli değerlendirmeler yapıldı. Bu oturuma NTSO Yönetim Kurulu Başkanı Mahsum Özmen, Muhasebe Müdürü İhsan Öz ve NTB Genel Sekreteri Abdullah Dal da katıldı. Katılımcılar bu toplantıların, Odaların/Borsaların kurumsal kapasitesine ve bölgesel kalkınmaya olumlu etkilerinin olduğuna dikkat çekerek, istikrarlı biçimde devamına dair iyi niyet beyanında bulundu.

5.6. ODALAR/BORSALAR MAÜ ÖĞRENCİLERİNİ PROJE UZMANI YETİŞTİRME PROGRAMINA ALDI

Mardin İli/İlçeleri Odaları/Borsaları, Üniversite öğrencilerine yönelik Proje Uzmanı yetiştirme programlarına destek verdi. Uncu Danışmanlık firmasının inisiyatifiyle yürütülen programın ana ortağı KTB olup DİKA da lojistik sağladı. Bu kapsamda, MAÜ öğrencileri Proje Uzmanı Yetiştirme Programına tâbi tutuldu.

Dr. Mehmet Behzat Ekinci tarafından izlenen değerlendirme süreciyle, İktisat Bölümü öğrencileri arasından; güçlü iletişim yeteneğine, analitik düşünce yapısına ve müteşebbis ruhuna sahip öğrencilerden şu ilk 12'si seçilerek programa dahil edildi: Zeynep Özdemir, Mukaddes Hatice Alan, Ruken Bayram, Kübra Aytimur, Mehmet Şefik Taş, Sibel Tatar, Besna Ülker, Saliha Gözen, Şirvan Dara, Serkan Aba, Büşra Alsak, Merve Karaman.

Öğrenciler, 30 Kasım-3 Aralık 2017 tarihlerinde DİKA Genel Merkezi'nde Proje Uzman Adayı sıfatıyla Proje Döngü Yönetimi (PCM: Project Cycle Management) eğitimine tâbi tutuldular. Eğitimi takiben okul programlarıyla uyumlu olmak kaydıyla proje hazırlama ve yürütme ana faaliyeti kapsamında; proje yazımlarında tekliflerin alınması, proje sahipleri ile irtibata geçilmesi, bütçe oluşturulması vb. alt faaliyetler icra etmektedirler.

Programın yürütücüsü olan Uncu Danışmanlık firmasının sorumlusu Mehmet Uncu, bu faaliyetin temel amacını “geleceğin projelerini yetiştirmek” şeklinde ifade etti. Uncu, orta-uzun vadedeki özel hedeflerinin ise “adayların birgün kendi danışmanlık firmalarını kurarak hem hayatlarını idame etmeleri hem de bölgesel kalkınmaya kurumsal bazda destek sağlayabilmeleri” olduğunu ilave etti. KTB Genel Sekreter Yardımcısı Metin Sert de, öğrencilerin okul sürecinde aldıkları bu eğitimle proje konusunda daha donanımlı hâle geleceklerini belirtti.

Proje Uzman adayı öğrenciler de programın kendileri açısından çok faydalı olduğunu ifade ettiler. Özellikle aldıkları eğitimin hedeflerini gerçekleştirmede önemli bir katkı sağlayacağını dile getiren öğrenciler, program kapsamında icra edecekleri faaliyetlerle geleceğe yönelik beklentilerini daha kolay biçimde gerçekleştirebileceklerine vurguda bulundular.

KTB'nin inisiyatifiyle yürütülen bu programın, MAÜ ve DİKA işbirliğiyle Mardin'in diğer Odaları/Borsaları tarafından da uygulanması planlanıyor.

5.7. TEPAV-EBRD BEEPS PROJESİNE DESTEK SAĞLANDI

MAÜ; TEPAV'ın, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD: The European Bank for Reconstruction and Development) ile 2017 yılında imzaladığı projeye katkı sağladı.

Başta Suriyeli mülteci firmalarla olmak üzere Türkiyeli firmaları da içine alan proje kapsamında, kıyaslamalı biçimde İş ortamı ve İşletme Performansı Araştırması (BEEPS: Business Environment and Enterprise Performance Survey) yapılması ve elde edilecek sonuçlarla birtakım politik tedbirler teklif edilmesi planlanmaktadır.

Proje kapsamında; Mardin, Adana, Antep, Hatay, Maraş, Kilis, Mersin ve Urfa illerindeki imalât, ticaret ve hizmet sektörlerinde faaliyet gösteren 200'ü Türkiye 200'ü Suriye sermayeli firma ile; tedarik ve satış, rekabet şartları, finans, iş dünyası-kamu ilişkileri, işgücü ve beklentiler hususlarında saha çalışmaları gerçekleştirildi.

TEPAV-EBRD BEEPS Projesi'nde, bölge üniversitelerinden ve Odalarından/Borsalarından da destek alındı. Bu kapsamda, MAÜ ve Mardin İli/İlçeleri Odaları/Borsaları da projeye dahil oldu.

Projenin saha araştırmasının Mardin etabı, Dr. Mehmet Behzat Ekinci koordinatörlüğünde ve İktisat Bölümü öğrencileri Mehmet Dabakoğlu, Merve Karaman, Büşra Alsak, Kübra Aytimur, Mukaddes Hatice Alan ve Ruken Bayram'ın katkılarıyla sürdürüldü. Bu çerçevede, Nisan-Mayıs 2018'de Mardin'de imalât, hizmet ve imalât-hizmet sektörlerinde faaliyet gösteren firmalar ile anket çalışması gerçekleştirildi.

5.8. MARDİN'E TEKNOKENT KURULMASI PLANLANIYOR

Mardin'de müteşebbislere uygun ortam hazırlamak, üniversite-sanayi arasında köprü olmak ve bunların bölgesel kalkınmaya katkılarını artırmak amacıyla Teknokent kurulması planlanmaktadır. Kuruluş, MAÜ'nün inisiyatifiyle gerçekleştirilecektir.

Bu çerçevede MAÜ'de ilgili çalışmaların yürütülmesi için şu akademisyenlerden oluşan bir komisyon oluşturulmuştur:

- Kızıltepe MYO Öğretim Üyesi Doç. Dr. Yusuf Doğan,
- İİBF İşletme Bölümü Öğretim Üyesi Dr. Ahmet Kayaoğlu,
- Mardin MYO Öğretim Üyesi Dr. Fatih Ünal,
- Midyat MYO Öğretim Üyesi Dr. Mehmet Rıda Tür,
- Midyat MYO Öğretim Görevlisi Ömer Türk.

Komisyon üyeleri, Temmuz 2018'de Dicle ve Fırat Üniversiteleri Teknokentlerini ziyaret etmiş ve bilgi alışverişinde bulunmuştur. Bilahare Komisyon, Rektör Prof. Dr. Ahmet Ağırakça başkanlığında bir toplantı yapmış ve burada ilgili paydaşlarla görüşme kararı almıştır. Bu bağlamda, Temmuz ve Ağustos 2018'de şu kurum yetkilileri ile görüşmeler yapılmıştır:

- Mardin Valisi Mustafa Yaman,
- MTSO Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Ali Tutaşı,
- KTSO Genel Sekreteri Ahmet Aslan,
- DİKA Genel Sekreteri Yılmaz Altındağ,
- Mardin 1.OSB Yönetim Kurulu Başkanı Abdunnasır Duyan.

Görüşmelerde, kurumlarla Teknokent kurma düşüncesi paylaşılmış ve bu sürece dair destekleri araştırılmıştır. Kurumların tamamı bu fikre olumlu yaklaştıklarını ve imkânları nispetinde katkı sağlayabileceklerini ifade etmiştir.

Teknokent kurulmasına ilişkin bilgi alışveriş seviyesinin ve destek derecesinin artırılması için 14 Kasım 2018'de paydaş kurumlara ilaveten diğer ilçelerdeki kurumları da içeren daha geniş katılımlı bir toplantı yapılmıştır. Bu toplantıda, Teknokentin kurulması için oluşturulacak "Anonim Şirketin" ortaklık yapısı ve ana sözleşmesi üzerinde çalışmalar da somut bir zemine taşınmaya çalışılmıştır.

Bunlara ilaveten, ileride Teknokente bir parça olarak eklenecek “Mardin Artuklu Üniversitesi Teknoloji Transfer Ofisi Uygulama ve Araştırma Merkezi” kurulmuştur. Buna ilişkin dosyalar, Dr. Ahmet Kayaoğlu tarafından hazırlanarak MA Senatosu onayı sonrası YK’e iletilmiştir. YK’ten gelecek olumlu cevaba istinaden faaliyetlere hız kazandırılacaktır. Bu merkezin çalışma alanları beş ana başlıkta toplanmaktadır:

- Eğitim, tanıtım ve farkındalık hizmetleri,
- Destek programlarından faydalanmaya yönelik hizmetler,
- Üniversite-Sanayi işbirliği faaliyetleri (proje geliştirme ve yönetimi),
- Fikri ve sınai hakların yönetimi ve lisanslaması,
- şirketleşme ve girişimcilik hizmetleri.

Söz konusu Merkez, niversite ile sanayi arasında bir ara yüz olmayı hedeflemektedir. Bu çerçevede, sanayi için ihtiyaç analizleri yapacak ve bunların MA’den ve/ya diğer niversite araştırma merkezlerinden karşılanması yönünde faaliyetler icra edecektir.

6. SOSYO-İKTİSADÎ-KÜLTÜREL VE DİĞER FAALİYETLER

6.1. ODALAR/BORSALAR ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNE ARAŞTIRMA VE İNCELEME PROGRAMLARI DÜZENLİYOR

Mardin İli/İlçeleri Odaları/Borsaları, Üniversite-Tarım/Sanayi/Hizmet İşbirliğinin bir versiyonu olarak MAÜ İİBF İktisat Bölümü öğrencilerine yaz döneminde “Araştırma ve İnceleme Programı” düzenliyor. 2015 yılında başlatılan programa düzenli bir şekilde her sene devam ediliyor. KTB, KTSO, MTSO, NTB ve NTSO'nun düzenlediği program kapsamında kabul edilen öğrenciler, yaz dönemlerini mezuniyet sonrası iş hayatında kendilerine fayda sağlayacak faaliyetlerle değerlendirmiş olmaktadır.

Bu çerçevede öğrenciler, Odaların/Borsaların işleyişi hakkında bilgi edinmekte ve kurumların bilgilerinden-tecrübelerinden istifade etmektedirler. Böylece iş hayatına da bir nevi hazırlık yapmış olmaktadır.

Programı organize eden Dr. Mehmet Behzat Ekinci, Üniversite öğrencilerini, henüz iş hayatına atılmadan bu tür inceleme-araştırma programlarına ve benzeri staj faaliyetlerine yönlendirdiklerini ve eğitimleri boyunca edindikleri teorik bilgileri pratikle buluşturma imkânı sağlamaya çalıştıklarını dile getirdi. Ekinci, Odaların/Borsaların bu çerçevede büyük bir boşluğu doldurduklarını ve bu tür programların kurum sayısı artırılarak sürdürülmesi gerektiğini ifade etti.

Oda/Borsa yetkilileri de Üniversite-Tarım/Sanayi/Hizmet İşbirliğine büyük önem verdiklerini ve bu tür programları daha geniş kapsamlı devam ettirme niyetinde olduklarını dile getirdiler.

6.2. ODALAR/BORSALAR V.MÜŞTEREK TOPLANTISINI ÜNİVERSİTEMİZDE GERÇEKLEŞTİRDİ

TOBB/TEPAV tarafından 2014 yılından itibaren yürütülen “81 İle 81 Akademik Danışman” Projesi kapsamında Mardin’de gerçekleştirilen yerel kalkınma faaliyetlerine müşterek toplantılar serisiyle devam edilmektedir. Söz konusu toplantılarda Odaların/Borsaların kurumsal kapasitelerini artırmaya yönelik önemli kararlar alınmaktadır.

Bu çerçevede Mardin İli/İlçeleri Odaları/Borsaları; V.Müşterek Oda/Borsa Toplantısını NTB’nin ev sahipliğinde MAÜ İİBF Binasında gerçekleştirdi. Toplantıda Odaların/Borsaların kurumsal kapasitelerini artırmaya yönelik önemli hususlar müzakere edildi.

20 Ocak 2016’da yapılan toplantıya MAÜ’den ve Odalardan/Borsalardan şu isimler katıldı:

- Dr. Mehmet Behzat Ekinci,
- KTB Meclis Başkanı Nezir Yıldız, Genel Sekreteri Abdulkadir Şahin, Genel Sekreter Yardımcısı Metin Sert,
- KTSO Yönetim Kurulu Başkanı Mahmut Dündar, Genel Sekreteri Ahmet Aslan, Kalite ve Akreditasyon Sorumlusu Velit Aydın,
- MTSO Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Gûmar Budak,
- NTB Genel Sekreter Yardımcısı Abdullah Dal,
- NTSO Yönetim Kurulu Başkanı Mahsum Özmen, Genel Sekreteri Abdulkadir Güneş.

Toplantıda müzakere edilen hususlar şöyleydi: TOBB sinerji toplantıları, MAÜ öğrencileri araştırma-inceleme programı, MAÜ’de ağaç dikim kampanyası, Mardin İli istatistiklerinin revizyonu, Kurumsal ziyaret planlaması, DİKA proje teklifleri, Mardin müşterek ödül merasimi organizasyonu, Mardin Tanıtım Günleri, Akademik Danışmanlık dönem faaliyetleri ve aksiyon planı. Söz konusu müzakere hususlarına dair önemli kararlar alındı.

Toplantının son kısmına İİBF Öğretim Elemanları da iştirak etti ve gerçekleştirilen müzakerelerle Üniversite-Odalar/Borsalar arası potansiyel işbirliği imkânları araştırıldı.

6.3. MARDİN ODALARI/BORSALARI MAÜ ÖNCÜLÜĞÜNDE YENİ İKTİSADÎ UYGULAMALAR VE AÇILIMLAR ARAYIŞINDA

TOBB/TEPAV tarafından yürütülen “81 İle 81 Akademik Danışman” Projesi kapsamında, Mardin’de yerel/ulusal/uluslararası kalkınma faaliyetlerine katkı amacıyla tüm Odaların/Borsaların katılımıyla düzenlenen müşterek toplantılar serisine devam edilmektedir. Bu çerçevede Mardin İli/İlçeleri Odaları/Borsaları, XII.Müşterek Oda/Borsa Toplantısını MTSO’nun ev sahipliğinde gerçekleştirdi.

22 Haziran 2018’de yapılan toplantıya MAÜ’den ve Odalardan/Borsalardan şu isimler katıldı: Dr. Mehmet Behzat Ekinci; MTSO Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Ali Tutaşı, Başkan Yardımcıları Gümar Budak ve Kenan Özçelik, Genel Sekreteri Çetin Sasa, Kalite ve Akreditasyon Sorumlusu Sibel Gültekin; KTSO Yönetim Kurulu Başkanı Mahmut Dünder, Genel Sekreteri Ahmet Aslan; KTB Genel Sekreter Yardımcısı Metin Sert; NTB Yönetim Kurulu Başkanı Necdet Aktaş, Genel Sekreteri Abdullah Dal, Kalite ve Akreditasyon Sorumlusu Ercan Çelik.

Toplantının gündem maddeleri şöyleydi: Mardin Odalarının/Borsalarının İyi Uygulama Örnekleri, MAÜ-Oda/Borsa Araştırma Raporları, Mardin Oda/Borsa Müşterek Proje Ekibinin İşlerliği, Üye Memnuniyet Araştırması, Odalarda/Borsalarda Yeni Uygulamalar/Açılımlar, Akademik Danışmanlık Dönem Faaliyetleri, Akademik Danışmanlık Dönem Aksiyon Planı.

Toplantıda, Mardin Odalarının/Borsalarının iyi uygulama örnekleri ele alındı. Bu çerçevede, başta NTB olmak üzere Odaların/Borsaların anız yakımının zararlarına ilişkin bilinçlendirme ve önlenmesine dair tedbir alma faaliyetleri incelendi. Bunların istikrarlı bir şekilde sürdürülmesine karar verildi.

Odalaların/Borsaların MAÜ ile işbirliği hâlinde gerçekleştirdiği araştırma raporları diğer bir gündem maddesiydi. 19-22 Nisan 2018 tarihlerinde, 5.Uluslararası Mardin Tarım Ekipmanları, Gıda ve Hayvancılık Fuarı (Magrotex 2018) katılımcı firmalarına yönelik olmak üzere, İktisat Bölümü öğrencilerinin katkılarıyla gerçekleştirilen anket çalışması sonucunda hazırlanan rapor değerlendirildi. Bunun yerel/ulusal medya kanallarında daha yoğun bir şekilde görünürlüğünün sağlanmasına ve başta üyeler olmak üzere ilgili kişilerle/kurumlarla paylaşmaya devam edilmesine karar verildi.

Toplantıda, Mardin Oda/Borsa Müşterek Proje Ekibi özel bir önemle masaya yatırıldı. Ekibin fonksiyonelliğinin artırılmasına dair

müzakerelerde bulunuldu. Bu çerçevede, yeni dönemde Proje Ekibinin münferit ve müşterek yerel/ulusal ve uluslararası çapta projelere yoğunlaşmasına dair organizasyonel değişikliklerin yapılması hususunda mutabakat sağlandı.

'Üye Memnuniyet Araştırmaları' ile elde edilen veriler değerlendirildi. Bu amaçla, üye memnuniyetinin artırılması hususunda alınabilecek tedbirlere dair müzakereler gerçekleştirildi. Ayrıca, Müşterek Proje Ekibinin katkılarıyla Odaların/Borsaların doğrudan üyelere yönelik icra edeceği faaliyetlerle kurumsal bir hareketliliğe yol açılmasına karar verildi.

Odalarda/Borsalarda yeni dönem uygulamaları ve açılımları, özel önemle ele alınan diğer bir gündem maddesiydi. Bu çerçevede; kamu/özel ve karma kuruluşlarla işbirliklerinin artırılması, münferit ve/veya müşterek birtakım iktisadi teşekküllerin gerçekleştirilmesi vb. hususlarda müzakereler gerçekleştirildi. Bu kapsamda, Odaların/Borsaların fonksiyonelliğinin artırılması ve buldukları mahallerle ilişki derecelerinin ve etkilerinin/katkılarının artırılmasına dair fikir alışverişinde bulunuldu. Bu ve benzeri hususların müteakip toplantılarda da ele alınması kararlaştırıldı.

MAÜ, Akademik Danışmanlık Programı kapsamında, beşerî kaynağını Odaların/Borsaların ve ilgili kurumların istifadesine sunmaya ve bölgesel kalkınma faaliyetlerine katkı sağlamaya devam etmektedir.

6.4. ODALARDAN/BORSALARDAN “YEŞİL ÜNİVERSİTE” HAMLESİ

MAÜ Kampüsünün mesireye ve ormanlık alana dönüştürülmesi çalışmaları kapsamında uzun süredir devam eden ağaçlandırma faaliyetlerine katkıda bulunmak amacıyla fidan dikerek üniversiteye destek veren Mardin İli/İlçeleri Odaları/Borsaları yönetimi, MAÜ Doğayla El Ele Topluluğu, Üniversite yöneticileri, öğrenci ve akademisyenler örnek bir dayanışma örneği sergilediler.

9 Mart 2016'da Üniversitenin Yenişehir kampüsünde yaklaşık 7 dönümlük sahada; 121'i Gemlik 84'ü de Mardin türü olmak üzere 205 zeytin ağacı dikimi gerçekleştirilen törende konuşan MAÜ Rektörü Prof. Dr. Ahmet Ağırakça, ağaçlandırma ve çevre bilinci oluşturma hizmetlerinin en az eğitim ve öğretim kadar önemli olduğuna dikkat çekerek katılımcılara gösterdikleri duyarlılıktan dolayı teşekkür etti.

Bir şehirde yeşil alanlara sahip olunmasının ve toprakların korunarak yeşillendirilmesinin hayati bir önem taşıdığına altını çizen Rektör Ağırakça, Üniversite yönetimi olarak son bir yılda, altyapı ve üstyapı alanlarında gösterdikleri atılımlara paralel, doğanın korunması ve çevre bilincinin artırılması konularında duyarlı bireylerin yetiştirilmesini de ana öncelikleri arasına aldıklarını belirtti.

Ağırakça: “Son bir yıl içerisinde merkezi yerleşkede yer alan ağaçsız sahalara iklim şartlarına uygun 965 yetişkin ağaç, 1,300 adet çalı, 71,025 adet fidan dikiminin yanı sıra Orman İşletme Müdürlüğü tarafından hibe edilen 6,400 adet ağaç ve çeşitli girişimlerimiz sonucunda 5,025 adet fidanın aplikasyonu yapılarak kampüs alanına toplam 84,715 ağaç dikimi gerçekleştirilmiştir” dedi.

Kampanyanın yürütücüsü Dr. Mehmet Behzat Ekinci ise neden zeytin ağacını tercih ettikleriyle ilgili bilgi de aktardı: Zeytin ağacının hem Mardin’in iklimine hem de toprak yapısına elverişli, bununla birlikte zor şartlarda yaşayan ve her zaman yeşil kalabilen bir bitki olduğunu belirterek “Zeytin, bölgede ve dünyada özlemi duyulan barışın da sembolüdür” dedi. Ekinci, “ ‘Daha yeşil bir dünya için...’ temalı zeytin ağacı dikim kampanyamıza verdikleri desteklerden ötürü hem Üniversite hem de Oda/Borsa yönetimlerine şükranlarımı sunuyorum ve süregelen işbirliğinin devamını diliyorum” dedi.

Üniversite olarak her türlü kurumsal işbirliğine hazır olduklarını belirten Rektör Prof. Dr. Ahmet Ağırakça, Oda/Borsa Başkanlarına teşekkür belgesi takdim etti. Oda/Borsa Yönetim Kurulu Başkanları da bu tür katkıları sağlamaya her zaman hazır olduklarını vurgulayıp bu kampanyayı Mardin’in İlçelerine yaymayı planladıklarını belirterek, yer tahsisatı ve kampanya kapsamındaki işbirliği dolayısıyla Rektöre bir plaket sundular.

Ağaçlandırma faaliyeti, MAÜ Rektörü Prof. Dr. Ahmet Ağırakça; Doğayla El Ele Topluluğu Akademik Danışmanı Dr. Mehmet Behzat Ekinci, Doğayla El Ele Topluluğu Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Şerif Çakar, Başkan Yardımcısı İbrahim Olcan, Üyeleri Şirvan Dara, Yeşim Bül ve Fırat Çelebi; NTSO Yönetim Kurulu Başkanı Mahsum Özmen, Genel Sekreteri Abdulkadir Güneş; KTB Meclis Başkanı Nezir Yıldız, Genel Sekreteri Abdulkadir Şahin, Genel Sekreter Yardımcısı Metin Sert; KTSO Yönetim Kurulu Başkanı Mahmut Dünder, Genel Sekreteri Ahmet Aslan, Kalite ve Akreditasyon Sorumlusu Velit Aydın; MTSO Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Ali Tutaşı, Genel Sekreteri Çetin Sasa; NTB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Şeyhmus Peker, Meclis Üyesi Cemal Mertoğlu, Genel Sekreter Yardımcısı Abdullah Dal; MAÜ Genel Sekreteri Şahin Arpağ, Genel Sekreter Yardımcıları Rifat Saidoğlu ve Muzaffer Paşaoğlu, Yapı İşleri Daire Başkanı Sinem Mungan, Peyzaj Mimarı Sezer Ünal, Makina Mühendisi Mahmut Topçu ile birlikte akademisyenlerin, öğrencilerin ve halkın katılımıyla gerçekleştirildi.

Mardin İli ve İlçeleri ODA-BORSA ZEYTİNLİĞİ

Daha yeşil bir dünya için...

6.5. İNOVATİF GELİŞİM ZİRVESİ DÜZENLENDİ

MAÜ İnovatif Gelişim Topluluğu (İGT: Artuklu İnovatif Gelişim) Mardin’de bir ilke imza attı. Topluluk, Mardin’de mevcut içeriğiyle ilk niteliğinde olan bir Kişisel Gelişim Zirvesi düzenledi. 05-06 Ekim 2018 tarihlerinde gerçekleştirilen Zirve, yerel/ulusal/uluslararası çapta faaliyetlerde bulunan ve başarılar elde eden konuşmacı misafirleri ağırladı.

MAÜ’nün yanısıra 15 farklı üniversiteden öğrencilerin katılımıyla düzenlenen Zirve; sunumları ve atölye çalışmalarını içeren yoğun bir organizasyon oldu. Bu çerçevede, Zirvenin ilk kısmında, sektörlerinde ve alanlarında uzman şu kişiler anılan konularda sunumlar gerçekleştirdi:

- Referans ADR Yönetim Kurulu Başkanı Avukat Dr. Gülgün Ildır; Marka, Patent ve Endüstriyel Tasarım,
- Uludağ Üniversitesi İİBF Muhasebe Finansman ABD Öğretim Üyesi Prof. Dr. Fehmi Ali Ildır; Girişimcilik, İnovasyon ve Ar-Ge Faaliyetleri,
- Tink CEO’su Zeynep Dereli; Eğitim ve İnovasyon,
- Blink Teknoloji Transferi İşbirliği Girişimci Danışmanı Tolga Bildirici; Üniversite ve Teknopark,
- Sanatçı ve Eğitmen Bager Akbay; Eğitim ve Zenginlik,
- Oyak&Renault Grubu Kişisel Gelişim Uzmanı Tuğçe Uçak; Proaktif Düşünce ve Değişimi Yönetme,
- Simsoft Yöneticisi Prof. Dr. Veysi İşler; Teknolojik Girişimcilik,
- İş insanı Mehmet Samsa; Girişimcilik Hayatı,
- Silk&Cashmere Kurucusu ve CEO’su Ayşen Zamanpur; Başarı Hikayesi,
- Marka Mühendisi, Goodjob İçgörü ve Marka Danışmanı ve n11.com Kurucularından Ömürden Sezgin; Dijital Pazarlama ve Marka Mühendisliği,
- Microsoft TR İş Geliştirme Yöneticisi Onur Kemal Koç; Yapay Zeka ve Gelecek.

Programın ikinci kısmında şu kişiler de bahsedilen konularda atölye çalışmaları icra ettiler:

- Sanatçı ve Eğitimci Bager Akbay ve Ekibi; Çok Dilli Robotik Kodlama (Arapça, Kürtçe, Süryanice),
- Oyak&Renault Grubu Kişisel Gelişim Uzmanı Tuğçe Uçak; Etkili İnsanların Alışkanlıkları,
- Referans ADR Yönetim Kurulu Başkanı Avukat Dr. Gülgün Ildır; İş Hayatında Arabuluculuk,
- TKG Otomotiv Sanayii Proje Müdürü Tolga Uçak; Heybeyi Doldurmak.

Çok yönlü işbirliklerinin tesis edildiği organizasyon sürecinde yer alan başlıca kurumlar ve ilgili kişiler şöyledir:

- MAÜ Rektörü Prof. Dr. Ahmet Ağırakça, İİBF İşletme Bölümü Öğretim Üyeleri Dr. Lütfi Akın ve Dr. Ahmet Kayaoğlu, SKS Daire Başkanı Mehmet Bayar ve Yöneticileri Mehmet Fidan ve Velid Toparlı,
- Mardin Valisi Mustafa Yaman, Yardımcısı Bahattin Çelik ve Personeli,
- DİKA Genel Sekreteri Yılmaz Altındağ, Uzmanları Adnan Okan ve Murat Katı,
- Mardin Büyükşehir Belediyesi Sağlık İşleri Daire Başkanlığı Yöneticilerinden Abdurrahman Çamurtaş,
- Mardin Büyükşehir Belediyesi Kadın Hizmetleri Müdürü Mehtap Bingül,
- Mardin Müze Müdürü Nihat Erdoğan,
- Yurtkur Yöneticileri Hatice Sis ve Rahime Biçen Çetin,
- İMKB Pansiyonu Yöneticisi Fidan Özhan,
- MÜSİAD Şube Yöneticisi Emine Merve Çakar,
- Artukbey Yöneticisi Tacettin Yertüm,
- TRT Personeli Aynur Ayaz ve Emrah Doğru,
- Öğrenci Kariyeri Yöneticileri Olcay Aksoy ve Armoni Bayar,
- Program Sunucusu, Arkeolog ve Gazeteci Burak Erdem,
- Çivi Ajans Yöneticisi Hakan Irmak ve Grafikeri Ali Aydoğan,
- Mardin Sesi Matbaacılık Yöneticisi Abdulkerim Murat Avuk ve Grafikeri Abdullah Özgür Oral.

Aynı zamanda bir proje niteliğinde olan Zirve organizasyonunu yürüten ekip şu isimlerden oluşmaktadır:

- Topluluk Danışmanı Dr. Mehmet Behzat Ekinci,
- Yönetim Kurulu Başkanı MAÜ İktisat Öğrencisi Duygu Çamurtaş,
- Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Arap Dili ve Edebiyatı Öğrencisi Pınar Irmak,
- Denetleme Kurulu Genel Sekreteri Antropoloji Öğrencisi Kübra Kerelti, Genel Sekreter Yardımcısı İktisat Öğrencisi Muhammed Bilal Erginoğlu,
- Üyeler; Antropoloji Öğrencisi Esra Irmak; Felsefe Öğrencileri Merve Sümer ve Kübra Çoktan; Tarih Öğrencileri Havva Ofilas ve Fatma Dağdeviren; İktisat Öğrencileri Kübra Aydın, Dilek Güler, Ramazan Durmaz, İlknur Dağ, Veysi Can,
- Organizasyon Görevlileri İktisat Öğrencisi Ömer Faruk Coşkun, Ebelik-Hemşirelik Öğrencileri Zehra Okuyan ve Helin Kırsaçlı.

Topluluk Danışmanı Ekinci, Zirvenin temel amacının, alanlarında uzman konuşmacıların/moderatörlerin bilgileri ve tecrübeleri sayesinde başta Topluluk üyeleri olmak üzere, MAÜ ve diğer üniversite öğrencilerinin ve şehir insanlarının kişisel gelişimine yönelik olumlu etkilerde bulunarak bölgeye, ülkeye ve dünyaya kalkınma amaçlı katkılar sağlamak olduğunu ifade etti. Topluluk Yönetim Kurulu Başkanı Çamurtaş ise katılımcıların, aynı zamanda oluşacak çok kültürlü ortam sayesinde kariyer ve sosyal ağ oluşturma imkânı elde ettiğini ilave etti.

MAÜ İGT, başarılı bir şekilde gerçekleştirdiği bu Zirvenin ardından benzer faaliyetleri artan yoğunlukta tekrarlamayı hedeflemektedir.

7. BU ESERİN HAZIRLANMA MAKSADI

MAÜ'nün süreç içinde icra ettiği söz konusu faaliyetlerin, birtakım eksikliklerine rağmen, bir bütün olarak 'model uygulama' niteliği elde ettiği belirtilebilir. Bu çerçevede, eserin temel hazırlanma maksadı, söz konusu modeli tanıtmak ve uygulama alanını genişleterek ilgi duyan kesimler ve kurumlar tarafından da hayata geçirilebilmesini sağlayabilmektir. Nihai maksat ise kişilerin/kurumların bölgesel kalkınmaya katkı seviyesini yükseltebilmektir.

Peki bu faaliyetler nasıl bir model kapsamında değerlendirilebilir? Bu soruya iki cevap vermek mümkündür:

- Model kapsamındaki faaliyetlerin sürdürülebilir nitelikte olması,
- Uygulamanın özgün ve yenilikçi olması.

Müteakip başlıklarda bu hususlar izah edilmeye çalışılmaktadır.

7.1. MODEL KAPSAMINDAKİ FAALİYETLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİR NİTELİKTE OLMASI

Açık bir şekilde belirtilebilir ki MAÜ tarafından şu ana kadar icra edilen faaliyetler tamamen sürdürülebilir niteliktedir. Zira bu faaliyetlere yeni dönemde, önceki dönemlere benzer şekilde hatta artan seviyede devam edilmektedir. Buna ilişkin bilgiler yine ana ve alt başlıklar altında aşağıda sıralanmaktadır.

a. Eğitim Programları-Sunumlar

- MAÜSEM, benzer biçimde eğitim programları-sunumlar düzenlemeye devam etmektedir. Bu kapsamda talep hâlinde düzenlenen programlar şunlardır: Çalışan Memnuniyeti, İnsan Kaynakları Yönetimi, İşletmelerde Liderlik Becerileri, Organizasyonlarda Kurumsallaşma, Proje Döngüsü Yönetimi, Etkili İletişim Teknikleri, Etkin Zaman Yönetimi, Stres Yönetimi. Bkz.:

<http://www.artuklu.edu>.

<tr/s%C3%BCrekli-e%C4%9Fitim-merkezi/e%C4%9Fitim-programlar%C4%B1>

- Aynı şekilde Dış Ticaret Seminerlerinin düzenlenmesine de devam edilmektedir.

b. Bilgi Destekleri

- Oda/Borsa akreditasyon süreçlerine destek sağlanmaya devam edilmektedir. Bu çerçevede, kurumlarla yapılan toplantılarda 'Akredite Oda/Borsa' niteliğinin sürdürülmesine ilişkin önemli tavsiyelerde ve desteklerde bulunmaktadır. Bu amaçla yapılan son toplantı 22.06.2018'de MTSO'daki XII.Mardin İli/İlçeleri Oda/Borsa Müşterek Toplantısıdır. Buna ilişkin haber, Mardin Odaları/Borsaları web sitelerinde mevcuttur. Bkz.:

<http://kiziltepetb.org.tr/site/outpost.asp?bs=20&ID=714&lang=tr>

<http://www.kiziltepetso.org.tr/site/default.asp?lang=tr&lbs=2&haber=380>

<http://www.nusaybintb.org.tr/yenisite/default.asp?lang=tr&lbs=2&haber=480>

- Odalara/Borsalara iktisadî veri akışına devam edilmektedir. Bu dosyalar Mardin Odaları/Borsaları web sitelerinde mevcuttur. Bkz.:

<http://www.mardintso.tobb.org.tr/index.php/bilgi-edinme.html>

<http://www.nusaybintb.org.tr/yenisite/default.asp?lbs=9&KATID=2&lang=tr>

- Oda/Borsa Üye Memnuniyet Araştırmalarına devam edilmektedir. Nitekim bunların sonuncusu, Mardin'de 19-22 Nisan 2018 tarihlerinde düzenlenen 5.Uluslararası Mardin Tarım Ekipmanları, Gıda ve Hayvancılık Fuarı (MAGROTEX'18) katılımcı firmalarıyla gerçekleştirilmiştir.

c. Saha Çalışmaları-Araştırmalar

Önceki dönem faaliyetlerinin sürdürülebilirliğine ilaveten yeni dönemde farklı alanlara da açılım sağlanmıştır. Bu amaçla faaliyetler zincirine "Mardin'e ilişkin saha çalışmaları ve araştırmalar" da dahil edilmiştir. Bu kapsamda icra edilen bazı faaliyetler şöyledir:

- Mardin MARBUILDS'17 Fuarı Katılımcı Firmaları Araştırma Raporu, Kasım 2017, Bkz.:

<https://www.tobb.org.tr/Sayfalar/Detay.php?rid=7960&lst=Haberler>

- Mardin MAGROTEX'17 Fuarı Katılımcı Firmaları Araştırma Raporu, Mayıs 2017, Bkz.:

<https://www.tobb.org.tr/Sayfalar/Detay.php?rid=7734&lst=Haberler>

<http://www.artuklu.edu.tr/tr/haberler/mardin-odaborsa-arastirmasi-mardinin-yeni-bir-fuar-alanina-ihtiyaci-var>

<http://www.milliyet.com.tr/mardin-in-yeni-bir-fuar-alanina-ihtiyaci-mardin-yerelhaber-2097337/>

- Mardin'in Tarım ve Hayvancılık Yapısına İlişkin Araştırma Raporu, Nisan 2018, Bkz.:

<https://www.tobb.org.tr/Sayfalar/Detay.php?rid=7658&lst=Haberler>

- Mardin İli/İlçeleri Bankaları Para-Kredi Araştırma Raporu, Nisan-Mayıs 2018, Bkz.:

http://www.nusaybintb.org.tr/yenisite/dosyalar/Mardin_banka_rapor2018.pdf

Bu çalışmalar, Mardin Odalarının/Borsalarının ve TOBB'un web sitelerinde yer aldığı gibi yerel ve ulusal medyada da yayınlanmış ve önemli yankılar bulmuştur. Nitekim, hâlihazırda Mardin'e kalıcı bir fuar alanı inşasına ilişkin hazırlık çalışmalarına başlandığı dile getirilmektedir. Bunda MAÜ tarafından hazırlanan raporun da etkisinin olduğu ifade edilebilir.

d. İstatistikler-İktisadî Panoramalar

- Mardin İli İstatistikleri Dosyaları periyodik olarak hazırlanmakta olup bunlar Mardin Odaları/Borsaları web sitelerinde mevcuttur. Bkz.:

<http://www.mardintso.tobb.org.tr/index.php/bilgi-edinme.html>

- 'Mardin'in Sektörel Sorunları ve Çözümleri Raporu' dönemler itibariyle hazırlanmaktadır. Bu raporun, 2019 yılında düzenlenecek TOBB Ticaret ve Sanayi Şurası'nda da Mardin Odalarınca/Borsalarınca sözlü ve yazılı olarak sunulması planlanmaktadır. 2015 yılında da benzer bir dosya hazırlanmış olup ilgili haberi Mardin Odaları/Borsaları web sitelerinde mevcuttur. O dönemin her Oda/Borsa tarafından beşer adet olmak üzere Mardin'e ait tespit ettiği 25 adet sorunu ve çözüm teklifi 8 Nisan 2015'teki Şura'da Başbakan'ın ve ilgili Bakanların huzurunda sunulmuş ve Şura kitapçığında da yer almıştır. Bkz.: TOBB 8.Türkiye Ticaret ve Sanayi Şurası Kitapçığı, Ankara, s.695-699.

<http://kiziltepetb.org.tr/site/outpost.asp?bs=20&ID=404&lang=>

- 2016 yılı Türkiye Ekonomisi Dosyası hazırlanmış ve 2017 Temmuz ayında Mardin Odalarıyla/Borsalarıyla paylaşılmıştır. Bu dosya da Mardin Odaları/Borsaları web sitelerinde mevcuttur. Bkz.:

<http://nusaybintso.org.tr/site/outpost.asp?bs=14&KATID=2&dil=tr>

e. Projeler

Proje çalışmalarına artan seviyede devam edilmektedir. Nitekim DİKA'nın öncülüğünde "TRC3 Bölgesi Coğrafi İşaretler Projesi"nin hayata geçirilmesi kararı alınmıştır. Projede MAÜ de aktif rol almakta olup, bölgesel nitelikli olması dolayısıyla 2016'daki "Lisanslı Depoculuk Projesi"nde olduğu gibi çok taraflı kurumsal işbirliklerine gidilmektedir.

MAÜ akademisyenlerinin de yer aldığı projede TRC3 Bölgesi'nde sınırları belirli coğrafi alanlarda üretimi yapılan özgün tarım ve gıda ürünlerinin coğrafi işaret tescili ile değer ederinin yükseltilmesi, ürünün özgünlüğünün korunması, üretim yapan çiftçilerin ve üretim ve pazarlama zinciri içinde yer alan aktörlerin gelirlerinin arttırılması bu yolla yerel kalkınmanın sağlanması amaçlanmaktadır. Birçok iktisadî ve sosyal faydası olan projede; TRC3 Bölgesi Üniversiteleri, Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Borsaları ve ilgili kamu, özel ve sivil toplum kuruluşları bir araya gelmektedir.

DİKA'nın inisiyatifiyle ilki 02.06.2016 tarihinde Mardin'de düzenlenen toplantıya Dicle Bölgesi Üniversiteleri, Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Borsaları, Tarım Müdürlükleri, Ziraat Odaları, Meslek Kuruluşları ile GAP İdaresi ve Harran Üniversitesi temsilcileri katılmıştır. Bu proje de çeşitli medya kaynaklarında yer almıştır. Bkz.:

- <http://www.dika.org.tr/5583-haberler>
- <http://yucita.org/cografi-isaret-haberleri>
- <http://www.milliyet.com.tr/trc3-bolgesi-cografi-isaretler-projesi-sirnak-yerelhaber-1594858/>

Proje faaliyetlerine yeni bir boyut kazandıracak adımlar da atılmaktadır. Bu çerçevede, mesela, Mardin Oda/Borsa Müşterek Proje Ekibi oluşturulmuştur. Mardin İli/İlçeleri Odaları/Borsaları, 26 Nisan 2017'de yaptığı VIII.Müşterek Toplantısında, ilgi alanları dahilinde çeşitli projeler hazırlamak ve yürütmek maksadıyla bir proje ekibi kurma kararı almıştır. Bu kapsamda her Odanın/Borsanın birer personel tahsis etmesi suretiyle bir ekip oluşturulmuştur. Ekip belli periyotlarla bir araya gelerek hem proje hazırlamakta/yürütmekte hem de farklı alanlarda ortak faaliyetler icra etmektedir. Bu kapsamda ekip, ilk toplantısını 24.07.2017 tarihinde KTB'nin ev sahipliğinde, ikinci toplantısını 01.08.2017 tarihinde DİKA Genel Merkezi'nde, üçüncü toplantısını ise 03.07.2018 tarihinde NTSO'nun ev sahipliğinde gerçekleştirmiştir.

Proje ekibinin Akademik Danışmanlığını ise Dr. Mehmet Behzat Ekinci yapmaktadır. Bu ekip, MAÜ'nün de desteğiyle bölgesel kalkınmaya yönelik önemli projeler hazırlamakta ve ilgili çalışmalar gerçekleştirmektedir. Bu faaliyetlere ilişkin haberler Mardin Odaları/Borsaları web sitelerinde ve muhtelif medya kaynaklarında mevcuttur. Bkz.:

- <https://www.tobb.org.tr/Sayfalar/Detay.php?rid=7803&lst=Haberler>
- <http://www.nusaybintb.org.tr/yenisite/default.asp?lang=tr&lbs=2&haber=343>
- <http://www.milliyet.com.tr/tobb-tarafindan-yurutulen-81-ile-81-mardin-yerelhaber-2204766/>
- <http://www.haberturk.com/yerel-haberler/haber/55266862-tobb-tarafindan-yurutulen-81-ile-81-akademik-danisman-projesi-mardinde-gorusuldu>

f. Sosyo-İktisadî-Kültürel ve Diğer Faaliyetler

Mardin İli/İlçeleri Odaları/Borsaları, önceki dönemlerde olduğu gibi, 2018 yazında da Üniversite Öğrencilerine Araştırma ve İnceleme Programları düzenlemeye devam etmektedir. Bu kapsamda Odalar/Borsalar, öğrencileri bu programlara dahil ederek Üniversite-Tarım/Sanayi/Hizmet işbirliğinin önemli bir versiyonunu gerçekleştirmeye devam etmektedir. Bu programa ilişkin haberler TOBB web sitesinde ve Mardin Odaları/Borsaları web sitelerinde mevcuttur. Bkz.:

- <https://www.tobb.org.tr/Sayfalar/Detay.php?rid=7735&lst=Haberler>
- <http://www.nusaybintb.org.tr/yenisite/default.asp?lang=tr&lbs=2&haber=335>

7.2. UYGULAMANIN ÖZGÜN VE YENİLİKÇİ OLMASI

Bir bütün hâlinde değerlendirildiğinde, MAÜ tarafından icra edilen söz konusu faaliyetlerin tamamen bölgesel kalkınma odaklı olduğu ifade edilebilir. Dolayısıyla sistematik tarzda gerçekleştirildiklerinden bunlar, özgün niteliğe sahip uygulamalar olarak değerlendirilebilir. Zira hepsi sürdürülebilir niteliktedir ve önceki dönemlerde uygulandıkları gibi yıllar boyunca uygulanabilme özelliğine de sahip bulunmaktadır. Dahası, çeşitlendirilmeleri hâlinde bu uygulamaların katma değer seviyelerinin artırılması da mümkündür. Zaten 2018 yılında bu faaliyetlerin çeşitlendirilmesine de gidilmiştir.

Bu çerçevede, MAÜ tarafından Üniversiteler, Odalar/Borsalar, Kamu Kurumları, Kalkınma Kurumları, Sektörel Kurumlar, Meslekî Kuruluşlar, Düşünce Kuruluşu ve STK ile gerçekleştirilen “Eğitim Programları-Sunumlar, Bilgi Destekleri, Saha Çalışmaları-Araştırmalar, İstatistikler-İktisadî Panoramalar, Projeler ve Sosyo-Kültürel Faaliyetler”, Mardin’in ve çevresinin bölgesel kalkınmasına katkı sağlamıştır denilebilir.

Bölgesel kalkınma kapsamında sağlanan katkının derecesini bütün faaliyetler itibariyle ampirik olarak ölçmek mevcut şartlarda mümkün olmamakla beraber, şu genel nitelikli kazanımlardan bahsedilebilir:

- MAÜ, MAÜSEM’in düzenlediği programlarla kurumsal kapasite artırmaya katkı sağlamaya çalışmıştır.
- Kurumlarda düzenlenen ilave eğitim programları (Dış Ticaret, Stres Yönetimi, Problem Çözme ve Karar Verme vb.) katılımcı kişilerin/kurumların iş hayatında pozitif bir katma değer etkisine yol açmıştır.
- Çeşitli kurumlarda düzenlenen KOSGEB Destekli Kurslar ile girişimci sayısının artırılmasına katkı sağlanmıştır. Şu ana kadar girişimci sertifikası alanların sayısı 150’den fazladır.
- Türkiye’ye ve Mardin’e ilişkin iktisadî analizlerle, raporlarla ve verilerle kişilerin ve kurumların doğru iktisadî bilgilere erişimine katkı sağlanmış ve yatırım kararlarına pozitif etkilerde bulunulmuştur. MÜSİAD Mardin Şubesi’nde yapılan sunum sonunda bir katılımcının “Verilen bilgileri dikkate alarak Mardin’de inşaat sektörüne yatırım yapmayı erteleyerek başka bir sektöre yoğunlaşmaya karar verdim” şeklindeki ifadesi bu açıdan anlamlıdır. Nitekim, Mardin’deki inşaat sektörünün içinde bulunduğu olumsuz durum dikkate alındığında bu kararın alınmasında söz konusu sunumun katkısının ne kadar önemli olduğu belirtilebilir.

- MAÜ'de icra edilen 'Kariyer Yönetimi' ve 'Kent Ekonomisi' gibi derslerle Üniversite ve iş hayatı arasında sağlam köprüler kurulma imkânı elde edilmiş, Üniversite ve Tarım/Sanayi/Hizmet sektörleri arası bağlar güçlendirilmeye çalışılmıştır.
- Kalite ve akreditasyon süreçlerine sağlanan destekle, kurumların kapasitelerinin ve etkinliklerinin artırılmasına çalışılmıştır.
- Üye Memnuniyet Araştırmaları yapılarak 'işletme körlüğü' içinde olabilecek yönetimlere bir 'dış göz' olarak sağlanan bilgilerle personelin ve kurumların davranışlarında olumlu değişmelere imkân tanınmıştır. Bu bizzat ilgili yönetimlerce de dile getirilen bir husustur.
- Projelerle bölgesel kalkınmaya doğrudan katkı sağlanmaya çalışılmıştır. Oluşturulan Müşterek Proje Ekibiyle de daha kapsamlı ve ihtiyaca yönelik projelerin üretilmesi mümkün olmaktadır.
- Özellikle projelerde sadece Mardin'deki değil, Dicle Bölgesi'nin diğer illerindeki (Batman, Siirt, Şırnak) kurumlarla ve hatta bölge dışı kuruluşlarla da işbirliğinin güzel örnekleri sergilenerek potansiyel ortak faaliyetlere kapı aralanmıştır. Doğrusu bu katkının çok özel ve anlamlı olduğu belirtilebilir.
- Üniversite Öğrencileri için düzenlenen 'Araştırma ve İnceleme Programları' da teori-pratik ilişkisinin henüz öğrenim aşamasında iken anlaşılabilmesi için büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla mezuniyet sonrasında daha bilinçli iş tercihi yapacak olan öğrencilerin bu kapsamda bölgesel kalkınmaya kendi çaplarında sağlayacakları katkının bu tür programlara katılmayanlara göre daha fazla olacağı ifade edilebilir.
- Kurumlarla gerçekleştirilen sosyo-kültürel ve benzeri faaliyetler ile Mardin'de ve bölgede pek tecrübe edilmemiş yeni alanlarda işbirliklerinin önemli örnekleri sergilenmiştir. Bu tür işbirlikleri, iktisadî alanda daha kapsamlı ortaklıklara da yol açması dolayısıyla bölgesel kalkınma açısından büyük önem taşımaktadır. Zira, MAÜ bağlantılı örneklerde olduğu gibi, daha az sorunlu olan sosyo-kültürel ortaklıkların başarılı biçimde sonuçlanması, iktisadî işbirliklerine de daha kolay biçimde teşebbüs edilmesini sağlamaktadır.

8. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

MAÜ tarafından şu ana kadar icra edilen faaliyetlerin tamamı, başka kurumlar tarafından da uygulanabilme özelliğine sahip olması bakımından büyük önem taşımaktadır. Özellikle bu uygulamaların bütün Üniversitelerce hayata geçirilmesi mümkündür.

Doğrusu, bu tür faaliyetlerin bir kısmının hâlen çeşitli Üniversitelerce icra edildiğini ifade etmek, hakkın teslimi açısından gereklidir. Fakat bunların MAÜ tarafından -hem de ağırlıklı olarak bir 'Sosyal Bilimler Üniversitesi' olarak dizayn edilmiş olmasına rağmen- bir bütün olarak sistematik ve kurumsal tarzda uygulanmış ve daha da zenginleştirilerek uygulanmakta olması, nev'i şahsına münhasır bir uygulama modeli olarak değerlendirilmesine imkân sağlamaktadır.

Bu açıdan bakıldığında, raporun başında Dünya Bankası yayınına yapılan atıf çerçevesinde, gelişmekte olan bir ülke Üniversitesi olarak, hatta kuruluş itibarıyla genç bir Üniversite olarak MAÜ'nün söz konusu faaliyetler çerçevesinde beşerî kaynağını ve bilgi birikimini bulunduğu şehrin ve çevresinin kalkınmasına sarf etmeye çalıştığı ortaya çıkmaktadır. Bu vesileyle MAÜ'nün Dünya Bankası raporunda işaret edilen hedefle uygunluk arz eden bir Üniversite yolunda olduğu ifade edilebilir.

Haklı veya haksız, genel bir eleştiridir: "Üniversitelerin şehirlerinden kopuk olduğu"... Esasında, sistematik ve kurumsal tarzda uygulanmaları hâlinde bu faaliyetlerin her şehir ve çevresi açısından söz konusu iddiaları zayıflatacağı rahatlıkla dile getirilebilir.

Bu çerçevede her Üniversitenin; Üniversiteler, Odalar/Borsalar, Kamu Kurumları, Kalkınma Kurumları, Sektörel Kurumlar ve Meslekî Kuruluşlar ile ilgi derecesine göre gerçekleştireceği "Eğitim Programları-Sunumlar, Bilgi Destekleri, Saha Çalışmaları-Araştırmalar, İstatistikler-İktisadî Panoramalar, Projeler ve Sosyo-Kültürel Faaliyetler" ile Dünya Bankası raporunun da işaret ettiği 'bölgesel kalkınma odaklı kurumlar' hâline gelmesi mümkündür.

Dahası MAÜ'nün, bir 'Sosyal Bilimler Üniversitesi' tarzında organize olmasına rağmen, yıllar içinde icra ettiği bu faaliyetlerle 'Bölgesel Kalkınma Odaklı Üniversite' ünvanına aday olduğu ifade edilebilir. Elbette bunun sürdürülebilirliği çok önemlidir. Nitekim, bu iradenin MAÜ camiasında var olduğunu ve yeni dönemlerde de benzer faaliyetlerin herhangi bir bölüm ayırımına gidilmeksizin tüm enstitüler, fakülteler, yüksek okullar, meslek yüksek okullar ve araştırma merkezleri ile ortak hareket edilerek artan derecede icra edilmeye çalışılacağını ilave etmekte fayda vardır.

Belki mevcut şartlar ve imkânlar dahilinde MAÜ'nün, bu misyonunu tam manasıyla yerine getirdiğini ifade etmek mümkün olmayabilir ama icra ettiği ana ve alt faaliyetler itibariyle bu amaca yönelik kurumsal ve sistematik çalışmalar yürüttüğü aşikârdır. Bu vesileyle belirtilebilir ki MAÜ, 'Bölgesel Kalkınma Odaklı Üniversite' olma yolunda emin adımlarla ilerlemektedir.

FAYDALANILAN KAYNAKLAR

a) Matbu Eserler

Dinler, Zeynel (2012). Bölgesel İktisat; Genel Olarak ve Türkiye’de Bölgeler Arası Gelişmişlik Farklarının Ortaya Çıkışı ve Azaltılmasına Yönelik Politikalar, Ekin Yayınevi, Bursa.

Ekinci, Mehmet Behzat (2010). “Bölgesel Kalkınma Çerçevesinde Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Sınır Ticaret Merkezleri (STM) Vasıtasıyla Türkiye’nin Komşularıyla Dış Ticaretinde Potansiyel Sektörleri”, 1st International Border Trade Congress, Proceedings, Kilis, Turkey, 04-06 November, 247-261.

Ekinci, Mehmet Behzat (2005). “Sanayileşme Stratejileri Çerçevesinde Çevre Boyutlu Sürdürülebilir Kalkınma Anlayışına İlişkin Değerlendirmeler”, Sosyal Siyaset Konferansları, İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi Dergisi, İstanbul, Yayın No: 4599, 50. Kitap, 977-1009.

İlkin, Akın (1988). Kalkınma ve Sanayi Ekonomisi, İstanbul Üniversitesi Yayını, No: 3487, İstanbul.

Kalkınma Sözlüğü (2007). Bir İktidar Olarak Bilgiye Giriş, Editör: Wolfgang Sady, Mütercim: Oktay Etiman, Özgür Üniversite Yayını, İstanbul.

Öztürk, Nazım (2009). Kalkınma Kuramlarına Eleştirel Bir Yaklaşım, Roma Yayınları, Ankara.

Salmi, Jamil (2009). The Challenge of Establishing World Class Universities, the World Bank, Washington D.C.

Savaş, Vural (1973). Kalkınma Ekonomisi, Beta Yayınları, İstanbul.

Sen, Amartya (2004). Özgürlükle Kalkınma, Mütercim: Yavuz Alogan, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

Şenses, Fikret (2009). “Neoliberal Küreselleşme Kalkınma İçin Bir Fırsat mı, Engel mi?”, Neoliberal Küreselleşme ve Kalkınma, Seçme Yazılar, Derleyen: Fikret Şenses, İletişim Yayınları, İstanbul, 235-280.

Seyidoğlu, Halil (2002). Ekonomik Terimler; Ansiklopedik Sözlük, 3.Baskı, Kurtiş Matbaası, İstanbul.

Uğur, M.S. (2017). “Amartya Sen’in Kapasite Yaklaşımı ve İnsan Merkezli Bir Kalkınma Anlayışı”, *Sosyoekonomi*, 25(31), 91-107.

Yeldan, Erinç (2004). “Neoliberalizmin İdeolojik Bir Söylemi Olarak Küreselleşme”, *Küresel Düzen: Birikim, Devlet ve Düzen; İktisat Üzerine Yazılar-I*, Derleyenler: Ahmet Haşim Köse, Fikret Şenses, Erinç Yeldan, İletişim, İstanbul, 427-451.

b) Kurumsal Web Siteleri

Artuklu Belediyesi, <http://www.artuklu.bel.tr>

Artuklu Kaymakamlığı, <http://www.artuklu.gov.tr>

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, <https://www.bddk.org.tr>

Batman Ticaret Borsası, <https://www.batmantb.org.tr>

Batman Ticaret ve Sanayi Odası, <http://www.batso.org.tr>

Birleşmiş Milletler (United Nations), <http://www.un.org>

Cizre Ticaret ve Sanayi Odası, <http://www.cizretso.org>

Dicle Kalkınma Ajansı, <http://www.dika.org.tr>

Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası, <http://www.dtso.org.tr>

Freepik, <http://www.freepik.com>

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, <http://www.gap.gov.tr>

Güneydoğu Anadolu İhracatçı Birlikleri, <http://www.gaib.org.tr>

Hazine ve Maliye Bakanlığı, <http://www.maliye.gov.tr>

Hazine Müsteşarlığı (Hazine ve Maliye Bakanlığı), <https://www.hazine.gov.tr>

Kalkınma Bakanlığı (Ticaret Bakanlığı), <http://www.ticaret.gov.tr>

Kızıltepe Ticaret Borsası, <http://www.kiziltepetb.org.tr>

Kızıltepe Ticaret ve Sanayi Odası, <http://www.kiziltepetso.org.tr>

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, <http://www.kosgeb.gov.tr>

Mardin Artuklu Üniversitesi, <http://www.artuklu.edu.tr>

Mardin Büyükşehir Belediyesi, <http://www.mardin.bel.tr>

Mardin Organize Sanayi Bölgesi, <http://www.mardinosb.org.tr>

Mardin Ticaret ve Sanayi Odası, <http://www.mardintso.org.tr>

Mardin Valiliği, <http://www.mardin.gov.tr>

Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği, <http://www.musiad.org.tr>
Nusaybin Ticaret Borsası, <http://www.nusaybintb.org.tr>
Nusaybin Ticaret ve Sanayi Odası, <http://www.nusaybintso.org.tr>
Sosyal Güvenlik Kurumu, <http://www.sgk.gov.tr>
Şırnak Ticaret ve Sanayi Odası, <http://www.sirnaktso.org.tr>
Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, <http://www.tkd.gov.tr>
Turkish Bank, <https://www.turkishbank.com>
Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, <http://www.tcmb.gov.tr>
Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı, <http://www.tepav.org.tr>
Türkiye İstatistik Kurumu, <http://www.tuik.gov.tr>
Türkiye İş Kurumu, <http://www.iskur.gov.tr>
Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, <https://www.tobb.org.tr>
United Nations Development Programme (UNDP: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı), <http://www.undp.org>
Yöresel Ürünler ve Coğrafi İşaretler Türkiye Araştırma Ağı, <http://yucita.org>
Zümrüt Fuarcılık, <http://www.zumrutfuarcilik.com.tr>

c) Diğer

Ekinci, Mehmet Behzat. “Paul M. Romer ve Endojen Büyüme Modeli”, http://www.akademiktisat.net/calisma/iktisat_teor/romer_endojen.htm, (09.10.2018).

“MEB e-okul bilgi sistemi”, <https://e-okul.meb.gov.tr/OrtaOgretim/OKL/OK06006.aspx>, (16.10.2014).

Resmî Gazete, “İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik, 10 Ağustos 2005 - 25902”, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/08/20050810-4.htm>, (06.06.2015).

<http://www.milliyet.com.tr/tobb-tarafindan-yurutulen-81-ile-81-mardin-yerelhaber-2204766/>, (09.08.2018).

<http://www.haberturk.com/yerel-haberler/haber/55266862-tobb-tarafindan-yurutulen-81-ile-81-akademik-danisman-projesi-mardinde-gorusuldu>, (09.08.2018).

<http://www.milliyet.com.tr/trc3-bolgesi-cografi-isaretler-projesi-sirnak-yerelhaber-1594858/>, (09.08.2018).

<http://www.milliyet.com.tr/mardin-in-yeni-bir-fuar-alanina-ihciyaci-mardin-yerelhaber-2097337/>, (09.08.2018).

YAZAR HAKKINDA

Doç. Dr. Mehmet Behzat Ekinci; Lisans eğitimini Erciyes Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü'nde; Yüksek Lisans eğitimini İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Politikası Ana Bilim Dalı'nda; Doktora eğitimini İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Ana Bilim Dalı'nda tamamlamıştır.

İlgi alanları 'Kalkınma İktisadı', 'Uluslararası İktisat', 'Türkiye İktisadı' ve 'İslâm İktisadı' olan Ekinci, bu kapsamda; özellikle 'Sürdürülebilir Sektörel Kalkınma', 'Uluslararası Mal-Hizmet Ticareti' ve 'Küçük ve Orta Ölçekli İşletme (KOBİ)' konularında çalışmalarda bulunmaktadır.

Özgün, derleme ve tercüme olmak üzere yayımlanmış çeşitli ulusal/uluslararası çalışmalarına ilaveten 'Türkiye'de KOBİ'lerin Kurumsal Gelişimi ve Finansal Sorunları' (ISBN: 975-93953-2-0), 'Uluslararası Hizmet Ticaretinde Gelişmekte Olan Ülkeler ve Türkiye' (ISBN: 978-9944-60-255-6) ve 'Firmalar ve Bankalar için Dış Ticaret Yazışmaları' (ortak çalışma) (ISBN: 978-605-4749-28-7) isimli üç kitabı vardır.

<http://www.akademiktisat.net>'in editörlüğünü yapan Ekinci, çalışmalarına burada da yer vermektedir.

İş hayatına Al Baraka Katılım Bankası'nın Dış İşler Müdürlüğü, İthalât-İhracat birimlerinde başlayan Ekinci; çeşitli firmalarda dış ticaret, pazarlama, finans ve gümrükleme bölümlerinde faaliyetlerde bulunmuştur. Kalkınma Amaçlı Finansal Kuruluşlar Birliği (ADFIMI) isimli uluslararası kuruluşta da çalışan Ekinci, hâlen Mardin Artuklu Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü Öğretim Üyesidir.

Ekinci, TOBB/TEPAV ve Mardin İli/İlçeleri Oda/Borsa Akademik Danışmanlığını da yürütmekte olup, ilgisi/bilgisi/tecrübesi dahilinde, bölgesel kalkınma faaliyetlerine katkı sağlamaya çalışmaktadır.

